

o-oo - o mat. 28 mai 1887

280

39

MVNDI
LAPIS LYDIVS
siue
VANITAS per VERITATē
FALSI
accusata & conuicta
OPERA
D. ANTONII A BVRGVNDIA
Archi-diaconi Brugenſis.
TYPIS
Viduae Ioan. Cnobbari
Antuerp. 1639.

0-00 - 0 mai 28 mai 1844

Don: Arch. M. 17
V. 17

INFALLIBILI

VANITATIS VINDICI,
VERITATIS INDICI,
OMNIVM IVDICI
IVSTITIÆ

QVÆ

NESCIA FINIS OMNIVM FINIS EST,
PONDERIS EXPERS OMNIVM PONDVS EST,
CENSVRÆ LIBERA OMNIVM CENSOR EST,

VANITATEM

SIVE PVBLICAM

OMNIS ÆTATIS, SEXVS, ORDINIS

PERNICIEM

FALSI A VERITATE ACCVSATAM

PVBLICÆ SALVTIS GRATIA

IVDICANDAM SISTIT

ANTONIVS A BVRGVNDIA.

PRÆFATIO

DEDICATORIA.

Njus ambula, VANITAS^a; tribunal te vo-
cat, accusat VERITAS;
& (quòd mortali-
bus passim

^a Vanitas
in jus
vocatur.

*Multa subarato mendacia vendis in
auro)*

ream te læsæ divinæ humanæque
Majestatis agit, atque adeò uni-
versà penitus utriusque ditione
proscribendam contendit.

Ignosce, summa juris & æqui^b
Parens IUSTITIA, si dignitatis tuæ, si
muneris mei immemor, in ami-
cum modestiæ jurisque tribunal
insolens prorsus & impotens ir-

^b Evoca-
tionis
modus
excusa-
tur.

ruo. Insolentem me scelus insolens, impotentem adversarii fecit potentia, & benevolum minùs VERITAS ipsa, quæ Areopagi amans odit exordia.

Sed vide quàm graviter adhuc prima me perturbet incuria. Incuriam deprecor, & tantùm-non injuriam irrogo: causâ quippe ni miùm quàm bonâ fretus, sine causâ tamen Iudici quasi diffidere videor. Quid enim? ut ne VERITATI jus deneges, obsecro? dicis omnibus. Vt ne Belgicæ salutem negligas? asseris. Vt ne VANITATI, quas meretur, pœnas infligere differas? jam inde à principio naturæ tuæ necessitate consiliisq̃ue damnata est.

In

DEDICATORIA.

Injusaque, injus ambula VANITAS, & quidquid ingenio, memoria^c, elocutione, sanitate, robore, forma^{Accusationis capita.}, patria, libertate, sanguine, fama, epulis, vino, comessationibus, veste, odoribus, symphonia, choreis, otio, lusu, equis, venatu, famulis, dominis, titulis, opibus, domo, tabulis, libris, amicis, odio, patre, fratribus, amoribus, liberis, nepotibus, magistro, patrono, dignitate, imperio, classe, exercitu, victoria, votis, adolescentia, etate integra, senio, vita denique tua-met ipsa vales, lydio rationis exploratum lapide judicio subjice.

Expendit olim accurata totius^d vitæ suæ trutinâ, quidquid nobis^{Olim à Salomone apud omnes traditum,} eximium jactitas, divinæ Iudex sapientiæ Salomon; & ne quos tuis ultrâ fraudibus irretires, publico expo-

expositam hâc te sententiâ , tuis
cum crepundiis, apud omnes om-
nium exinde sæculorum homines
traduxit : VANITAS VANITATVM, ET
OMNIA VANITAS.

^c
nunc
exilio
mulctan-
da,

Sed falleris enimverò , falleris;
si, quæ porrò commissa sunt per
te crimina, non absimili nunc cor-
rigenda supplicio putas. Graviora
gravioribus sunt poenis obnoxia;
tum præsertim, cùm ipsis quoque
suppliciis accrescit improbitas.
Tua verò usque eò impunitate,
perinde ac poenis, audacia semper
induruit; ut non illum ipsum mo-
dò, qui infamiâ te mulctavit, judi-
cem tantùm-non perdidisse com-
perta sis; sed mortalium plerosque
prætereà , aut hujus aut æternæ
vitæ

DEDICATORIA.

vitæ bonis evertisse , aut utrisque.
 Et severiùs æquo , scilicet , agi se-
 cum publica pernicies autumet, si
 publico dumtaxat exilio proscri- ^f *si non*
 bendam dixero, quam, ex lege ta- *ignibus,*
 lionis, æviternis ignibus mancipa-
 tam oportuit.

Tuam hîc fidem obtestor , IV- ^g *Iudicio*
 STITIA, tuum hîc tribunal appello, *sistitur.*
 sed paucis ; ne in re tam manifestâ
 vel æquitati tuæ , vel causæ meæ
 bonitati videar injurius. Nec enim
 (quæ naturæ tuæ ac voluntatis li-
 bera necessitas est) committere
 potes, ut quam genio ingenioque
 damnas, absolvas iudicio.

AD LECTOREM.

*Ancis conventum te
volo, mi Lector. Igno-
sce, si profiteri audeo,
quod fateri me velle
vix crederes.*

^h
Scriptio-
nis ratio.

*Mens fuerat ex integro neotericorum
veterumq³ placitis fidem iis qua scripsi
paradoxis adstruere: sed ne scopas tibi in-
concinnas prorsus ac dissolutas darem;
fusiùs hinc inde dispersas, sententiis ple-
rumque meis & verbis adstrinxi; ac ne
continua Scriptores citandi necessitas fa-
stidium pareret, ut plurimùm non citatos
admissi, utrumque verò fide tam sincerâ
perfecì, quàm si me pagina sanctioris in-
terpretem iussisset Ecclesia.*

ⁱ
Argumē-
tum.

*Itaque per animi, corporis, ac fortunæ
bonæ*

M O N I T O R I A.

bona ad ultimum usque spiritum VANITATEM persequens, accusante fideliter, ut oportuit, VERITATE, perfidam falsi arguo; & quòd DECIPVLAS ubique mortalibus pro deliciis venditet, omnium affectibus illicò proscribendam contendo.

Iure, an injuriâ, tu quoque, mi Lector, judica: & si DELICIIS ejusmodi cares, liberum te DECIPVLIS gaudere; sin affluis, ita providus Falsis utere, ut in Veras tibi & aternas vertant. Sic vocet, sic sperat

¹
Scripto-
ris moni-
tum.

²
votum.

Tui amans, ut fui,

A. A. B.

AD E M B L E M A T A
REV^{di} ADM. DOMINI
D. ANTONII A BVRGVNDIA
BRVGENSIS ECCLESIAE
CANONICI ET ARCHI-DIACONI
DE VANITATE
PER VERITATEM
VICTA.

QVAM vanis miseros ducit inaniis
Error Terrigenas! Pectora lurida
Quantum noctis habent! quo rapit impete
Mentes instabiles horrida cæcitas!
Eheu! pars hominum maxima devias
In FALSI tenebras labimur, & BONO
Arcet non solidi nos species boni.
Larvis decipimur scilicet improbis,
Mendaciq; dolo; nec cupimus tamen,
Quamvis VERA boni luceat indoles,
VERO contiguum currere tramitem.
Hic servit fatuis vanus honoribus;
Hic numquam saturæ verna libidini;
Illum dirus opum torquet anhelitus:

Et

Et quamvis studio non satiabili,
Atque has sollicito pectore quærimus
Semper quisquilias; non tamen aureum
Illis pandit iter limitibus salus,
Nec tali sequitur fine beatitas:
At dum collibuit falsa sequi bona;
Veris nos adimit cæcus amor bonis.
Sic olim ingluvie dum premitur gravi
Æsopi catulus, flumine limido
Lucentem & stolidè captat imaginem,
Veros umbra gulæ diripuit cibos.
Sic ditem soboles prodiga dum patrem
Linqvit, mentis inops, & meretriciis
Implexus laqueis, heu! juvenis feræ
Paret luxuriæ: cogitur ad putres
Porcorum siliquas; at neque vilibus
Evicissè cibus, nec miserâ dape
Gliscentem penitis esuriem fibris
Infelix potuit; donec ad optimi
Patris tecta redux aurea, pinguibus
Acrem de Vitulis edomuit famem.
Quàm claris aperit triste chaos notis!
Quàm docto tuus, ô! signat agalmate
Errantium nebulas Symbolicus liber!
Quàm nos pulchra monet pagina! Sic vagas
Dum mentes variis fraudibus occupat,
Illuditque malis noxia VANITAS,
Ad maestos hominem dejicere inferos:

*Qui, ni cæcus agat præcipitem furor,
 Scandat purpureo sidera vertice,
 Et palmam rutilis inferat orbibus.
 Eja mactæ novâ clarus adoreâ
 ANTONI, patriæ dulce decus tuæ,
 Idem palladii delictum Brugis:
 Illo, quem Genius perpetuet, libro
 Nostro perniciem de grege publicam
 Arce, muscipulas detege, retia
 Signa, tartareos nexa per aucupes:
 Quæ cantis statuat præmia VERITAS,
 Quis tandem fatuos suppliciis gravet
 Vani stultus amor, differe. Cantibus
 Attollet meritis docta phalanx pium
 Sanctæ laudis opus; quisquis amabiles
 Cœtus Pieridum, sacraque Phocidos,
 Et castum sequitur letus Apollinem;
 Dignum Pieriis dicet honoribus,
 Et sacro innocuam vertice lauream
 Vernantis foliinectere gestiet.
 O BVRGVNDIACO sanguine nobilis,
 Virtutis merito nobilior tuæ!*

AMICO O. M. POSVIT

ANTONIVS SANDERVS,

Ecclesiæ Cathedralis Canonicus
 Ipris.

IN

IN EMBLEMATA
REVERENDI NOBILISSIMIQ. VIRI
ANTONII A BVRGVNDIA
CANONICI ET ARCHIDIACONI
ECCLESIAE CATHEDRALIS
BRUGENSIS.

PRÆCLARA gentis inçlytæ,
BVRGVNDICÆ propaginis
Laus , & perenne nominis

*Heroici decus novum,
Ecclesiæ lumen tuæ;
Mentis tuæ solertiam,
Fœcunditatem pectoris,
Scientiæ altitudinem,
Profunditatem & ingenî,
Salutis utpote indices
Ad æviternæ semitam,
Summiq̃ue desiderium
Boni , & mali scientiam,
Tum pes quod & caput rei,
Quæ noscere ipsum se docent,
His lineata Emblematis,
Firmata sanctorum Patrum
Sententiarum pondere,*

Tum

Tum VERITATIS ipsius
Testata quæque oraculis,
Rarâ styli elegantia,
Ac perpolitioribus
Ornata verè versibus,
Nolit velit mirarier,
Fidemque habere credulam
Debebit omnis, qui Dei,
Humanitatis & suæ,
Vitæque momentaneæ,
Inaniarum & omnium,
Mortalitatis omnium,
Stygisq̃ue vel tantillulum
Rectè sciens Plutoniæ,
Tum æternitatis conscius.

Conceptus an prægnantium,
Et Principum, qui pauperum,
Nativitatis flebilis
Idémne, & est vitæ exitus
Quid purpuram extra, & perbrevis
Fucos inanes gloriæ,
Triumphî honorem futilem,
Pompæ superbæ imagines,
Sceptra, & coronas Regias,
Opumque fluxa commoda
Mortalis ille ab altero
Distat? ab Iro Cæsares,
Imperito gnaritas,

Vel

*Vel à Platone Mygdonis
Phrygi Coræbus filius?
Quippe hisce cùm nec alteris
Ex omnium vertigine
Laborum ineluctabili,
Et felle amaro luxuum
Nil ampliùs quid suppetat,
Quàm quæis opus compendio
Vitæ, & tuendo corpori
(Et quo modo quid reliquum
Pote esse nugis ex meris?)
Pro Regis Isaacidum
Ecclesiastæ oraculo
Verissima quàm VANITAS.*

*Vno proinde lugubris
Gemente vocis spiritu,
Sis Pontifex vel Maximus,
Vel unus omnium potens
Rerum Monarcha & orbium,
Clamare cuncti cogimur:
O VANITATVM VANITAS!
O VERITATVM VERITAS!*

*Quid eloquar puerperis
Dire imprecatos liberum
Nixus, dolores maximos,
Natis malorum perpetem
Orbem, laborum & vortices
Nullâ sui constantiâ?*

Vivacitas

Vivacitas mortalium,
Fluxus refluxus naufragi
Maris, & procellosum chaos,
Risus, joci, lascivie,
Cantus, suave barbiton,
Fides, lyrae, testudinum
Insigne musicum melos,
Dapumque opima fercula?
Quid præter æs sunt tinniens,
Lanugo, pappus, flosculus,
Evanida umbra luminis,
Inanis oscitatio,
Ventus, vapor, fumus, nihil?
Quare nisi contempseris
Has VANITATES, has lyras
Hettas meras, crepundia,
Heu prava gens mortalium!
Quæ vos inexorabilis
Apud tribunal Æaci,
Atque æviterni incendii
Voraginosum gurgitem
Manent cruces, manent mala,
Tormenta, pœnæ vindices!
Hinc vana gens mortalium,
Numquam doloris insolens,
Quem dura fors, quem VANITAS,
Quem certa mors, & omnibus
Incerta vel pusilluli

*Vsura semper temporis
Trahit, minatur, ingerit,
Rursum evilare cogimur.*

O VANITATVM VANITAS!

O VERITATVM VERITAS!

*Contrà, pari libramine
Si pensites cœlestium
Felicitatem civium,
Summiq̃ue pulchritudinem
Bonì integram, & quidem ipsius
Fruitionem Numinis,
Ac VANITATES sæculi;
Humana, cassa ut omnia,
Nec assis æstimaveris.
Beata gens mortalium,
Iuganda Cœlitum choris,
O quæ beatitudines,
Solatiorum flumina!
O quæ voluptatum seges,
Quæ gaudiorum gaudia,
Pupilla quæ nec luminum
Vidit, nec auris audiit,
Nec cogitatu perspicax
Humana (quamvis particeps
Divinioris aurulæ)
Mens cepit ullo tempore,
Apud Deum tunc vos manent
Iustum & benignum Iudicem!*

Quare & cachinno argutulo
Rijoris illius Sophi
Ridere more cogimur,
Hæc orbis ampli frivola,
Ineptias, Inanias,
Et vaniora inaniis
Hæc scenicæ ludibria,
Vitæ basin mortalium,
Atque ejulando tristiùs
Exclamitare flebili
Vocis sonore denuò:
O VANITATVM VANITAS!
O VERITATVM VERITAS!
O utriusque æternitas!

TESTANDÆ

Amicitix ac benevolentix suæ.

I. P I E R S S E N Æ V S

R E G I V S

In Consilio Flandriæ
Consiliarius

L. M. Q. P.

A D

NOBILEM ET ADM. REVERENDVM

DOMINVM

D. ANTONIVM A BVRGVNDIA

ECCLESIAE CATHEDRALIS BRVGENSIS

CANONICVM ET ARCHI-DIACONVM

AVCTOREM EMBLEMATVM,

Quibus ostenditur VANITAS à VERITATE
victa.

QVI clarum genus, inclytumque nomen
A BVRGVNDIONVM trabis Dynastis,
Atque inter veteres avos recenses

IOANNEM INTREPIDVM, & BONVM PHILIPPVM,

Ortos Regibus, æmulosque Regum,

Tot Regum proavosque Caesarumque,

Supremos etiam gradus honorum

Sectari poteras, & esse dignus

Dux, vel Marchio, vel Comes vocari;

Et te nobilibus decora gemmis

Vestiret modò lana, palliumque

Ardenti rutilans & auro & ostro,

Stiparentque satellites euntem

Coruscantibus hinc & hinc sarissis,

+++ }

Et

Et quidquid faceresque, diceresque,
Recens quotidie cohors clientum
Centum laudibus inter astra ferrent;
Recens quotidie agmen affeclarum
Centum plausibus inter astra ferrent;
At nunc, Numine præpotentiore,
Hinc usque ad Superos & astra ductus,
Veros non nisi cogitas honores,
Veros non nisi cogitas favores;
Quæis puri ætheris incolæ fruuntur,
Pullo & semper obambulans amictu,
Vno vix puero gradum sequente,
Et post-spernis, & ante-ambulones,
Sarissas super, & super secures,
Securus tamen omnium, tuique;
Inflatas ita spongas honorum,
Laudum tympana, gloriæque folles,
Bullas non nisi inanitate plenas,
Ampullas quoque VANITATE fartas,
Et saccos tumidos ineptiarum,
(Vtque unâ omnia voce comprehendam)
Et mendacia VERITATE vincis.
Nec vicisse sat est; per-erudito,
Vt vincant alii, doces libello,
Iam dudum merito diem libello,
Iam dudum merito cedrum libello;
Et castis salibus leporibusque,
Atque Emblematis novis referto,

*Plenis artis & elegantiarum:
Aſt Emblemata quid fuit neceſſe
Tot producere, cùm ſit Auctoꝝ ipſe
Verum Emblemata præ-omnibus ferendum?
Verum Emblemata, quod omnis uſque & uſque
Spec̃tet poſteritas, & obſtupescat:
In quo perſpicuè omnis ordo, & ætas,
Vniuerſaꝗue Bruga VANITATEM
Poſſit cernere VERITATE victam.*

PANGEBAT

OLIVERIVS VREDIVS

I.C. BRVG.

R^{do} ADMODVM DOMINO
D. ANTONIO A BVRGVNDIA

ARCHID. BRVG.

VT ales aures ad meas Cyllenius
Latum benigno nuntium vultu tulit,
Partum eruditæ mentis A BVRGVNDIA
Eniti in auras; Ecquid, ô Libethrides,
Dixi, filetis? Sileat enervis licet
Mibi lyra, & ægras publico Musas neget;
Probet hîc, oportet, vena vel moriens fidem,
Plaudatque Vati carmen antiquo-novum.
Iubet hoc, rapitque me mihi styli nitor,
Emblemata nova, acuta, docta, limpida,
Quæ ipse videntur dictitasse Gratiæ.
Vidésne, quisquis sumis in manus opus,
Et curioso permeas oculo librum,
Agat universus hîc ut. histrioniam
Mundus, & honesto palliet cultu scelus,
Nihilque, quàm quod adstruit, minus putet?
Vt mango vendat æs & aurum, clamitet?
Sinceritas ut absit, ut regnat dolus?
In melle lingua, in felle sint ut pectora?
O quàm refellit Auctor hoc hominum genus!
Modisque quot constringit, ac captos tenet
Vafros, dolosos, pessimis plenos strophis,

Suspensa

*Suspensa nobis cuncta qui passim offerunt
Et dicta & opera. Mentis Auctorem bonæ,
Rudis ô malorum, mente sollerti lego,
Ne virus animo dulce non cauto bibas:
Tu quoque, veneni melleos quisquis dolos
Rudibus propinas, virus ut ponas, lege,
Proderit utrisque, utrosque qui mordet, liber.*

ACCINEBAT

LEVINVS DOEDENS

Primi subsellii Senatui

A Secretis Gandavi.

APPLAVSVS HEROICVS

R^{do} ADMODVM DOMINO

D. ANTONIO A BVRGVNDIA

ECCLESIAE CATHEDRALIS

APVD BRVGENSES

CANONICO ET ARCHI-DIACONO

Super larvâ VANITATIS detectâ.

O *Curas hominum! ô quantum est in rebus inane!
Dux satyræ clamat Vates mortalibus ægris;
Plurima sed spondens solidarum oracula rerum,
Nil nisi perplexis verborum anfractibus adfert.
Quisquis amas certus falso discernere verum,
Nocturnâ pervolve manu, pervolve diurnâ
Librum, quo noster Flandro-Burgundus id omne
Tramite demonstrat recto, solidissima promens
Dogmata, quæ totus meritò venerabitur orbis.*

ACCINEBAT

ALPHONSVS PLANCIVS

MEDICINÆ DOCTOR

FLANDRO-BRVGENSIS.

AP.

APPROBATIO.

NE mortalibus FALSA pro VERIS obtrudat in-
posterum VANITAS ; fraus illius ex fidei ve-
riqué placitis , per *Admodum Reverendum Dominum*,
D.ANTONIUM A BVRGVNDIA , *Ecclesiæ Brugensis*
Canonicum & Archi-Diaconum , non minùs doctè
quàm feliciter detecta, lucem videat. Antverpiæ
xvi. Febr. M. DC. xxxix.

GASPAR ESTRICX, *Plebanus*
& *Librorum Censor.*

SVM-

SVMMA PRIVILEGII.

PHILIPPVS Dei gratiâ Hispaniarum & Indiarum
Rex Catholicus, Archidux Austriae, Dux Burgun-
diae, Brabantiae, &c. Serenissimus Belgarum Prin-
ceps, diplomate suo sanxit, nequis librum, cui titulus est:
Mundi Lapis Lydius, sive VANITAS per VERITA-
TEM falsi accusata & convicta, operâ D. ANTONII
A BVRGVNDIA, Archidiaconi Brugensis; præter vi-
duæ Ioannis Cnobbari, quondam Typographi Antverpiensis,
voluntatem ullo modo in Belgio imprimat, aut alibi terrarum
impressum in has Inferioris Germaniæ ditiones importet,
venalémve habeat. Qui secùs faxit, confiscatione librorum
& aliâ gravi pœnâ mulctabitur, ut latius patet in litteris
datis Bruxellæ, die 1. Augusti, anno M.DC.XXXIX.

Signat

STEENHVYSE.

VANITAS

A

VERITATE

FALSI ACCVSATVR.

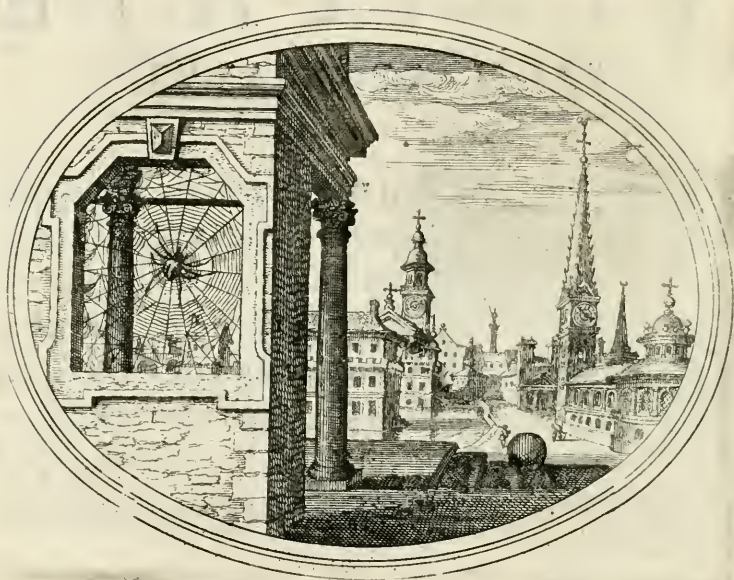
EILII hominum, usquequò
gravi corde? ut quid diligi-
tis VANITATEM, & quæritis
mendacium? exclamabat
olim fraudum VANITATIS
doctior quàm cautior Pro-
pheta. Nec injuriâ. quid
enim nisi mendacium VANITAS, quæ jam pridem
mortalibus

*Tanta subærato mendacia vendit in auro,
Quanta boni specie, non bona, mundus habet?*

ⁿ
*Accusa-
tionis ca-
pita.*

Non creditis? ad lydium rationis lapidem pro-
voco. Agè VANITAS, quidquid pro utili futile,
pro solido stolidum mortalibus venditas, judi-
cio siste.

VANITAS.

Ingenii acies subtilis.

VERITAS.

Quia subtilis, inutilis.

V E R I T A S.

QVAM aptæ sint humanis usibus Cameracenæ, Hollandicæ ac Cortracenses telæ, manifestius docet quotidiana necessitas, quàm ut quempiam lateat. Fam verò, quam sibi ipsa & colus, & fusus, & stamen, & lanipendia, & textrix aranea conficit, non minùs apertè constat tam inutilem esse, quàm subtilem; imò verò ideò maximè inutilem, quia maximè subtilem.

Sic nihil veræ sapientiæ magis inutile, quàm Sophistæ subtilitas. Ideò invisam Palladi finxere veteres araneam. Vt mucronis ergo, sic ingenii acies sit, non ut setæ; subsistat, ut penetret. Quorundam acumen tenui cuspide frangitur, primoque molimine deficit. Validissima etiam, si ad ultimum extenuentur, infirma sunt: sic robur omne tenuitas atterit.

Ingenium, ut eæ quas diximus telæ, si bonis artibus applicabile, pretiosa supellex, & utilis; sin minùs, ut aranæ textum, laboriosa, & inutilis.

Quis Sophistarum bella dinumeret? quis inenodabiles nodos? quis veri professionem? quis patrocinium falsi? quis ignorantem scientiam? dum hoc unum certò scire se fatentur quòd nihil sciant, ac ne viam quidem scientiæ adhuc inveni-

^o
Acies ingenii subtilis, ut aranea tela, inutilis est.

^p
Hinc invisam Palladi araneam.

^q
Nihil reatè sciunt Sophistæ.

rint? Et verissimè quidem. Si enim, juxta unanimem ipsorum consensum, nihil rectè scitur, quod non per causas, easque proximas, & efficientes quidem aut finales, ritè demonstratur; tales verò attributorum nulli hæcenus assignari potuerunt, nisi solis immutabilibus & propriis accidentibus, tamque exiguo numero, ut ferè an numerus dici possit ambigam; quis non videt, eos inter ignaros potius quàm sapientes esse censendos?

Eorum porro, quæ scire perhibentur, nihil non rationibus inter se pugnantibus problematicè varium, nihil tam solidum, ut non mox æquè stolidum esse comprobetur. Exemplis, quod loquor, evincerem, nisi propositum brevitatis studium, vel ex nunc, aliò me vocaret.

^r
similes
horologiis,
^f
sibi sem-
per ad-
versis.
^r
Maximè
docti,
maximè
ignari,
^u
erroribus,
^y
amentia,
^z
nequitia
obnoxii.

Quapropter, ut paucis expediam, genus hoc hominum horologiis conferes, quæ dum veri regulam profitentur, ipsamet à vero deviant; & hoc uno semper conveniunt, quòd inter se numquam conveniant. De horâ certè nemo crebrius ambigit, aut interrogat, quàm qui ejusmodi loquaces rotas circumferunt: sic nulli minùs sapiunt, quàm qui maximè. Et è diverso ignorans non dubitat.

Pejus est, quod subjungo. Rarò magni errores, nisi ex magnis ingeniis prodire. Nullum magnum ingenium sine mixturâ dementiæ: quidni & nequitia? Da sanè, inquit vulgus, ingenii maximè

mè subtilis artificem, dabo plerumque moribus
quàm maximè perditis nebulonem.

Quàm perniciosus Reipublicæ Catilina fuerit, ^a *Testis Ca-*
sæpiùs Cicero prodidit, quàm Consularis mode- *tilina,*
stia postulabât: at Crispus illum magnâ vi animi
fuisse ait, sed ingenio malo. Tu an bono sis, ne-
scio: quòd ob sensuum fallaciam, cæco; ob rerum
omnium incertitudinem, erroneo; ob humanæ
fragilitatis conditionem, periculoso; hoc certò
scio.

Habe & hoc coronidis loco. Ingenium quòd ve- ^b *et alii.*
locius, eò propius ruinæ, utinam non æternæ!
Quàm id vellent tot illustres animæ, quarum ni-
mia subtilitas, cæli claustris infracta, sibi aliisque
barathrum referavit!

VANITAS.

Memoria facilis.

VERITAS.

Vt influit, effluit.

V E R I T A S .

QUOD enim ampli gutturis poculo accidit, ^c Memoria, ut, quidquid infuderis, effluat eâ facilitate ^{ut lati} quâ influit; id perinde memoriæ usu venit. ^{gutturis} poculum,

Exempla desideras ? habe. Obmutuit repente ^d facile in medio orationis suæ decursu coram Philippo ^{quod ad-} Demosthenes, coram Antonino Herodes Atti- ^{misit, a-} cus, coram Severo Heraclitus Lycius, omnes ^{mittit fa-} prius æquè memoriæ laude celebres, quàm postea ^{cilè.} fraude.

Perfidus nempe quæstor memoria, concredi- ^c Perfidus tum reposcenti aut reddere negat, aut prodigit. ^{quæstor.} Et ejusmodi gloriaris ? An fortè, quia non fefellit hæctenus, fallere te deinceps non poterit ? quis fidejussit ? ego certè hoc ipso te fallere censeo, quo fallere te non posse existimas.

Memoria absentis objecti speculum est, crystal- ^f speculo si- lus præsentis ; & quot mendacis crystal- ^{milis :} li genera, tot sunt & memoriæ. Nec illud modò : sed, ut af- flatus speculo vel modicus vapor, quidquid cry- stallus imaginum possidet, momento eripit ; ita, ^g siquis cerebrum, aut calore nimio forsan, aut fri- ^{minimo} gore obnubilet humor, tollit evestigiò, quas in se ^{vapore} pinxerat ideas, memoria. ^{turbatur.}

Vt nihil de Francisco Barbaro, nihil de Orbilio,
nihil

nihil de Gregorio Trapezuntio dicam; testis Mes-
sala Corvinus raræ vir eloquentiæ, raræ memoriæ,
cui similis aliquando suffusa nubecula, etiam pro-
prii nominis reminiscētiam sustulit. Quid multa?
non semel evenit, ut singularis prudentiæ viris
universa sapientiæ symbola, in amentię simula-
chra repentē converterit.

At capax mihi, inquis, non fallax memoria est.

^h
Dei, &
sui im-
memor.

Itāne verò? Vnde hæc igitur oblivio cælestium
præceptorum, quæ tam pauca sunt numero?
unde oblivio Dei unius? unde oblivio tuimet?

ⁱ
Infelix
puerpera,

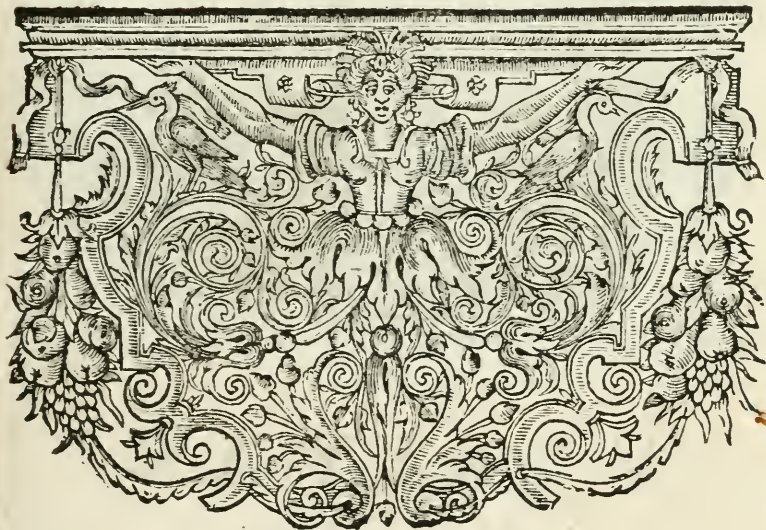
Sed esto, capax sit; quid deinde? Infelix nempe
puerpera est, quæ confusam Babylonicæ turris
molem assiduò parturit, numquam parit. Capax
¹
stomachus est; sed frigidus, atque adeò ex eo,
stomachus
frigidus, quòd malè digerat, malè sanus.

^m
animi
carnifici-
na.

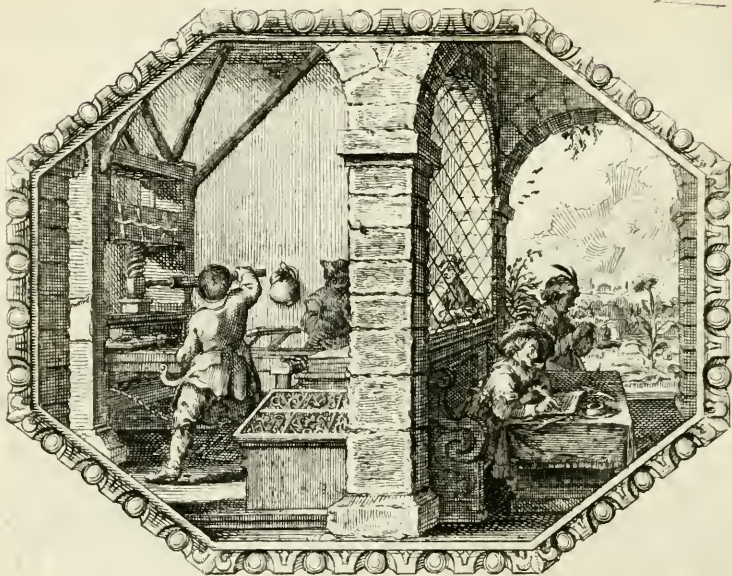
At memoria mea, quidquid conceperit, rectè
digerit. Benè habet; hætenus de quæstore perfido
tantùm gloriata est VANITAS; jam etiam de carni-
ficinâ superbit. Meliùs cum Themistocle obli-
vionem optasses. Discenda siquidem dediscimus,
& discimus dediscenda. Erras, in recordatione
multiplici multiplex molestia est. Quædam con-
scientiam vellicant, quædam pungunt, quædam
vulnerant: unde fit, ut memorantium ora rubor,
pallorq; vicissim in silentio occupent, incessusque
sit varius, vox incerta. Imò sæpè delectabilium
molesta

molesta recordatio est : & , quæ mortalium insania
est, catastam hanc arte producimus.

Quid plura ? Vis optimum genus memoriæ ? ⁿ *Omnium
optima.*
Memento peccati tui, ut doleas ; memento mortis,
ut offendere desinas ; memento divinæ justitiæ, ut
timeas ; memento misericordiæ, ne desperes. Bre-
viùs. Vis optimum genus memoriæ ? Obliviscitur
omnium, memor Dei.

VANITAS.

Verborum copia.

VERITAS.

Nihil copia, sed usus.

V E R I T A S .

QVAM dubia Typographo supellex sit chara-^o
 cterum copia, neminem fugit. Efficit qui-^{Chara-}
 dem frequentia, ut dives elementorum^{cterum}
 Typographus, plures uno diversoque tempore^{copia mi-}
 commentarios prælo committere possit, quàm^{lus, si reâde}
 alius quispiam minùs ab ejusmodi notis instru-^{utris:}
 ctus: sed, si temerè, si transversum, si hiulcè, si mi-^p
 nùs decèter collocati sunt apices, plus illi profectò^{sin secus,}
 fortis ac nominis abusus hic deteret, quàm adfe-^{noxia.}
 ret copia. Si verò quidpiam etiam privatorum fa-
 mæ, si paci publicæ, si decretis Principum, si Eccle-
 siæ sanctionibus adversum vulgaverint; actum est
 illicò de famâ fortunisque Typographi. Negas? ad
 fiscum appello. Nihil itaque copia, sed usus.

Idem esto judicium de ubere verborum in ho-^q
 mine diserto copiâ. Magnum profectò instrumen-^{Sic &}
 tum est gloriæ, verborum affluentia; sed anceps^{verborum}
 cuspide geminâ; & hac quoque qualiter uti scias,^{copia}
 refert plurimùm.^r
^{anceps est.}

Sapientis dictum est, non ignobilis: Mors &
 vita in manu linguæ; nihil hâc mollius, nihil du-
 rius. Linguæ volubilitas, atque verborum copia,
 & ars etiam quædam; sceleratis piisque commu-
 nia sunt, non item eloquentia; quæ, ut benè Cato,

nihil aliud est, quàm copiosè loquens sapientia. Verus enim Orator, si Tullio credimus, nisi vir bonus, esse non potest.

^f
*Qualis
qualis sit,* At eloquentia mihi dulcis & ornata est. Dulcedo, & ornatus iste, nescio quid blandum, & dolosum præfert. Sed non pluris est apud rectos iudices suavis & compta viri fallacis oratio, quàm vel meretricis fucus, vel mellitum virus, vel phrenetici robur. Quid si floridam dixero? Florent, dicam, lilia, floret & aconitum. Quid si clarum? Clarus sol, clarum incendium. Deniq; versa, ut lubet, & reversa, & gloriæ habes viam arduam, & invidiæ pronam.

Eloquentiâ si innocenter, absque jactantiâ, utare (quod, quàm homini in elationem proclivi difficile, faciliè conjicis) vix ullâ re citiùs tibi multitudinis amorem concilies, & gloriam quæras: sin arroganter atque improbè, mox certum tibi discrimen, & multorum odia conflâris. Vt murex, sic homo linguâ capit, & capitur; & quæ illi adnascitur sanguinea purpura, non minùs mortem præfagit, quàm gloriam.

^c
*quò ma-
jor, eò pe-
riculosior;* Plus dicam: eloquentia quò major, eò damnosior funestiorque, si sola est: singulares proinde viros, & Græcorû & nostros, in perniciem traxit. quod ita esse, Demosthenes, & Cicero, & Antonius non negabunt.

At

At eloquentiæ mihi magna fiducia est. Magna
 sæpè fiducia magnis periculis viam fecit. Hæc ^u
 bellacissimos viros ostendit imbelles, hæc cautif- ^{maximè, s}
 simos probavit incautos; hæc eos, qui disertissimi ^{illi quàm}
 videbantur, infantissimos patefecit. ^{maximè}
^{fidus.}

Tu ergo, si veram eloquentiæ laudem quæris,
 Virtuti & Sapientiæ primùm stude, non inutili
 verborum copiæ: Infelicem siquidem non minùs
 verborum, quàm characterum facere abusus po-
 test, usus felicem, neutrum copia.

VANITAS.

Corpus valens ac vegetum.

VERITAS.

Rebelle subsidium.

V E R I T A S.

INCONSULTA planè, ne dicam insana jucunditas. ^y *Insanum de rebeli conjugè gaudium,*
 Multorum quidem aliquando de rebeli con-
 jugè querelas audiui, at nec unius gaudium.

Quis enim, nisi insanus, gaudeat ab eâ se despici, à quâ suspici debuerat? ab eâ se proteri, à quâ colium oportuerat? ab eâ denique se malè haberi, quam, ut commodè haberetur, commodè semper aluerat? Nemo profectò. Aut igitur insanire se fateatur VANITAS oportet, aut temerè sibi de ejusmodi fortunâ plaudere, quam plangere decuerat.

Quid enim in animæ contubernio caro est, nisi ^z *Quasi conjux, anima caro:*
 rebellis uxor, quæ, etsi in subsidium à Deo data sit, & à consorte accepta; adeò tamen pertinaci in comparem odio fertur, ut millies in horas prope- ^a *rebellat assiduè,*
 modum singulas perire gestiat, dum hanc perdat? Nec testibus opus est: quisquis se novit, testem novit.

Tot porrò labores suscipere, tot ferre supplicia, ^b *fovetur tamèn, ut valeat.*
 quot multis imperat Medicorum præsumpta ne-
 cessitas; quid aliud est, quàm teipsum enecare, ut
 ne desint vires & arma, quæis cadas? Multos sani- ^c *Multis sanitas noxia,*
 tas per lubrica voluptatum in infame exitium
 præcipites egit, qui infirmi sine dedecore pericu-
 loque vixissent: innumerabiles in discrimen, ferè
 omnes in crimen traxit.

Non

Non solet inter equos infirmior esse calcitro,
 sed valens ac vegetus : non meditatur luctam,
 mollior cuniculi capillo Ganymedes, sed lacerto-
 sis metuendus artubus Biton : non insultat An-
 tæo, non Gerioni, non Caco, à Nessæâ peste jam
 d viribus orbis Hercules, sed florens ; terram sanus,
 utilis in-
 firmitas. æger cælum ambit & occupat.

Nusquam pejùs æger animus habitat, quàm
 in sano corpore. Difficile est conjugi imperare,
 difficilius parère : grave est ab hospite prodi, gra-
 vius à conjuge : insanum est ultrò dedecore con-
 fici, insanissimum superbire.

VANITAS.

Robur insigne.

VERITAS.

Infirmis fortia cedunt.

V E R I T A S.

^e
*Agile &
 robustum
 corpus est
 fortis ad-
 versarius,
 firmus
 carcer,
 belluina
 gloria.*

^f
*Imò supe-
 rant ho-
 minem a-
 gilitate
 bellus,
 venti,
 casum;*

DEVS immortalis ! quæ demum insania est, si hæc non est ? Quis, nisi dignus Anticyris, forti adversario, quis firmo carcere gavisus est umquam ? quis se belluis proximum, quis parem, quis inferiorem gloriatus est ?

Si enim per robur, insignem corporis agilitatem intelligis ; finge te Athalantæ, finge Ladoni, finge Mercurio parem ; quantulum hoc est leporis, quantulum avis, quantulum venti ? Et hoc adde. Cæli velocitas te præcurrens, ad senium te & ad mortem applicat : illud tibi cursum eripiet, motum ista. Prima ætas stimulos habet, frænos ultima : eò curritur, ubi non curritur.

^g
*robore ve-
 ra bellica*

^h
navis,

Sin verò firmissimam membrorum compagem accipis, quantulum hoc equi est, quantulum leonis, quantulum elephanti, quantulum navis, quantulum trabis ? At equum tamen debilitat, perperam infixus ungulæ clavus ; leonem galli cantus perturbat, & elephantem irrepens proboscidi musculus. Navem ventis, undis, remis, velis actam echenæis, semi-pedalis pisciculus (ne quid de altero limacis non absimili dicam) immobilem retinet, solus elementorum atque hominum vim retundens ; & nullo quidem actu alio, quàm navigii

navigii postibus adhærendo. Trabem denique, et si pontis sublicii, aut illius domus (cujus insanâ mole non modò prodigos omnes, sed seipsum quoq; superavit Nero) onere sustentato nobilis sit, sensim sine sensu, edentula teredinis promuscis in pulverem ac in nihilum redigit.

Vsque adeò verum est quod dixi,

————— *Infirmis fortia cedunt.*

Et meliora tuo spondes de robore? falleris.

In magnam virium fiduciam magnis viribus accingitur fortuna; & interdum ex æquo congruendi indignans, ut ostendat quàm fragile animal est homo, dum sibi etiam robustissimus videtur, gigantæos viros levi prælio conficit. Milonē ipsum, cunctis celebratum palæstris, arbor una detinuit, lacerandumque feris objecit. Anacreonti acinus, Fabio Maximo pilus, Philistioni risus ipse, parvus ingentis luctæ victor, animam extorsit.

Vis candidè tecum loquar? Quidquid mortali-
bus est roboris, id omne vel unius febriculæ spo-
lium est, atque adeò infirmum, ut infirmitas ipsa
sit longè robustior.

ⁱ
Et trabs;

¹
qua tamē
omnia su-
perantur
ab infir-
mis,

^m
homo ve-
rò

etiam ab
acino,
à pilo,
à risu,

ⁿ
Et robur
ipsum ab
infirmita-
te.

VANITAS.

Elegans forma.

VERITAS.

Pulchra domus cineris.

V E R I T A S.

EN habes pomum, quod, ab infami originis
 suæ busto, Gomorrhæum vocant; pomum,
 inquam, si speciem attendas, penicillo, non
 arbore; cælo, non terrâ genitum; at si medullam
 quam habet, non è carne, sed cinere. Habes alte-
 rum è busto bustum; habes domum pulchram,
 sed cineris: plus dico; habes aptissimum elegantis
 formæ typum. Mendacii me reum age, si, vel teste
 te, fallo.

Vides illum nostri temporis Paridem, vides
 hanc Helenam? quid comptius? quid venustius?
 quid miraculo propius? Apollinem illum putes,
 nisi fides prohibeat; & collatæ cum hac Gratiæ,
 gratiâ careant: adeò serena frons est, adeò illustres
 oculi, adeò rubescences ad gratiam genæ, adeò
 cilia in iridem decenter inflexa, adeò collucens &
 auro vibrata cæsaries, adeò suis omnia numeris
 absoluta.

Video, inquis, & insolentis gloriæ luce præstri-
 ctus, atque adeò jam non meus, exclamo: O pro-
 digium! prodigium, inquam, in quod omnes om-
 nium elegantiarum dotes natura prodegit! verè
 jam non tuus, quia tui-ipsius nescius.

Sed agè, detrahe formæ pulcherrimam cuticu-
 læ

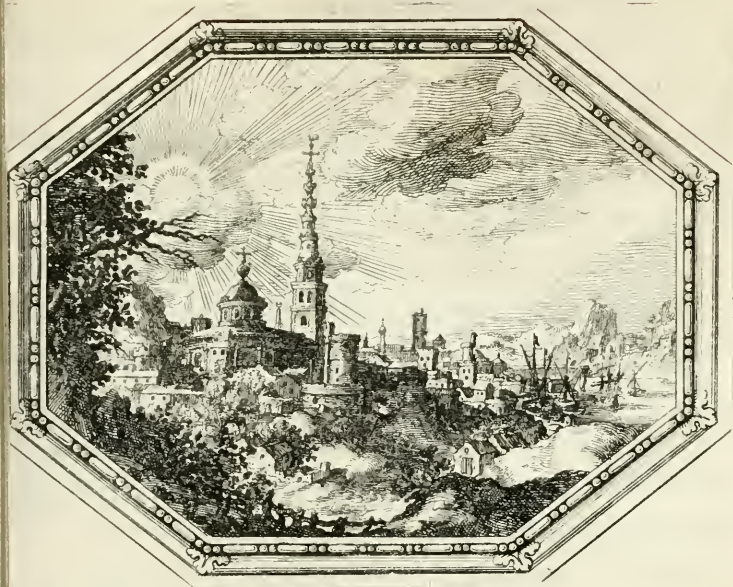
læ larvam, & euestigiò detectus, oculisq̃ue vel solis haustus Gomorrhæi hujusce pomi cinis, illos sibi, te tibi reddet. Tam facilè mors vitæ medicinam facit.

^t
sed cada-
ver Non credis? Consule tumulum: teste siquidem Græciâ, τὸ σῶμα τὸ ζῆμα, corpus sepulchrum est. Consule mortuos, & cum Damasceno mox è discipulo magistrum te referes. Muti quidem hi Doctores sunt; sed disertissimè loquuntur, & docent. Audi: defluit hîc, ajunt, flava cæsaries, frons squallet, livent genæ, stupent oculi, cervix languet, rigent manus, pedes subsidunt, omnia in sordes & cinerem abeunt; juxta fatale supremi Iudicis decretum: *Pulvis es, & in pulverem revertêris.*

^u
et pulvis
omnia, An non igitur rectè tibi de formâ corporis eximiâ superbienti respondi, *Pulchra domus cineris*? Et hæc quidem non tuis usibus apta, sed hostium, qui in te non te, sed se diligunt. Verè *domus cineris*, quæ per se sola stando durandoq̃ue consumitur, & in nihilum redit; neque tantum gaudii florens tulit, quantum deflorescens horroris. Verè *domus cineris*, quæ, ne sola ruat, improvisò funere simul hospites suos obruit, & vix detecta, Europam & Asiam ruinis implet & cinere.

^z
pomum
Gomor-
rha. Verè igitur pomum Gomorrhæum, hoc est alterum è busto bustum.

VANITAS.

Illustris patria.

VERITAS.

Parit umbras.

VE-

V E R I T A S.

^a
*Illustris
in illustri
patriâ*

SI illustri tibi patria est, perque te fulges; est, quæ suas sibi laudes arroget, tuisque participet, ne dicam deroget.

^b
*nihil ab
câ lucis
accipit,*

Quod enim eam salubris aër, clari fontes, mare proximum, tuti portus, opportuni amnes, auriscatebræ, argenti venæ, incolarum numerus, substructionum moles, divitiarum copia, ac demum situs ipse nobilitet; nihil hoc tibi laudis accumulat, sed illi: quidquid verò benè gesseris, primùm quodammodò patriæ laus erit.

Testis Themistocles, testis communis encomiastis omnibus præconii stylus. quin imò, plus hîc negotii habebis, ut in lucem venias: fulgent enim minutiora etiam astra per noctem, ad solis autem radios hebet & Bootes & Lucifer.

^c
*obscurus
tenebras:*

Sin autem illustri in patriâ obscurus agis, quid tibi lux illa patriæ, præter tenebras, adferat? Promptius in luce notaberis; claritas ipsa te prodet, præstabitque, ut latere nequeas, si velis. Ita jucundissimum tibi vitæ latibulum, ac secretus rerum

^d
*Melius in
obscurâ
lateret.*

trames eripietur. Quidquid ages, eris vulgi fabula, pudebitque tantorum testium. Inter tot oculos nullæ sunt latebræ.

Multos habuit claritas magnæ urbis obscuros,
quos

quos abundè claros parvi ruris obscuritas habuisset. Nihil æquè maculas detegit, quàm splendor illustris.

Agè verò ; quid refert , Atheniensis sis an Seryphius, si Athenienses virtute prævertis ? Melius <sup>Non red-
dit incolā</sup> est suā, quàm patriæ gloriā clarum esse. Rectè <sup>illustris
patriæ,</sup> Themistocles Seryphio cuidā inter jurgia ob- <sup>f
sed patriā
incolā.</sup> scienti, eum non suā sed patriæ laude celebrari, respondit : Neque herculè aut ego obscurus, si Seryphius ; aut tu, si Atheniensis, clarus esses.

Adde, quòd magna sunt magnæ urbis incommoda. Distat templum, distat forum : illud animo <sup>Magna
magna
urbis in-
commoda,</sup> nocet, hoc corpori. Distant opifces, atque amici, quos laboriosum visere, negligere inhumanum est atque noxium. Quocumque ire decreveris, ceu peregrè profecturus, domui tuæ disponas oportet. Quid si, ne aberres, ferro ac magnete iter agendum est ? Hæc eas faciliùs, hæc rectiùs ; hæc curiam, <sup>h
cura,</sup> hæc theatrum, hæc macellum vites. Hi, & mille alii sunt magnarum urbium scopuli, quos inter fluctuans, domum tuam, quasi alterum orbem, petis.

Vide, quas non molestias, quas non curas, quas <sup>i
umbras,</sup> non pariat umbras illustris patria. Habes itaque non lætitiæ materiā, sed curarum. Dubitas ? ab <sup>l
quidē,
quia illu-
stris est.</sup> Emblemate disce. Quæris cur tantas urbs, quam hîc delineatam vides, pariat umbras ? Illustris est.

VANITAS.

Ingenita libertas.

VERITAS.

Libera captivitas.

V E R I T A S.

SI quis remiges avis hujusce, huc illucque volitantis, pennas attenderit, liberam judicet; sin autem vincula, quibus illius præsumpta libertas adstringitur, captivam.

Quid ad hæc ais, insolens ingenitæ libertatis præco? an huic te volucris disparem autumas? Ego certè parem te assero. Liber natus sum, inquis. Imò servus. Nascendi genus omne obnoxium peccato, quo nulla gravior servitus fingi potest. Et quamvis eam, omnibus naturæ lege debitam, Virginis ad-instar Matris, effugisses; aliam tamen, ipso nativitatis tuæ momento, incurristi. Multum fortunæ licet in nascentes, in viventes non minus. Sola inexpugnabilis arx est sepulchrum: illic regnum vermibus, non fortunæ. Itaque limen illud ingressi soli mortalium vitæ hujus ab insultibus tuti sunt. Tu te liberum jactas, & ignoras, non dico ad sepulchrum, sed an liber hodie ad cubiculum sis iturus? Libertas tua tenuissimo pendens filo, sicut alia, quibus confidis; omnia, tremula, semper ac caduca est. Non igitur, qui liber nascitur, sed qui moritur, liber est.

Nec verò etiam liberum te dixeris, quòd nec in acie captus, nec venundatus sis, nec Domini nutibus

^m
Liber est
avis hæc,
nec libera?

ⁿ
sic qui
liber est
homo,

^o
etiam ser-
vus na-
sciuntur;

^p
& quidē
peccati,

^q
ne dicam
fortunæ.

^r
Nullam
hora ser-
viti ob-
noxia:

tibus mancipatus. Videndum tibi, non ubi incipias, sed ubi desinas. Vita omnis à fine describitur.

Plus dico : nulla non dies, nulla non hora fortunæ obnoxia est. Nescis quâ ætate Hecuba servire cœpit, quâ Plato, quâ Diagoras ? Numquid non Attilum Regulum meministi, indignum prorsus hoc ludibrio, affectum tamen ? Numquid tibi recentior annis Valerianus excidit ; quorum ille modò dux, hic autem Princeps populi Romani ; moxque ille Carthaginiensium, hic Persarum servus ; ille truci supplicio peremptus, hic longâ & miserâ contabuit servitute ?

Mitto veteres Regum casus. Ætas nostra quosdam è regiâ trusit in carcerem ; eundemque eâdem horâ & primum Regem, & ultimum servum vidit : siquidem eò quisque miserior servus est, quò felicior liber fuit. Noli igitur libertate tumescere ; quoniam non ex liberis modò, sed ex Regibus quoque tam subitò servi fiunt. Nihil sub cælo stabile.

Scio, inquis, & aulam in caulam, & Principes in mancipia repentè mutari. Scio mortalium vitam omnibus fortunæ telis propositam : nec an quid hîc stabile aut permanens sit, arguo : hoc protestor, hoc contendo, nullius adhuc me Domini catenis obnoxium.

Falleris : sunt, quæ miseras animas nundinentur

tur (quas, heu ! vili pretio mortales venditis) voluptates, foedissimæ dominarum, quæ vos inenodabili nodo constrictos tenent : sed , quos libertas excæcat animi, nihil nisi corporeum vident. Vnde eum, qui uni mortali subest domino, servum dicitis ; illum verò , qui mille immortalibus tyrannis opprimitur, liberum judicatis.

Nulla non
subjacet
peccatis
anima.

Profectò autem liberum non facit fortuna, sed virtus. I nunc, & liberam, ut libet, captivitatem tuam vendita.

VANITAS.

Clarus sanguis.

VERITAS.

Optimus est, qui sanus.

V E R I T A S.

DISPVTABANT, à diebus non ita multis, de
 claro sanguine Palatini duo; jamque ferro ^u
 decidere tentabant, quod verbis non pote- ^{Stultum}
 rant. Audit litem, audit pugnantium tumultum ^{certamen}
 Chirurgus quidam, audiunt vicini; accurrunt, pu- ^{de nobili-}
 gnâ dirimunt: hi unum, Chirurgus alterum (quod ^{tate,}
 eum levi vulnere adversus mucro perstrinxerat) in
 ædes quisque suas abducunt. Dumque corpori
 medicinam facit Chirurgus, recrudescit, inter ex-
 secrationes innumeras, ulcus animi. Ad abeuntem
 itaque Chirurgus, Tantane vos inter, inquit, tan-
 tillâ de re contentio? Sic sanguinem sanguini pro-
 pugnando projicitis? Vides hunc, quem generosis,
 vilibusque venis eduxi? Omnis propemodum ^x
 concolor est: & sicubi fortè alter altero clarior vi- ^{que par-}
 detur; non id nobilitas efficit, sed sanitas. ^{sanguini.}

Optimus est sanguis, qui sanus, cætera nugæ.

Agè porro: an, quia vitiosus hic quem manu
 teneo, patris tui sanguis est, peccat etiam tuus?
 Minimè gentium. Ecquid igitur, quia clarus hic
 fuit, tuum quoque clarum esse debere contendis?
 An fortè cum sanguine virtus in posteros trans-
 mittitur, non vitium?

Non hoc arguo, inquis; sed nimum quàm ve-
 tustam

tuſtam mihi nobilitatem arrego. Eadem moneta, ſed paulò ſubtiliùs ſubærata. Non credis? Vide.

^y *Clarum genus obſcurū eſt:* Nónne jam clarum genus venditas, jam vetuſtum? Quid inde? Clarum igitur genus tuum eſſe vis, & obſcurum. Quid ita? inquis. Audi. Vetuſtas nimia claritatem rebus eripit. Quidquid longa dies peperit, longiorque auxit, longiſſima ſubruit. Quot illuſtres olim fuère familiæ, quarum hodie vel memoria ipſa obſcura eſt? Confuſa nempe in ^z *quin eò obſcurius, quò vetuſtius;* tantâ vetuſtate ſunt omnia, & perplexi ſucceſſionum rivuli, quibus ad vos hæc clari ſanguinis unda profluxit;

Turbidus ille, hic clarus; & una eſt omnium origo. Verum eſt enim Platonicum illud, neminem Regem non ex ſervis oriundum, ut neminem ſervum non ex Regibus. Nec mirum: ingens rerum mortalium rota eſt; ſed quia tractus eſt longior, brevis hunc vita non percipit.

At avorum mihi clara proſapia eſt. Radix aruit, & floribus ejus ornari vis? Inanis ambitio.

Fieri poteſt, ut quo te nobilem fingis, eſſe deſieris; nobilior forſitan futurus, ſi ſeriùs fuiſſes.

^a *ac ſemper aliena laus, nunquã propria.* At avorum, inquam, mihi clara proſapia eſt. Quouſque vagaberis? De te agitur; & nescio, quos mihi in tuum locum ſubſtituere niteris, qui pro ſe fortè aliquid, pro te nihil reſponſuri ſunt.

Verùm nobilis claruſque natus ſum, ais. Itáne verò?

verò ? claritas non nascendo quæritur , sed viven-
do ; ne dicam , moriendo . Quin profectò : benè qui
moritur , benè nascitur ; nec alius quispiam . Cla-
ritatem nascendi sola mors rectè definit , perpe-
ràm gladius . Hæc cogita , & intelliges , quàm ve-
rum sit , quod antè docebam ;

b
Non vi-
vendo
tan:tem
maximè
sed mo-
riendo
compara-
tur.

Optimus est sanguis, qui sanus, cætera nugæ.

VANITAS.

Bonum nomen.

VERITAS.

Sapè malum genuit.

V E R I T A S.

QVAMDIV boni nominis est subarata pecunia, omnibus eam popularis error facit acceptam: at simul ac fraudem, & delitescens sub auro cuprum, Lydius detexit lapis; suffigitur illicò mercatorix tabernæ postibus, & cui communis dumtaxat Regiæ monetæ laus adhuc pretium fecerat, hanc tum hujusce patibuli singularis infamia, omnibus vilem reddit ac odiosam, nullo indubiè supplicio mulctandam, nisi nominis olim boni gloriâ floruiſſet.

Audi hoc quisquis famæ laudibus insolescis :

————— *Mutato nomine, de te*

Fabula narratur. —————

Quid enim? Quisquis ego sum, inquis, opinio de me hominum bona est. Meam audi. Alter alterum decipit, tu te ipsum, omnes te. Opinio rem non mutat. Quid si tu malus? nōne opinio falsa est? Scientem certè falso gaudere, ut emendante formam speculo turpes mulierculæ solent, mera dementia est.

Atqui ego ipse mihi bonus videor. Ergo malus es. Non solet esse virtus miratrix sui, sed imitatrix alieni, semper altiùs adspirans, dum se comparat, parvi pendit. Nec ullius tanta est virtutis claritas,

§
mul: omi-
nis adu-
latio,

ut eam elatio non obscuret. Melius quidem esse nomen bonum, quàm divitias multas, Hebræorum Sapiens dixit; sed & illud addidit: *Nomen impiorum putrescet.* Quid profunt adplantum susurri, quid blanditiis aut fictionibus emptum nomen; si intus obstrepit conscientia? Numquam vel amanti credideris, vel speranti.

h
aut fama
posthumæ:

At ego sic famæ confido, ut & funeri meo laudationem sperem. Nempe philomelam surdo, gloriam apud posteros, testimonium ab ignotis. Non refert itaque, quid de te alii censeant, sed quid tu. Ignorantibus credere, quid est aliud, quàm volentem falli? Est intus in animâ testis incorruptior: illum interroga, illi crede. favent alii, falluntque: & dubium non est, quin hic te de vitiis convincet, si justus es arbiter.

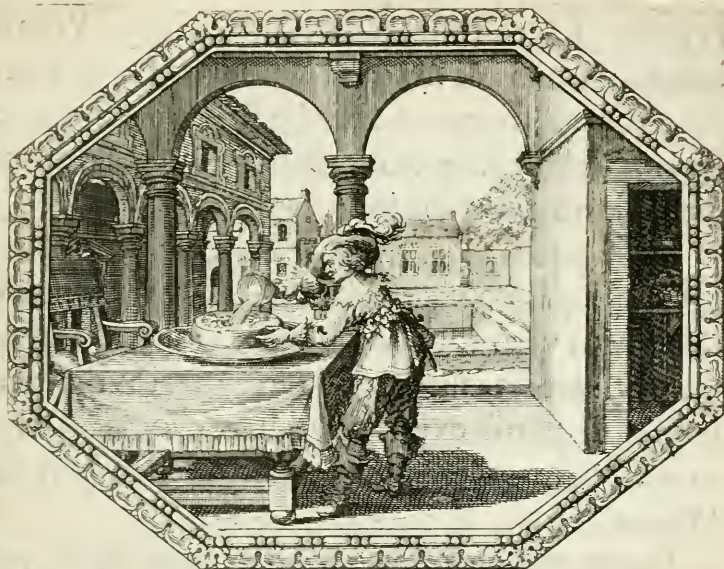
i
sed si fal-
sa est,

l
gravius
officit.

Quid ergo? non te dici pudet quod non es? aut non times ne dicare quod es? At meritò potes: hoc enim si evenerit, pejùs multò tecum agi intelleges, quàm si olim nominis boni gloriâ caruisses. Pessima est optimorum corruptio. Verum itaque quod bono de nomine Lemma prædixit:

Sepè malum genuit.

VANITAS.

Lanta fames.

VERITAS.

Vermium penus.

V E R I T A S.

TA
Si stultū,
modico
vino è ca-
seo ver-
mes pro-
ducere;

OFFENDIT me, non ita nuper, brutum ventris
sui mancipium, homo; qui, quòd me vili
caseo ingentis pretii vinum invergentem
cerneret, Quid rerum agis? ait. Cui ego: Vermi-
bus educendis, & educandis studeo. Et quis pro
successu vadimonium dixit? inquit. Experientia, re-
fero. Tum ille subridens, Insigne verò studium,
ait, insignis experientia.

Stulta, penum stultâ vermibus arte struis.

Ego sanè palato meo cupedias excogitare mave-
lim, quàm vermibus. Itâne verò? inquam. & aliud
facere te credis, cùm è cælo, terrâ, mari Sybariticas
copias in famis expugnationem evocas? Certè,
non vides manticæ, quod in tergo est. Quid ita?
Dicam.

Si arte, nec omnibus notâ, nec injucundâ, ver-
mibus è caseo producendis, aliquot malsici gut-
tulas profundere, te iudice, stultum est;

n
in sanum
est,
patrimo-
nium

Dic, quibus Anticyris caput est sanabile,
quod non Palatinum modò dolium, sed sæcularis
insuper parsimoniæ fructus non parcos profun-
dit; & quod stultius est, sibi tremulas manus, lip-
pientes oculos, purulentas gingivas, vacillantes
dentes, cretatos pedes, grave-olentem spiritum,
pectori

sanita-
temq; pro-
digere.

pectori phthisin, hydropem ventri, mortem corpori, infernum animæ, immodicis sumptibus am-
bit & comparat, ut è cadavere suo vermes & pro-
ducat uberiùs, & lautiùs educet? Nullus profectò.
Et tamen, nisi ejusmodi te dementiæ convicero,
de injuriâ mecum expostula.

Dic, amabò te, quò tibi tot obsonatores, cetarii, ^{in epulas} salarii, lactarii, cupedarii? Quò cibus tot fartorum ^{omnis ge-} manibus, tot lixarum sudoribus irroratus? Non ^{neris,} aliò certè, quàm ut Archi-magirus stomachus, tot sordium, tot corruptionum colluvie instructus, ci-
tiùs te in tumulto vermibus condat ac condiat.

Deinde, quò jentacula, prandia, merendæ, cœ-
næ, pocœnia, non passerina, non cynica, non stata-
ria, sed recta, sed opipara, sed Capitolina? Prætereà,
quò bubula, ovilla, vitulina, suilla, aprugna, ferina,
elixa, tosta, frixa, asla, salita, infumata? Quò pipio-
nes, ficedulæ, alaudæ, perdices, sturni, capi, æsalo-
nes, phasiani, attagenes? Quò ostrea, astaci, encra-
sicholi, cynoglossi, scombri, salares, soleæ? Quò tot
eoliphia, artocrex, streblitæ, hypotrimmata, pul-
menta, illinctus, moreta, embammata, ozypora?
Quò denique tam innumerus eduliorum exerci-
tus? Quò tam immensa lancium castra? An, ut ab
uno milite stomacho expugnentur hæc omnia? ^P ^{super-} ^{fluas,}
aut ne fami domandæ desint omnis generis arma,
cui unum, vel Epicuro judice, satis est?

Quor-

q
ut lau-
rius è ca-
daverè
tuo ver-
mes alas.

Quorsum igitur hæc omnia? Vis dicam? Ti-
met, mihi crede, cum Apitio, insanus fortunæ tuæ
decoctor stomachus, ne si diutiùs supervivas, non
superfit, quod in cœnas ejusmodi conferas, sym-
bolum; adeoque te morti quàm citissimè immo-
latum vult: & ut ne vel in tumulto annona desit,
bellum cælo, terris, mari ad internecionem indicit,
& ex omnibus elementorum spoliis saliare tro-
pæum erigit; ut totum se in cupediarum penum
convertat, non sibi, sed vermibus.

Non jocos tecum. Scis, etsi fortè dissimules, te
illi convivio præparatam escam, & forsitan jam
cœnæ tempus instare; sanè autem jam longiùs
abesse non posse: nam & brevis est lux, fameliciq;
convivæ, & quæ mensam tuis impensis instruit,
mors impigra. An porrò, quia dapibus exquisitis
frueris (ut malè loqui soles, sed tamen affectui tuo
propriè) ideò magis tibi, quàm duro agricolæ, ver-
mes parcent? Imò verò, si, Philosopho teste, pes-
sima est optimorū corruptio, & plures te obruent,
& molliore cibo vescentur avidiùs.

Vide modò, quis nostrum stultâ magis arte
vermibus penum instruat; atque illud ex me
gastrophilis tuis refer, Nihil esse lautam famem,
nisi vermium penum.

VANITAS.

Pretiosa sitis.

VERITAS.

Accenditur, ut extinguatur.

V E R I T A S.

^r
Accendi-
tur viva
calx ut
extingua-
tur :

RIDERE parabat Calcarium Canopus quidam : sed Davum quærens, Oedipum reperit. Rogat, ecquid infusâ frigidâ calcem accendat. Vt extinguam, inquit alter. At Canopus, Quis te hanc, ait, extinguendi methodum docuit? Tu ipse, refert Calcarius. Egône? calcariam profectò nec intellexi umquam, nec exercui. Imò verò tu. Negas? jam fatebere; paucula tantùm, quæ te rogatum volo, responso dignare.

^f
sic hodie
omni mo-
do

Cur in symposiis circumpotitas? cur amyftide heminas ducis, & sextarios? cur vini immodicus, usque eò te ingurgitas, ut dubium sit, an plus bibas, an evomas, an profundas? An, ut humanus videre convivis? Non id existimo; nisi fortè credas, tum demum quempiam humanum censerì, cùm vino utitur, non ratione; cùm hominẽ exuit, belluam induit; imò infra belluas (quarum ultra sitim potus non est) turpissimè se abjicit; cùm denique salutis specie, se suosque non minùs orbos pecuniâ, quàm vitiis obrutos, Bacchi veneno enecat. Credat hoc Iudæus apella.

Ecquid igitur ita pergræcaris? Vt sitim extinguam; hoc natura dicat, hoc ratio. Itane verò? Ergône non extingueretur sitis, nisi in orbem biberes?

beres? nisi periculo certares & amyftide? nisi plus effunderes, quàm potares? nisi suum dolio munus eriperes? Vix binas amphoras capit stomachus, & cadum facis. Hoccinè natura dictat, & ratio? hoc sitim extinguere est? an, ut extinguas, accendere? Tuos hîc commilitones, barathrones inquam illos, & merissimas vini spongiarum appello; imò guttur tuum, quod numquam non vino madet, & tamen etiam modò siti exarescit.

Clariùs tecum agam. Quid cerevisiæ siceram, ^c *et genere* siceræ mustum, musto vinum molle, molli præcium, præcio horum, horum edentulum, edentulo Belnense, Rhenanum, Arvisum, Falernum, Iberum, Aromaticum, & his omnibus ipsum Liberi florem, non sine vitello, aut butyri turundulâ, ^u *non ad* aut obluctante gobio superingeris? Vt sitim *extinguam* ^{extinguam} *extinguam* ^{dam si-} *extinguam* ^{tim,} *extinguam*. Vt extinguas? At accendi pretio sitis consuevit. Quis hoc asserit? Idem qui negat.

Dic, fodes; si quis te ex combibombis tuis ad ^x *sed ad ac-* vinum non minùs nobile quàm pretiosum vocet; *cenden-* ^{dam;} si ad omnia, quæ variis ex provinciis non sine ingenti sumptu deferuntur, potionum genera invitet; an non hic verè sitim tuam accendet, ut extinguat? Nega, si potes. Quid igitur aliud tantâ potius varietate aucuparis, quàm alteram ex alterâ sitim? Hoc verò quid aliud est, quàm accendere sitim, ut extinguas? Nihil profectò. Quantò tutiùs

eam unicum vini genus, illudque debile, vel dilutum extingueret? ne dicam, purus frigidaë rivus.

*maximè
cien taba-
cum bitu-
tur, &
vinum
adustum.* Finio, si priùs duo te rogavero. Cur in pocœniis eliquato per ignem vini latice tibi guttur aduris, & ilia?

Cur mox à vino juvat indulgere tabaco,

Eque tubo genitas haurire & reddere nubes?

Vt sitim extinguaui. Deus bone! & hoc guttur illud asserit, quod hæc immodici caloris pocula in novam continuò sitim accendunt: Sed demus hoc gustui tuo, demus affectui; utaris etiam calidis ejusmodi potionibus, ut sitim extinguas: at negare certè non potes, magis eam tantis æstibus inflammari, quàm extingui. Hoc igitur vel à gutture tuo mecum disce, evenire calci meæ, quod pretiosæ siti tuæ: *Accenditur, ut extinguatur.*

VANITAS.

Splendidum conuiuium.

VERITAS.

Omnia pompa.

V E R I T A S.

AN ridere me deceat, an flere, multum ambigo. Vtrumque faciam, ne errem in alterutro.

z
ut in
magnifico
funere

Vides hæc templi ac ædium, levidensâ & ho-
loferico prætensa limina? Vides hæc novi homi-
nis, cui plus divitiarum, quàm generosi sanguinis,
aut famæ fuit, iniquissima iusta? Vides supina
signa? pronas hastas? Vides equorum lugubres
phaleras? Vides hoc galeæ, chirothecarum, calca-
rium, ensis, sagi, & insignium funebre tropæum?
Vides copiosi luminis insolentem splendorem?
Vides consanguineorum, vides affinium, vides
amicorum frequentiam? Vides, ut ferales hi vul-
tures, plus exuviis quàm precibus adspirent? Vi-
des, ut inter se capita conferant, consulantque, quî
rem suam commodiùs augeant, quî defuncti pia
legata, quî sacrificia, quî eleëmofynas rescindant?
Illorum certè iudicio nimium animæ suæ tri-
buit, parum funeri, parum superbiæ.

a
omnia
pompa
spectant,
non ani-
mam:

———— Dant scilicet omnia pompæ,

Nil animæ. —————

Quis non mecum vanitatem hanc rideat?
quis non fleat?

Verùm, est & alia risu lacrimisque dignissima,
quam

quam ejusmodi gloriosi milites solennes inter epulas, ne dicam, ferales inter delicias, quotidie nobis exhibent.

Fatigant precibus stulti stultæ sollicitudinis servi, Proceres aliquot; & à negotiis honestioribus abstractos, honorifico tædio, unum in locum cogunt. Exulant hîc leges sumptuariæ: Taliarchæ sunt Philoxenus, Apicius, Vitellius: stant Chinen-sium more superingestæ lancibus lances: diceres pyramides triumphanti strui, non epulas convivæ; nec quidquam vel Archestrati gastrologia desideret.

Quorsum hæc omnia? An, ut multos ventres damnosis sarcinis obruant, ambitiosâ semper nausæâ? At eorum plurimi aut meliùs vacui mainerent, aut gratiùs domi arbitrio suo implerentur. Molestus quidem creditor venter est, sed parvo dimittitur. An, ne fastidiosa gustûs titillatio ut-cumque lentescat? Sed copix solet esse vicina satietas, satietati fastidium.

Adde, quòd convivarum conditio querula est, multumque difficilis. Rarò inter illos convenit. Si tres, Satyrico teste, dissident; quid viginti? Vix sine tacitis saltè abeunt lamentis. Illud gelidum, illud intempestivum, hoc lacerum, hoc crudum fuit, aut certè lautiùs condiri potuit. Verbo dicam, in viscera-tionibus hisce omnes nimium habent, & nemo satis.

Quor-

Quorsum igitur, quod ubique rarissimum, unâ in mensâ frequentissimum visitur? Quorsum aurei panes, aurea obsonia, & ingens vis margaritarum aceto subacta, delicatissimis pulmentis adspargitur? Quorsum nihil non argenteis lancibus apponitur? An quia, ut Heliogabalus volebat, rerum pretium orexis est convivarum? At profectò, famem cibo expleri Midas docet, non pretio. An, ut convivio gloriam quærant? Insignis verò gloria, insignis ambitio; coquum fieri, ut gulæ complaceas alienæ: ut usque ad amentis impenſæ profluvium prodigus, his tædio, illis risui, tibi damno sis.

Sed in philitiis hisce solam charitatem spectamus, inquit. Veriùs caritatem dicerent. Si enim charitatem spectant; cur, qui à saturis epulonibus decidui panis frustulum Lazarus orat, non exorat?

^g nec pauperi patet. Cur non statim à prandio domus panditur, ut pauperi panis detur? Imò finge, postridie unum aliquem convivarum tantulo egere, quanti sua constitit paropsis: numquam id à convivii domini impetrabit. Nempe non id aliorum fami præstant, sed famæ suæ,

———— Dant scilicet omnia pompæ,

Nil animæ. —————

Quis non hanc quoque gloriam rideat? quis non fleat infamiam?

VANITAS.

" Frequens comessatio.

VERITAS.

Multiplex insania.

V E R I T A S.

i
Multa
sunt, &
mala fa-
tuorum
insania:

MENSIS est, ex quo in Morotrophio, præsen-
te me, soluta sunt pleraque fatuorum erga-
stula, ut populo, qui encæniorum gratiâ
frequens affluerat, ludos darent. Deus bone!
quas non ibi comœdias, quas non tragœdias, quæ
non amentix ludibria vidimus?

l
plures &
peiores co-
messato-
rum.

Sed nihil ad ea, quæ barathrones aliquot eâdem
in viciniâ, etiam id temporis, nobis exhibuere.
Variam quidem non minùs hi, quàm isti, insaniam
insaniebant; sed pessimam longè comessatores.
Vtrosque conferam, tu judica.

m
Fatuus
utrem
sordibus
strangu-
lat,

Erat inter lymphaticos illos non-nemo, qui in-
gentes sordium cumulos, quos undique corrasos
improbo labore congesserat, in utriculum eâ vi
cogere niteretur, ut illæ, mox angustias perosæ,
majore vehementiâ in apertum erumperent; &
non modò ergastularium suum, sed adfessores in-
super aliquot conspurcarent.

n
comessa-
tor stom-
achum.

At inter hos pamphagos, plurimos erat videre,
qui pecudum, qui volucrum, leguminumque ca-
davera, qui fruticum lacrymas, sudores, excremen-
ta, qui terræ saniem, qui maris spumam, fungos
inquam & ostrea (quibus non absimile pectoris
nostri rheuma detestamur) quin etiam, qui latri-
narum

narum collicias (sic enim tomaculum, sic farcimina, sic apexabones, sic infisia, phaliscosque ventres vocari merito posse, ratio dicitur) omnibus è popi-
nis, stulto planè perniciosoque studio, comparant. Vix siquidem illorum quispiam asymbolus fuerat. Nec illud modò ; sed omnem hanc collu-
viem, jam aceto, oleo, cerevisiâ, vino, butyro, om-
phacioque maceratam, & arte & Marte exiguae
capacitatis ventriculo sic ingerere certabant, ut in
posterum recusans officium condi stomachus, ul-
trò promi munus invaderet ; herumque suum,
cum ceteris gulonibus, partim sordibus, partim
foetore perfunderet.

Isthic phreneticus quidam, quòd amphoram ^o
se vellet, continuè sibi omnis generis liquores in- ^{Fatuus}
fundi rogabat : hîc verò complures ita se potu ^{amphorâ}
strangulaverant, ut nisi se dolia credidissent, & vi ^{se credit,}
no magis parsuros fuisse certum sit, & sibi. ^P
^{comessa-}
^{tor doliũ.}

Bibebat isthic lunaticus aquam, & vinum pûta- ^q
bat : at hîc ebrius mortem, & salutem vocabat ; in- ^{Fatuus}
dignè ferens, non omnes eodem secum studio ^{aquam}
duci. ^{pro vino}
^{bibit,}

Tentabat isthic alter alteri alapam infringere ; ^r
sed delirante cerebro, manus quoque aberrabat. ^{comessa-}
^{tor moriẽ}
^{pro salute.}
Quid ad hæc atrabiliarius alter ? non secus, ac si ^f
alieni erroris poenitudine duceretur, ut injuriam ^{Fatuus}
avertat, ipse sibi injuriolis unguibus faciem vul- ^{iratus in}
nerat. ^{corpus suũ}
^{fecit,}

nerat. Potestne quid stultius excogitari? Potest. Helluones hos consule, & intelliges.

^t
comessator in animam. Impetebatur illorum aliquis convitiis à socio, cui jam vinum cornua fecerat; quodque prohiberetur animam suam per convitiatoris latus, non unâ morte, perimere; mox ipse ultroneis in se plagis sævire, genas convellere, solo corpus allidere, & quod caput est, neminē odio majore prosequi, quàm suæ salutis amicum. Nondum satis.

^u
Fatus ollam procatur; Vidi item in morotrophio non-neminem, qui ollam, ut amores suos, amplexus, candidulam suam millies nuncupabat, licet eam pice nigram magis, sexcenties experiretur. Nec illud modò; sed insulsis illius osculis & usque & usque inhiebat, numquam ejusmodi deliciarum satur. sic nigricantis suæ Candidulæ nivibus inæstuabat.

^x
comessator femina nigram magis, & candidam putat ac formosam. At in tabernâ diversoriâ vidi, qui statim à mensâ (solet enim mox Veneri facere, qui ventri) vidi, inquam, qui Blattæ suæ immoriebatur amplexibus, & recepto subinde spiritu, alia illi ex aliis basiorum millia figere non desinebat, numquam non ejusmodi sordium novus; ignarus tamen, tot se peccati maculis inquinari, quot votis, quot osculis Blattam suam appetebat. Columbulam vocabat, & referebat corvum; laudabat crines, & vermiculosi erant; frontem, & invisibilis; oculos, & lippi; nasum, & simus; nares, & mucosæ; genas, &

& bucculentæ ; dentes, & putidi ; manus, & squarrosæ, unguibusque promissis vulturum unguis non absimiles.

Quid multis? Isthic amentes inconditis clamoribus impluvium personantes, jam confiscare, jam vitulari, jam mutuis inequitare tergoribus, jam ad modulos cerebri, extra chorum saltantis, choros ducere conspiciebantur.

Hic verò gestiebant combibones baubare cum canibus, mugire cum tauris, rudere cum asinis, grunnire cum porcis, coaxare cum ranis, cum simiis denique ad craticulæ psalterium, ad cacabi crotalum, ad nasi tibiam, barbaro sigmate circumflecti.

Et neget quispiam, frequentem comessionem meritò multiplicem insaniam nuncupari? Minime gentium. Si tamen quis infitias iverit, audiat quæ subjungo.

Si unum reperis inter hos pepones, qui paleâ vinctus, Herculeo se nodo teneri existimet. repeties ebriosorum quàm plurimos ita stultè comessandi consuetudine alligari, ut nec prece nec prelio iis expediri possint : & tamen nihil, Apostolo teste, peccata sunt, nisi paleæ meræ.

Præterea, si apud illos invenis, qui cerebri vitio, Regem se putet, cum lixa sit ; invenit & in plateis Brugenſibus Philippus, inter Flandriæ Comites

non injuriâ Bonus, rusticum non minoris insanîæ reum. Illius enim jussu lecto, vestibus, mensâ, famulatio, musicâ, ceterisque Principis deliciis inter crapulam usus, Principatum, quem tenuisse se crediderat ebrius, sobrius amissum requisivit, & doluit.

c
Fatuus
denique
naves om-
nes suas
putat,
d
comeffa-
tor verò
domum in
navē con-
versam
Agrigen-
ti.

Si apud illos denique habes, qui, cum notissimo Græcis Sannâ, præ navium curâ, quam sibi falsò arrogat, verè suus non sit: habes & Agrigenti comeffatores aliquot, qui, vini fraude, domum in navem commutatam sibi persuadentes, tam diu in sicco naufragium timuerunt, dum ratis sublevandæ laboribus impares, oneri somnoque succumberent.

Verùm, ut comœdiam hanc fusiùs spectes; accipe, quos, genis adhuc investibus, eâ de re versiculos cecini: sed Poëtæ compatere, dum Helluones rides.

Massica qui sensus negat & subducere census,

Audiat hæc, pridem quæ meruere fidem.

Nyctilco potum plebs fecerat ebria votum,

Et jugi rediens iverat orbe triens:

Cùm domus hæc inter, Vertigine judice, linter,

Futque Tarentinus ipsa platea finus.

Nec mora; qui letus nova surgit in Orgia cætus,

Excudit in typhos orbe ruente scyphos;

Demque calix fusus, jam factus Aquarius, usus

Insoliti

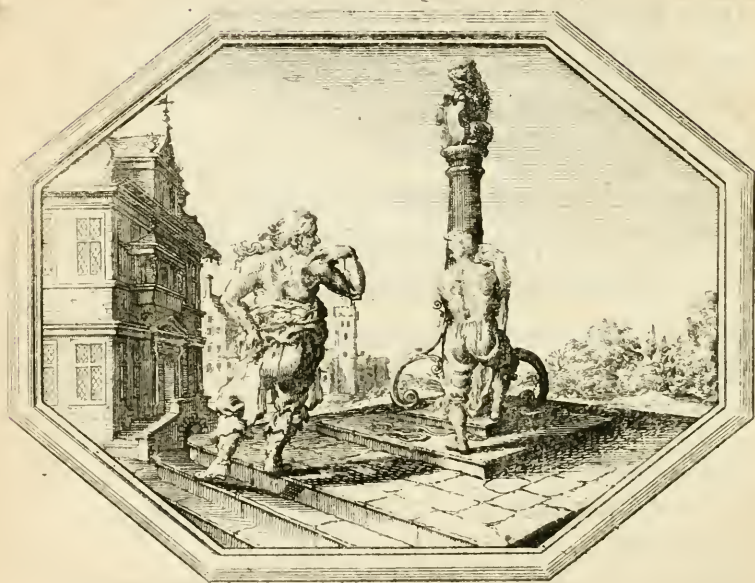
*Insoliti plenas proluit imbre genas ;
Clamat hic : Heu ! fœdis quantus ruit imber ab Hædis,
Quamque repentinas depluit aura minas !
Ergo , quod incautis suadet Tethis excita nautis,
Cum sit vita scopus , quisque capeßit opus.
Sudat hic extremos in marmore ducere remos ;
Et , ferat ut quid opis , ingemit usque scopis.
Cætera at hinc pubes cernens tenebrescere nubes,
Quid nox ista trahit ? quanta minatur ? ait.
Euclide hic vino , quò consulat astra , camino
Emicat ut malo , sed gravis æthra salo :
Nam quocumque genas , oculorum aut fleñt habenas,
Non videt ulla vagis sidera leta plagis.
Ille ut torrentem castiget transtra tegentem,
Nève stet iratæ Thetyos unda rate ;
Occupat ingestâ clathrorum peruvia testâ,
Et quæ damna pavet , quâ valet arte , cavet.
Tum , sibi qui sedem Vulcani fecerat ædem,
Primaque cui solum discere cura polum ;
Auribus attentis , quæ sit fiducia ventis,
Haurit , at ignotis personat aura notis.
Ergo oculi miros contorquet in omnia gyros ;
Sed capit ignaros facta culina Pharos.
Nam quia vicinâ rutilat scintilla coquinâ,
Æquoris in pacem credit adesse facem.
Mox sociis , Error procul hinc , ait , hinc fuge terror ;
In nostrum ecce venit stella Lacæna zenith.*

Attamen

*Attamen apta salo quæro dum sidera malo,
Visa graves pinus non ita ferre sinus.
Scilicet, infestus dum nos circumlatrat æstus,
Nunc ratis æqua solo, nunc stetit æqua polo.
Nec mora; descendit, hypogææque ad intima tendit,
Ut sciat, an navis fortè saburra gravis.
Visa gravis nimis est. Quid agat? opus improba vis est.
Insonat: Ad clades turba sodalis ades.
Dissicit illa moram, ac dimensa suo pede proram,
Clamat: Ut impegit, si malè crura regit!
Ad quos securis exercitus undique curis,
Talia cum fletu dicit, agente metu:
Hei mihi! quàm diras in nos mare despuir iras!
Hinc navim unda cavat, inde saburra gravat.
Cernitis, ut vergat puppis, nosque in mare mergat:
Ite, labore pari tradite vecta mari.
Hæc ubi; prudentem sequitur plebs cætera mentem,
Moxque suum pronus quisque capeßit onus.
Hic mensam, hic sedes, totas legit iste per ædes
Scamna, plateari præcipitanda mari.
Ille timens hirtis scopulis occurrere furtis;
Cui mare nos tradit? Quid ratis, inquit, adit?
Machina quænam illa est? mox alter: Diffuge, Scylla est;
Egressusque domo cetus habetur homo.
Hos falso potus dum fuscitat æquore motus,
Apparat auctores Prætor adire fores.
Hunc ubi conspexit plebs ebria, in omina flexit,*

Et maris *Ægæum* credidit esse *Deum* :
 Sic quoque *lictores Divos* putat esse *minores* ;
Ære nam *stridens* creditur *hasta tridens*.
 Ergo statim *exertis in fervida vota lacertis*,
Pars velut *unda* *tremuit*, *pars* sua *fata* *gemit* ;
Frangat & ut *fluctus Deus*, *irritamina luctûs*,
Quot *sitit unda* *neces*, *tot* *bibit aura* *preces*.
Cernis in infernas *ruat* ut *tua turba* *cadernas*,
 Et *gemat iratis fluctibus ægra* *ratis* ?
 Ecce *subit* *plenis puppim Tethis* *incita* *venis*,
 Et *quàm lata* *patet*, *æquore* *tota* *scatet*.
 O *Neptune* ! *precor*, *tumidum* *deserveat æquor* ;
Supplicibusque Dii *mentibus* *esse pii*.
Ridet, *ubi hæc* *cernit Prætor* : *nam*, *qui omnia* *spernit*,
Rideat hæc lato *splene* *vel ipse* *Cato*.
At illos, *tecti* *sine lege*, *vel ordine* *lecti*,
Quod *gravis acta* *dies*, *occupat* *alta* *quies*.
Hæc *cerebri mæstum* *Bacchi* *cum fluctibus æstum*,
Quem *Potina* *creat*, *denique* *pace* *beat*.
 Utrosque *contuli*, *utrosque* *nunc* *judica* ; & *fre-*
quentem comessionem *nullo*, *nisi* *multiplicis*
insaniæ, *pretio æstimari* *posse*, *nega* *si* *potes*.

VANITAS.

Splendida vestis.

VERITAS.

Infamis gloria.

V E R I T A S.

ET meritò : quid enim est, eximio vestium ^c *Gloria de*
cultu efferri; nisi, cum hoc reo, de præsigni *vestibus,*
infamiae notâ gloriari? Ut stigmatis, sic ve-
stium parens culpa est. Non esset hic mastigia cau- ^f
terii reus, nisi prius noxæ fuisset: nec primorum *est gloria*
parentum deberet, etiam inter posteros, vestibus *de stigma-*
obtegi pudor; nisi crimen olim eorum oculos re- *te:*
serasset. Et tamen insanire jam creditur, qui stig-
mate superbit; & præ ceteris sapere, qui insolenti
vestium luxu insanit.

Mulctarunt olim curiosos rerum novarum au- ^g
ctores exilio Græci; at Scythæ etiam morte: nos *insolens*
verò non modò solennes istius amentiae simula- *tamen u-*
cra, pupos; sed ipsos insuper vitiorum magistros, *bique ve-*
ab exteris nationibus, in patriæ nostræ perniciem, *stium stu-*
advocamus. Quid dico advocamus? ipso paupe- *dium,*
rum censu (ad quos enim superflua nostra, nisi ad
pauperes spectant?) triobolares ejusmodi nebulo-
nes luculenter alimus: quò commodiùs scilicet
omnium gentium vitia cum vestibus induamus.
Infamis profectò gloria.

Et tamen dubites, an vaniùs hi magistri do- ^h
ceant, an discipuli discant: adeò jam nihil inter *insolens*
mimos, Ducesque; inter scorta, & matronas ad- *varietas*

specū interest. Vbi nudum inter omnis generis materias Belgam statueris, forficibus instrue; & tum prius illum è voto vestieris. Citiùs enim accommodam lunę quovis tempore lacernam feceris, quàm Belgæ vestem. Tanta est illi modò colorum habituumque varietas.

ⁱ
in pileis,

Si pileos spectas: sunt repandi, acuti, villosi, leves, molles, rigidi, tenues, densi, limbis latè spargentibus, recisis, mediis, fune jam neglecto, jam divite, jam nullo. Superaddunt & plumas leviculi, quasi alis indigeant, ut se suo fastu supervolent.

^l
in collaribus,

Si colli lacinias intueris: exsurgunt, jacent, neglectim ad cingulū defluunt, humeris studiosè circumflectuntur, guttur strangulant, tot è filo nexibus illaqueantur, ut animarum aucupio; tot plicis complicibus implicantur in cornua, ut lunaticis adaptari non dubites: in feminis verò tam manifestis hiatibus uberum carnes prostituunt, ut macelli januam censeas, aut certò prostibuli. Armantur in hyemem calceis pedes, chirothecis manus, ubera autem perillustri sindone dumtaxat in speciem: sic ignem spirant, sic urunt acriùs, & incautos, dum retibus hisce teguntur simul ac reteguntur, velut ex insidiis graviùs feriunt.

^m
in thoracibus,
ⁿ
in manicis,

Si thoraces: nunc eos in orbem, nunc in acutum finiunt, stringunt, laxant, deprimunt, protrudunt: manicas adhibent, jam in manum projectas, jam

in

in brachium retortas, jam tot superinstructis, ad indignationem materiæ, labyrinthis involutas, ut se & materiam in illis perdere voluisse non dubites. Quid plura? contrahunt ad incommodum, laxant ad prodigium, claudunt undique, secant undique; quò, veluti follibus, ventum liberiùs accipiant reddantque.

Quid de caligis dicam? videbis ad malleolos usque pendulas, adstrictas supra genua, adeò tenaciter femori affixas, ut pudorem prostituant: pellem putes, nisi color dissuadeat; non rarò tam fluidas, ut totam braccatam Galliam in unas migerasse caligas facilè credas. ^o *in caligis.*

Quid de tibialibus? sunt ad tibias coacta, neglectim rugosa, sibi mutuò insepulta, fasciis nunc in rosam conglobatis, nunc in strophei speciem fluidis, & dente non modico calceos quasi admordentibus; vela dicas, non ligulas. ^p *in tibialibus.*

Ad calceos quod attinet: displicent integri, placent mutuli; quò citiùs scilicet pereant, pedemque vel in hyeme refrigerent. Paucis; cuique, pro voto mentiendæ staturæ, calcaneus eminet. ^q *in calceis,* Quin habent & suas ocreæ crepidas, habent & caligas, quæis troffuli nostri, etiam pedites, lembos & rhedas inequitant. Tam insolens ubique de concinnando stigmatè pugna est.

Quid, quòd & pretio cerratur, quis amplius de ^r *quin &* peccati ^{pretio cerratur;}

peccati poenâ circumferat ? Belgis Britanni, Belgis Iberi, Belgis Persæ, Belgis Seres, Belgis Indi, lanificant, pectunt, nent, texunt, purpurant. Excidit nimirum Deo coccineas oves condere, quò fimum purpurâ Belgæ tegerent.

*Et infame
infamiâ
hæc non
gloriarî.*

Plus dicam: infame est, hac infamiâ non efferrî; nec insignis habetur, nisi qui ejusmodi pudoris hederas, insolentiæ vexilla, animarum retia circumfert. Et tamen quid è capsulâ & speculo firmum speres ? quid ab effeminatis virile ? quid à pupis solidi ? quibus, si totum in vestibus ingenium est, quid expectes à cerebro ? Perperam certè asinum à frænis aureis equum vocites.

Rectè itaque Epulonis Euangelici, etiam in vestibus, luxum damnavit, qui falli non potest, Deus: rectè veri Doctor Angelicus, Thomas, dixit: Qui gloriatur de veste, similis est glorianti de cauteriis; quia per peccatum Adæ usus vestium introductus est.

VANITAS.

Odorum fragrantia.

VERITAS.

Inanis saturitas.

V E R I T A S.

^r
Pascit
coquum
culina ni-
dor,

QVIN annuis invitanti te, mi Gastrologe? vocat, en, socius, vocant epulæ. Horreo. Quid? Cibos: familiares tuos scilicet, ac necessarios. Sic est. Quid ita? Satur sum. Imò jejunus. Satur tamen. Inaniis credo. Rem acu tetigisti. Tam potens enim me dapum, quas vides, nidor afflavit, ut, expleto ad naveam usque stomacho, famem omnem expulerit.

^u
sed ina-
niis.

^x
Pascunt
etiam ef-
feminatos
odorami-
ta:

Inanis profectò saturitas. Non inficior, sed primis tamen imisque communis: hi quippe tabaco vivunt, illi pascuntur odoribus pretiosis; utrique fumo, sed vanius illi: corporeis siquidem rebus stomachus expleri potest, non item animus. Immenso enim Dei capax, immortalis anima creatis omnibus occupari potest, repleti non potest, nedum odoribus.

^y
sed vanè
magis,

^z
vitiis,

Et tamen, quæ mortalium vanitas est, eò vesania porcos suos (procos inquam, semper hîc erro) inanis illa saturitas adegit, ut eorum plurimi se potius, quàm illam, perdere maluerint. Quamvis enim Roma, & quam Græcorum Romam propè dixerim, Lacedæmon, huic pesti ex Asiâ venienti, quasi armatæ hostium legioni ferreis moribus atque edictis obstiterint; ad extremum tamen mol-
lis

lis unguentorum, simulque vitiorum acies fefellit excubias, in Europam transiit, & fortissimas gentes vicit.

Sed quoniam singula prosequi longum est, ex uno de reliquis conjecturam facite. In medio bellorum æstu, cruento cum exercitu unctus est Hannibal; penetrarunt unguenta, sed magis vitia: itaque enervati Ducis, ac militum, quorum tam stupenda primordia fuerant, qualis decuit, exitus fuit. Quid plura? non-nemini vitam hic luxus eripuit, multis famam, virtutem omnibus. Sed hi nimirum communi sæculi sui vitio peccarunt, nos cujuslibet proprio.

At vitia tamen perquam accommodè, inquis, celat odorum fragrantia. Benè est: hoc nempe ^a *cupida* nominis error augurabatur, cum ejusmodi sordium procos, porcos appellavi. Sed & multum falleris: non celat vitium compositus odor; sed aut conspectum magis reddit, aut ad minus suspectum. unde illud:

Non benè semper olet, qui benè semper olet.

Verùm Magdalenam cum Pharisæo accusas, ^b *Laudat in Magdalenâ non odores Christus,* inquires, & Christum criminis arguis. Quin verò, & illam absolvo, & hunc veneror. Admisit quidem præstantissimos Magdalenæ odores & unguenta, qui omnem mollitiem animorum, omnes corporis illecebras extincturus advenerat, Christi;

c
sed pietatem. stus; ast non unguento, sed pietate delectatus est, ac lacrimis offerentis.

d
Deo impens: laudabilis sum. Tu quoque tuos Deo odores consecra, & laudibus efferam: sparge bonæ famæ odorem hominibus, cælitibus precum, & animos addam: hic enim mentem fumus pascit, hic Numen recreat.

e
Si absint, non querendi; f
si affluunt, non respiciendi, sed modici. Imò verò, si tantum odores, cùm absunt, non requiris; cùm ultrò adsunt, non respuis, ut Augusto mos fuit, non arguam: at si in vitium usque illorum prodigus, corpus tuum iis quasi condis ac sepelis, cadaver te facis, dicam, & putredinis insimulas, ut inani saturitate pascaris.

VANITAS.

Dulcis symphonia.

VERITAS.

Prius fuit quàm fuit.

V E R I T A S.

^g
*Stultus
 est, qui
 aquis no-
 men in-
 scribere
 nititur.*

NARCISSI fatum affectas, ut video, Mopse; ita toto corpore conniteris, ut tuum fluctibus nomen inscribas: sed frustra. Nomen quidem aquis dare poteris, at non inscribere: quidquid enim characterum primus vortex excipit, secundus obruit; atque adeò, si quid fluctibus imprimis, priùs fuit quàm fuit.

Sed non ideò ad restim tua venit amentia. Complures sunt, nec infimi quidem subsellii homines, tuo cucullo dignissimi. Audiat me, quisquis VERITATEM amat, & iudicet.

^h
*Magna
 quidè vis
 musicae*

Quantum in mortales imperium habeat Musica, quàmqu; suavem in animis, etiam efferatis, tyrannidem exerceat; satis omnium Poëtarum calamus, satis omnium pictorum colores loquuntur in Orpheo atque Sirenibus. Sed quòd hæc ficta creduntur, accipe potiùs quæ facta perhibentur.

Terpander à Lacedæmoniis evocatus, ut flexanimis musicæ suæ modulis, exortos non ita nuper seditionum tumultus componeret; non infeliciùs dissidentium animos demulsit, quàm aures. Nec aliter sanè Cliniam Philosophum, nec Græcorum fortissimum Achillem se sibi restituere solitos legimus.

At

At Milesius econtrà Timotheus Alexandrum non infrequenter , potentissimo citharæ suæ ple-ctro, in belli furias alacriùs evibravit. Illud autem indubitatae prorsus est fidei , primum gentis He-brææ Regem, dum illi Iessæus Psalter statim pulsi-bus mellitissimos temperabat cantus, non semel à maligni spiritûs intemperiiis in pristinam serenitatem assertum.

Hæ, aliæque pænè supra fidem admirabiles ⁱ *multis il-* ^{lam red-} ^{didit gra-} ^{tissimam,} *musicae & fidium vires, summos etiam magistra-* ¹ *tus ac Principes in tantam illius venerationem ac* ^{paucis o-} ^{diosam,} *studium impulerunt, ut in ejusmodi VANITATIS* *organa fortunas ingentes, famamq; prodegerint;* *quo nihil est stultius. Hinc Antisthenes, cum au-* ¹ *disset Ismenium optimum habere tibicinem; At,* ^{paucis o-} ^{diosam,} *inquit, est homo nequam: non enim, si probus foret, tibicen esset. Et Philippus, intelligens filium suaviùs alicui cecinisse; Non te pudet, inquit, adeò benè canere? Quid, quòd Henricus Imperator ejus nominis Tertius, illiusmodi morum pestes exilio, populusq; Ponticus etiam fustigatione mulctavit?*

Huc ades modò Mopse , & tuum choræbis ^m *sed stult-* ^{tior tamè} ^{est, qui} ^{musicam} ^{perditè} ^{amat:} *hisce cucillum transcribe: pejus nempe insaniunt,* ⁿ *quia pretiosius.* ^{fallit enim} ^{innoxie,} ^{quæ sit} ^{aquis in-} ^{scriptio,}

Tu innoxia dumtaxat inscitiâ ludis, & perdis, præter operam, nihil: at illi indecoros se putant, nisi eâ decorentur insaniâ, quâ & ipsi jucundè ⁿ *percant,* ^{fallit enim} ^{innoxie,} ^{quæ sit} ^{aquis in-} ^{scriptio,}

o
musica
verò blan-
diendo
perdit:

pereant, & alios perdant. Sic medicus nimirum sopit antequam feriat; sic bubulcus mulcet antè quàm mulgeat; sic feræ cantu falluntur, & homines.

p
nec faci-
lius coëxi-
stunt in
aëre soni,
quàm
characte-
res in flu-
ctibus.

Tu fluctibus apices committis, illi sonos aëri: sed habet & suos fluctus aër, nec minùs fluxæ fidei, quàm unda; ac proinde quidquid illi insonueris, non secùs atque in aquis, priùs fluit quàm fuit.

q
Testis ipsa
notarum
notio;

Sunt enim sui Musicæ characteres, sunt notæ; eæque, pro temporis spatio quo canendæ sunt, integre, mediæ, fusæ vocantur: sed, quâ ratione ita nuncupari, aut in unius symphonix modulos consonare possint, non video. Militant, videlicet, hîc etiam illa, quæ de triplici temporis differentiâ, ac de syllabarum dimensione pereleganter, ut solet, & acutè disputat Divus Aurelius.

r
testis tri-
plex
temporis
differen-
tia;

Etenim (si per injuriam temporis, minutissimos etiam cujuslibet notæ articulos continuo lapsu intercipientis, ne minima quidem ita aliquando præsens est, ut non veriùs semper abesse deprehendatur, quàm aliquando dicatur adesse) quis credat plures & medias, & fusas, sine quibus tamen non fit Musica, in unam vocum harmoniam simul posse confluere? Quomodo tempore convenient, quæ tempore necessariò differunt? aut quomodo integre mediæque dicentur, si tempore semper conveniunt?

f
testis ipsa
symphonia
ratio.

Animet itaque citharam Apollo ipse, lyram Mercurius, Pan arundines, tibias Battalus; chelyn Italus pulset, panduram Hispanus, naulium Anglus, sit in choraulis omnibus perfecta Musicæ scientia, sit Agathonia cantio, sit ingeniosa modulatio, sit gratus auribus sonus, qui modò in longum continuo spiritu trahatur, modò summâ quadam cum varietate flectatur, nunc concisâ voce distinguatur, nunc contortâ copuletur; sit denique quidquid tanto labore, tantâ industriâ, tanto studio, tot inventis instrumentis ars hominum excogitavit; numquam in ullius symphonix melos ita consentient, ut non hoc protinus inter æquos illius arbitros constet, *Prius fuit quàm fuit.*

VANITAS.

Saltandi gratia.

VERITAS.

A capite ad calcem te docet esse leuem.

V E R I T A S.

AGE Mercuri, quid sibi vult illa, quæ tibi caput simul ac pedes diventilat, ala? An nescis, ait, Deorum imprimis nuntio celeritate quàm maximâ opus esse? Hac ut pollere me scias, ala, quam vides,

A capite ad calcem me docet esse levem.

Vix hæc cum Mercurio, & ecce trossulus quidam (advolârat credo, non venerat, adeò levis erat,) Quid tibi cum Mercurio negotii est? inquit, me mirare. Illum Dii, me Deorū magister Amor legatum jussit; atque adeò eâ me corporis agilitate donavit, quâ neminem nemo prætereâ.

Sic ait; & eveſtigio eâ se facilitate in gyrum agit, ut turbinem circumferri credas, non hominem. An cerebrum illius, an, quæ cerebrum obſederat, pluma sola circumvolveretur, dignoscere certè vix potui: utrumque credam, ne errem in alterutro.

Mox ad numeros (aulœdum quippe idem unus & choragum agebat) quasi in aëre pendulus, pedibus aliquoties decussatim vibratis, tricies ut minus, subsilit, caditque. Exinde molliter se infringens, pedesque peregrino sigmate velut incuriè sinuans, circumerrat, ut ebrius; accurrit, ut avidus;

K

recurrat,

recurrat, ut pavidus ; ambit, ut amans ; ut amens
exsilit. Denique, quidquid habuit olim Cordax
leve, barbarum Pyrrhica, Sicinīs insolens, id omne
quā scitissimè simul & citissimè Pantomimus
hic exprimit. Ambigeres cum Horatio,

Plus illo Castor sciverit, an Docilis.

Hoc credo, nec Platonem tot motuum diffe-
rentias, nec Stephanionem, nec Paridem, imò nec
Thimelicos omnes tot saltationum ineptias cal-
uisse.

Iamque desierat illi corpus circumrotari, non
cerebrum ; cū subito ad me conversus, *Quin ar-*
tem hanc, inquit, quin studium prædicas ?

^z
genus
ipsum,

Egône inane ludibrium, honestis invisum ocu-
lis, viro indignum prædicem ? Ecquid, obsecrò, in
choreis, quibus animorum volubilitas corpora se-
cum volvit, laudabile ? imò quid non stultum, &
insolens ? Et te ipsum quidem stultitiæ tuæ judi-
cem volo.

^a
ridiculum
prorsus,

Finge te choream cernere, neque citharædum
audire, atque ita stultas mulierculas, & viros mu-
lierculis molliores, in silentio circumferri, redire,
plaudere, subsilire : quid, quæso, umquam absur-
dus, quid insanius vidisti ? Nunc motus incondi-
tos cytharæ sonus, aut testudinis (hoc est amentia
una aliam tegit) atque adeò & honesti magis au-
dire volumus, & sapientes : ne dicam choreas illas
insidiosum

insidiosum speratæ Veneris esse præludium. Circumducuntur nempe sono stupidæ puellæ, ^burgen- ^{periculo-}
tur, stringuntur, atque urbanitatis specie atterun-
tur, liberæ ibi manus, liberi oculi, liberæ volant
voces: pedum strepitus, cantûs lenocinia, & quæ
communiter his insidiis eligitur, hostis pudicitia,
& amica scelerum nox, ludi tegmine crimen ob-
nubunt. Vnum hoc addo, quò cetera faciliùs ca- ^cparum ho-
pias: Tolle libidinem, & choream sustuleris. ^{nestum.}

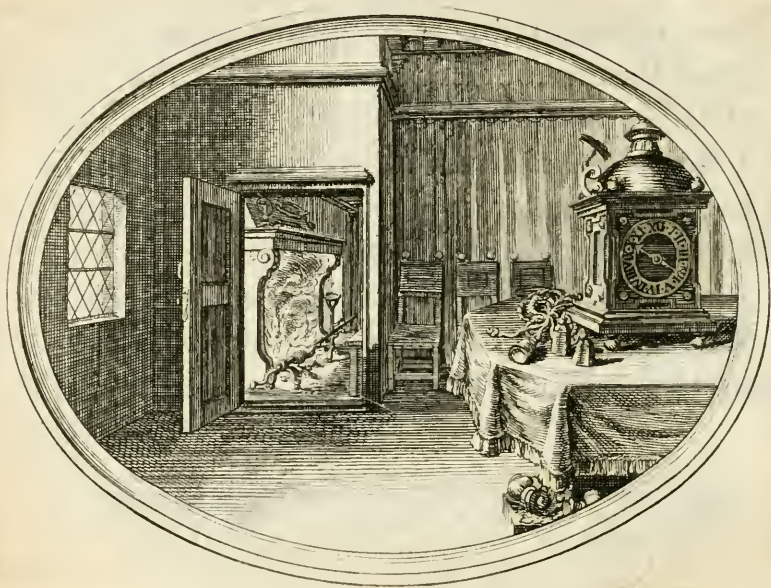
Tum ille, Mittamus hæc, inquit; & quid tibi
de ea, quâ præcellere me notasti, saltandi gratiâ
videatur, nunc refer. Dicam:

A capite ad calcem te docet esse leuem.

Vix hæc ludio meus audiit, & abiit, avolavit in-
quam: fallor, levior erat, evanuit.

VANITAS.

Secura quies.

VERITAS.

Ipsa quies vitium est.

V E R I T A S.

QUID otium, quid quietem prædicas? illud vitiorum pater, hæc mater est. Laborem quidem amas, si justâ quiete gaudes; at si nimiâ, vitium; si continuâ, mortem. Brevis enim ^d *Quies* quies nō modò necessitatis est, sed etiam virtutis; ^{immodica} *vitiiosa,* si modò honesti laboris filia simul ac mater est: at si, desidis animi indulgentiâ, plus æquo succreverit, in vitium degenerat, mox etiam, si usui magistro credimus, in manifestam perniciem.

Otium nempe in ferro rubiginem, in ligno ^c *carubique* cariem, in panno tineas, in domibus ruinam, in terrâ ^{noxia,} sterilitatem, in aquâ putredinem, in aëre pestilentiam generat: quid non faciet in homine?

Non multis opus est. Vt in horologiis, apto quæ ^f *ut in vera* carnibus assandis verum, sic in homine *ipsa quies* ^{et horolo-} *vitium est.* Illic enim carnes vitiat, isthîc horas, hîc ^{gio, sic in} *homine:* animam. Vis paucis plura?

Otium naturæ pudor est, sentina familiæ, hostis ^g *omne vi-* artium, magister ignorantia, pater inopiæ, cura- ^{tium com-} rum prodromus, memoriæ situs, nox ingenii, ^{pletitur;} pestis voluntatis, morborum fomes, leno pudicitia, virtutis exilium, vitiorum hospitium, Angelorum labor, dæmonum præsidium, animæ proditor, terræ probrum, cæli dolor, Numinis odium,

K 3

hominis

hominis vivi sepulchrum, mortui barathrum.

Et adhuc otio ita gloriari lubet, ut nemo te non modò extra tectum, sed nec extra lectum quidem hybernis mensibus videat? An ergo vel unus omnium, quos recensui, titulus placet? Absit, ut eò te dementiæ adductum credam. Quid igitur in otio, quid in quiete tantopere quæris? Nullis curis, nullis laboribus fatigari. Falleris.

Nihil agendo, aut exitii manifestus es, aut laboribus & curis magis obnoxius. Ita siquidem homini naturâ comparatum est, ut quidquid agere nititur, quasi adverso æstu lembum subigere cogatur; atque adeò, nisi si extra portum quietem sperat, continuus in altum relapsus curas illi intendit, & periculum: sin verò in solo portu quietem, quærit etiam laborem. Adverso enim flumine non procedere, recedere est.

Quid hîc igitur te recreat? Somnus, inquis, facilis, diuturnus, placidus. Glirium deliciæ scilicet, & mortis imago, cui facile succumbas, nec ullus eripiat; quæ te ne ad momentum quidem tui similem esse sinat; sed semper amplius bruti habere cogat, quàm hominis: quin, si placet, mors ipsa: gulosi quippe, libidinosi, & iracundi bruti animalibus conferri solent, vivis tamen; at somno continuo sepulti, mortuis tantùm. & hoc insolescis?

Adde,

Adde, quòd habet & suos quies tumultus, habet curas, habet & lacrymas. Verùm quies, inquis, ad laborem necessaria. Fateor; sed interrupta, sed ⁿ *nec necessaria, nisi modicus.* brevis: nec ulla profectò acrior altiorque cogitatio, quàm nocturna, nec ulla pars temporis studentibus aptior. Sed vos ea ipsa, quæ Deus, aut natura, aut ars aliqua ad obsequium dedit, in vestrum dedecus damnumque convertitis; potum cibumque ad ebrietatem & crapulam, valetudinem ad ^o *Sed abutimur omnibus.* voluptates, formam corporis ad libidinem, robur ad injurias, ingenium ad fraudes, scientiam ad superbiam, eloquentiam ad discrimen, vestitum ad pompam, otium & quietem ad vitium, ne dicam ad exitium.

Horologium hoc itaque consulite, consulite veru; & mox feliciùs verum edocti exclamabitis:
Ipsa quies vitium est.

VANITAS.

Frequens lusus.

VERITAS.

Temporis iactura.

V E R I T A S.

Quid horologia tempori-perda, quid clepsydras abjicis? Tempus & curas fallo. Imò te ipsum, dum, quod artibus omnibus pretiosius est, & nullis omnino reparabile, tempus perdis. Artem labor exiguus reddere amissam potest, tempus nihil. Accedit, nec artibus ipsis uti quemquam posse, si tempus deest.

Deus bone! momentum animi causâ perdidisti, & jam horam integram vapulo. Væ illis, quibus hora quælibet non uno lusu prodigitur!

Væ profectò! Ut enim nihil adhuc de inæstimabili, quam faciunt, temporis jacturâ dicam; quid, amabò te, in ludicris hisce melioris vitæ latrociniiis masculum est, quid honestum? Quid sunt illæ, quæ jam nullius non manibus teruntur, lusoriæ paginæ? Illusoriæ nugæ. Pueros ridemus, si nullis sumptibus frivolas è chartâ domos ædificant; & in viris feminisque probamus, si chartis ejusmodi pecunias prodigunt, & domos destruunt?

Quid pila? Clamandi saltandi que ludibrium. Quid alea? Fortunæ ludentis area. Quid calculi laticuli? Simiæ studium. proprium siquidem est simiæ, miscere calculos, transferre, postea illidere, insultare adversario, collisis dentibus fremere, ca-

L

put

put scalpere, ungues rodere, ad summam, omnia facere quæ videntibus risum excutiant. Et quid, precor, horû omnium ludiones nostri omittunt; dum ita lusu torquentur, quasi ab illo, aut ipso- rum, aut publica salus pendeat? Multi, credo, præ- lio vincerent, si, quam ligneis eburneisque latrun- culis solent, veris militibus curam impenderent.

^x Denique quid ludi omnes? Nihil profectò, nisi *sed vana omnia.* pueriles ineptiæ, curæ supervacuæ, stulta gaudia, iræ ridiculæ, furta pecuniæ, & quod caput est, tem- poris; plus dico, salutis.

^y Succensuit Alexander ei potiùs, quàm ut te- *Succensuit Alexan- der tempus artificiosè etiam per- denti;* merè speratum præmium largiretur, qui grana ci- ceris per ocellum acûs, quoties vellet, eminus tra- jiceret; quòd nimirum non tam laudandam ho- minis industriam, quàm damnandam inutilem pretiosi temporis jacturam censeret. Nec aliâ sanè de causâ Plinius Major nepotem suum ambulân- tem videns, Poteras, inquit, has horas non perdere. ^z Nam qui lecticâ vehebantur, aut annotabant ali- *Plinius Major o- tiosè ob- ambulân- ti.* quid, aut recitantem audiebant; quorum nihil ambulanti licet.

^a Hæc si in industrios, aut otiosos isti; quid ni *Quân.ò magis cor- ripiendi lufiores tempori- perdas;* ego ludiones illos arguam, qui tempus, quod vitæ meliori, imò æternæ impendere possunt, lufibus, si non inhonestis, damnosis certè dilapidare con- tendunt; quasi tam ubere illius copiâ oppriman- tur,

tur, ut perditos se existiment, nisi tempus perdant. Cùm tamen Citticus ille Zeno olim dicere sit solitus, nullius rei penuriâ magis homines laborare, quàm temporis. Cui Democritus, Theophrastus, & Varro consonant, dum ajunt, Nihil temporis impendio pretiosius, nihil jacturâ gravius reperiri.

Tempore sanè nihil doctius, nihil utilius, nihil carius. Docet omnia, comparat omnia, & unum est, quod nec gratissimus quidem reddere potest. Illius igitur jacturam quærere, inventam jactare, ^{Quanta} quæ demum amentia est? ^{ignitur in-} Quod flens dico, com- ^{saniam, de} munis. Quem enim nunc mihi dabis, qui aliquod ^{temporis} pretium temporis ponat, qui diem æstimet, qui ^{jacturâ} ^{gloriarî;} solum tempus nostrum esse consideret, cetera aliena?

Et interim temporis-perdæ hi nostri, Libet, in- ^d quiunt, ludere, donec hora prætereat. O! donec ^{quod sa-} ^{luti in-} hora prætereat, quam ad agendam pœnitentiam, ^{dultum,} ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad promerendam gloriam miseratio conditoris indulserat. Sed veniet aliquando dies illa, veniet hora, quâ intermortuis ultimilque vocibus, ^c ^{et postea} ^{requisi-} ^{tum fors} ^{deerit?} lacrimis, singultibus cum Chrysaorio inducias Deum rogabunt, Vel usque manè, nec consequentur.

VANITAS.

Fallax alea.

VERITAS.

Fallax usura.

V E R I T A S.

NULLA felix usura est, nulla felix alea. Com-^f
modo tibi esse velle videtur fœnerator, & ^{Fallit u-}
damno est; divitias alea dare, & eripit. ^{sura,}
^{fallit alea;}

Tuum credis, quod exactor hic obtulit, & alienum
est, itaq; usuram hirudini pendis, quasi de alieno.

Tuum quoque reris esse, quod talus indulsit; sed
mox exactor hic improbus à te repetet, quod ^g
suum est; quin & de tuo adjicies, & tamquam in ^{quod}
^{donat, re-}
^{petit cum}
somis, felix esse defines. ^{fœnore:}

Cùm enim nulla sit stabilis pecunia, sed suâ
rotunditate versatilis; tum illa præcipuè, quæ
tesseris quæritur. Taxillorum ludus infelix est ^h
omnibus: nam & qui perdit, affligitur; & qui vin- ^{infelix est}
cit, lucri illecebrâ in insidias trahitur. Si enim, qui ^{omnibus,}
talis ludunt, omnes perderent, nemo umquam
luderet; nunc lucrantur aliqui, sed lucrum illud ⁱ
arrha damni est. Magistros odit hæc fortunæ ma- ^{etiam pe-}
gistra, hinc nudos videas semper; nec ullo tamen ^{ritissimis:}
in campo magis imperat fortuna, quàm in pyrgo.
Volvitur continuò fundatarum status urbium, &
stabiles taxillos fore tu speres? Crede mihi, vol-
ventur assiduò, & secum in lacrymas gaudium
tuum volvent. Quid enim aleæ ludus, nisi patri-
monii vorago, famæ bustum, scelerum stimulus,

infernî via? Ne fingere me autumes, exemplis rem accipe.

¹
Perdit pa-
trimoniũ, Fuit olim, qui sesqui-horæ spatio hoc lusûs genere sedecim aureorum millia dilapidaret; fuit, qui quadragenis HS. in punctum luderet. Quin Germani adèò quondam tesserae dediti fuerunt; ut novissimo jactu de libertate contenderent. Recentius est, quod Pascal. just. lib. primo de Aleâ refert.

^m
libertatẽ, Barcinone, inquit, propositâ ex publico mediocri pecuniâ, eâ lege, ut aleatorum, qui vinceret, eam tolleret, & qui amitteret, remo serviret; maximus repentè remigum numerus subitâ in necessitate conflatus est.

ⁿ
famam, Nec libertatem modò prodigit alea, sed etiam famam. Sic inventus est (ô infamiam!) qui testamento religiosè caverit, aut veriùs, impiè, ut ex ossibus suis tesserae fierent; cute verò & membranis mensa, alveolus fritillaque, quantâ fieri posset diligentia, contegerentur. Sic Philibertus Auran-tius, cùm sua lusu decoxisset omnia, ad extremum etiam militum stipendia lusit; atque exinde rebellionis jam conceptæ metu, & urbem, & victo-riam, summo cum dedecore, hosti cessit.

^o
ocypus, Plus dico; etiam vitam tessera surripit. Vt enim nihil de nato pluries ex aleatorum contentioni-bus duello proferam, Caligula, ne pecuniæ dees-sent

sent in aleam, Gallos censerī jussit, eorumque ditissimos trucidari.

Nec in corpus modò pestis hæc injuria est; animam petit, animam perdit. Sic Philippi Francorum Regis tempore aleator quidam blasphemus in Galliâ, sic Scheltorff & Tyemo in Germaniâ, diabolo in prædam subitò dati sunt. Ætate verò nostrâ Dux quidam Hispanus, Bravo nomine, repentè ab invisâ manu ad tabulatum usque sublatus, usuram pendere timuit, quam meritò fœnerator talus exigebat.

Nec satis, etiam Divos perdere nititur. Tunicam certè Christi inconsutilem divisit, ac perdidit, & Lovanii patientis Christi vulnera non quasi sanguine & dolore perfudit.

Quid multa? sedecim aleæ vitia Hostiensis enumerat. Antoninus tot esse credit, quot puncta; ego innumera. Nec mirum; inventam à vitiorum omnium parente dæmone Plato ipse existimat.

Et miramur adhuc eam humanis divinisque legibus vetitam? Miramur Agarenos, hac si luserint, primùm ignominiâ, deinde supplicio graviore mulctari? Miramur Ruffum, Cyrilli Episcopi Hierosolymitani nepotem, eam ob causam æternis cruciatibus mancipatum? Minimè verò.

Finio itaque, & unum te rogo. Hæc tibi cùm evenerint omnia, aut certè cùm à tergo jam fuerint;

rint ; cùm patrimonium, cùm famam, cùm vitam,
cùm cælum, veriùs fallax usura , quàm felix alea,
pænè perdiderit ; felicem tunc illam credes, an fal-
lacem ? Fallacem opinor. Ego verò malim hoc
modò te credere, quàm olim experiri. Vis reme-
dium ? Fallacem nunc cense, ne tunc sentias.

VANITAS.

Equorum genus omne.

VERITAS.

Quot genera, tot pericula.

V E R I T A S.

^τ *Nulla non
navis pe-
riculosa,* **Q**UOT navium hîc vides genera, tot vides &
pericula. Sit enim acatium, sit lembus, sit
celox, sit actuaria, sit corbita, sit dromas, sit
myoparo, sit liburnica, sit phaselus, sit præfidiaria,
sit prætoria, sit denique portentosum illud Indici
navigii genus (*caracas* vulgò nuncupant) quo te

*Infidis confidis aquis, fateare necesse est,
Quòd tribus aut quatuor digitis à funere distans,
Sapè minùs, titubante nates mors viva sepulchro.*

^υ *Nullus non
equus,* Hoc si de ligneis equis verum est (sic enim Dio-
nysius, aliiq; Poëtæ naves vocitant; sic Mythologi
omnes equum illum Trojanum, non equum, sed
navem fuisse existimant) quid ni illud ipsum de
vivis istiusmodi brutis asseram? Affero enim verò,
& ne qua veritati fides abrogetur, doceo.

^x *cujus
cujas sit,* Sunt inter equos Hippobatæ, Nisæi, Odrysii,
Frisones, Dani, Angli, Britones, Iberi, Neapolitani,
^y *omnium
vitia, &
pericula.* Psylli, Sacæ, Tartari: sed horum multis vitio est
patria, pluribus species, omnibus periculum. Hi
enim fociis infesti sunt, illi nimium amici, alii
mordaces, tortores alii, dysgargales, refractarii,
calcitriones, sternaces, suspicaces, alii pavidī,
κωδωνοφάλαγγες, suffosi, trabeati, transtrabeati,
suspiciosi, *ὕδροπώσιμοι*, cernui; nec ullus omnibus
adeò

adeò numeris absolutus, ut non habeat, quo Dominum ingratus exanimet.

Ille sanè, si otio innutris, insolescit; si labori, fatiscit: hic, si frænare vis, mordet; si ascendere, calcitrat: iste, si via lutosâ, cespitat; si ardua, suspirat; si præceps, labitur: alius, si properandum est, dormit; si saltandum, hæret: alius, si pugnandum, trepidat; si in turbâ, turbat; si extra, torpet: alius, si latendum, fremit; si modicâ corporis inflexione vulnus declinandum, stupet; si subsistendum, fræna mordicùs rapit; si fugâ saluti consulendum, deficit.

Et ut tales non sint tui, ipsa certè equitatio non minus habet periculi, quàm maris agitatio. ^z *Quin equitatio ipsa periculosa:* Hippocrate enim teste, caput malè afficit, sensus hebetat, oculos, renes, thoracem, pulmonem offendit, totumque hominem adeò exsiccat, adeò extenuat; ut his affectionibus nonnulli in manifestum vitæ periculum venerint: ne dicam, quot luxationes, quot ossium fracturæ, quot membrorum distortionem sæpenumerò nasci posse credibile est, dum brachia, dorsum, coxæ, & crura nunquam non supra modum laborant.

Non periisset profectò tam immaturâ morte Hippolytus, nisi suspicacis equi vitio, quæ diutiùs ^a *testes equi pericida:* vivere merebatur, castitas cecidisset; nec tam infaustrâ Licinius, Theodoricus, Carolo-mannus,

Fabius Pepulus, nisi hunc mordax, illos refractarius, opinione citius, crudeliter sustulisset.

^b Et hoc obsequiosum illud fidumque animal ^{phari} ^{ta-} ^{men}, ^c est, de quo tam multa multi sæculi nostri Philippi, animal nobile, regium, optabile, dignum quod enormi pretio comparetur, & curâ majori, quàm vix homini impenderis, nutriatur; ne dicam honoribus afficiatur etiam divinis.

Quis enim nescit Bucephalum talentis tredecim, id est septingentis supra septies mille Philip-
pici emptum? ut taceam etiam viros cetera ingentes, hujus bruti studio usque ad ludibrium ita captos fuisse, ut necessaria sibi suisque detraxerint, quò superesset, quod comparandis alendisque pestibus hisce prodigerent.

^c Quis non audivit Italum quemdã, ut fortunæ, ^{etiam ad} ^{amētiam} ^{usque,} sic ingenii non mediocris virum, agrotanti equo aureum pulvinar, ac sericum cubile substravisse? ter quotidie servorum manibus vectum (podagrâ quippe laborabat) illi suspirantem, atque anxium affedisse? blandi murmuris solamen, pharmacorū genus omne, Medicorum copiam (quod Lazaro languenti deneges) sollicitè impendisse? Fabulam fortasse posteritas vocet, ego rem certissimā scio.

^d Quis non legit, Alexandrum Macedonem, & ^{et} ^{ques} ^{idolatriæ.} Antoninum Verum mortuis equis tumulum, & hunc etiam vivo simulacrum aureum dedicasse?

Vsq̃ue

Vsque adeò chara sunt homini pericula ; imò quòd ad tempus obediant , ne pericula quidem esse credimus. Sed si illi , quæ errare non potest , Providentiæ credimus , credunt aliquantisper homini , quam illi debent , noxam , pericula non remittunt. Qui enim amat periculum , peribit in eo.

VANITAS.

Venandi studium.

VERITAS.

Dum captat capitur.

V E R I T A S.

A Vdiat me, quisquis, ut Flaccus ait,
Gaudet equis canibusq; & aprici gramine campi,
Vtilium tardus provisor, prodigus aeris.

^e
 Venator,
 ut cancer,
 prado &
 prada:

Sicut enim

Imprudens capitur, dum captat hiantia cancer

Ostrea: sylvarum prado ita præda canum est.

Miratus es non semel, ut arbitror, quid causæ
 fuerit, cur ingenii tantum non divini vir Ovidius,
 Actæonem ad solum nudæ virginis conspectum,
 jam cervum ex homine, suis met canibus prædam ^f
 fecerit. Dicam. Ut in te fieri disceres, quod in alio ^{hinc}
 fingi videras. Actæon venator es; nemus, ipsa ^{Actæoni}
 nemorum ac venantum præses Diana; nudum ^{similis.}
 prædâ nemus multâ cinctus indagine visitas? mo-
 ra nulla; quasi feram inter feras induens, & studio
 venationis, ac sumptibus hinc inde distractus, to-
 tus absumeris. Nega, si potes.

Multo cum strepitu ante diem, quietem som-
 numque fraudantes, surgitis, & obliti melioris ^g
 negotii, quod unius prædulæ (Deus bone, quàm ^{Vanus il-}
 incertæ!) gratiâ, feris, ac canibus, & volucris con- ^{lius labor,}
 vivere infeliciter placeat, dies integros jactamini
 stagnis, sylvis, ac vepribus, implentes cuncta cla-
 moribus dissonis, & incondito ululatu.

Sed

Sed alata, sed fugax voluptas hæc vestra est; ac proinde, quid tardi à velocibus, quid implumes à volucribus prædæ rectè speretis, non capio; nisi illud forsân, quod apud Horatium

^h
 & noxiis
 fama,

*Gargilius, qui manè plagas, venabula, servos
 Differtum transire forum, populumque jubebat;
 Vnus ut è multis, populo spectante, referret
 Emptum mulus aprum.*

ⁱ
 corpori,

^l
 temporis,

^m
 censui,

Serò autem, re veluti benè gestâ, domi sedetis altercantes, quàm benè vel avis hæc volaverit, vel illa digesserit; quot sint caudæ, quot alarum plumæ superstites, quot emissæ: quàm sagax Lycisca, quàm præpes Vmber: additis, & laniatæ prædæ paululum, & sudorem, & pulverem, laceras quoque, & pænè adhuc pendulas à vepribus vestes, fossas saltu parum felice transmissas, miseram denique perditæ lucis & censûs historiam. Insigne profectò tam gravis impensæ, tam difficilis operæ pretium. Damnosa voluptas, quæ prædas agere studentem, prædam facit spoliatum omnibus, etiam mente. Sed ne quis fortè infitias eat, exemplo rem adstruo.

ⁿ
 menti.

Fuit, ut Historici referunt, olim Mediolani Medicus in curandis lunaticis, aliisque quos atra bilis mentis impotes fecerat, nemini secundus. Ædes illi erant stagno lepido magis quàm limpidò celebres; in illud siquidem, quotquot ejusmodi fungos

fungos ac pepones sanandos acceperat, hos crurum, illos lumborum, alios collo tenus, singulos pro dementiæ modo ac genere, tantisper mergendos curabat, dum pœnæ veriùs quàm medicinæ viribus, in pristinam serenitatem correcti, & aquis absolverentur & clathris.

Accidit porrò, ut horum quispiam, qui jam præ ceteris, minoris saltem insipientiæ spem facere videbatur, dum absente Medico per fenestram, ut poterat, publico fruitur, equitem videret, non sine ingenti canum hominumque strepitu, jam accinctum venatui: ad hunc itaque Morosophus, Hem! amice mi, inquit, ecquod te dorso vectitat animal? Miratus ille primùm hominis insolentiam, suspexit indignans; sed, quòd lepôris aliquid sperabat à capite quod non illepidum viderat, Equus, refert. Et quod tu manu vehis? Accipitrem. Sed rursus ille: Quas ponè te belluas video? Canes. Quos homines? Venatores famulos. Quis annonam accurat omnibus? Præter me, nemo. Iejunam existimo. Imò lautam, & quæ in annos singulos mihi stet aureis non minùs ducentis. At quorsum hæc, obsecro? Vt è sylvis & aëre prædas agam. Multâsne mensis aut annus numerat? Non admodum. Et cujus, oro te, omnes pretii? Aureorum fortè duodecim. Vix semi-sanus hoc audiit, & mox ad equitem, Per Deum, inquit, amice mi,

N hinc

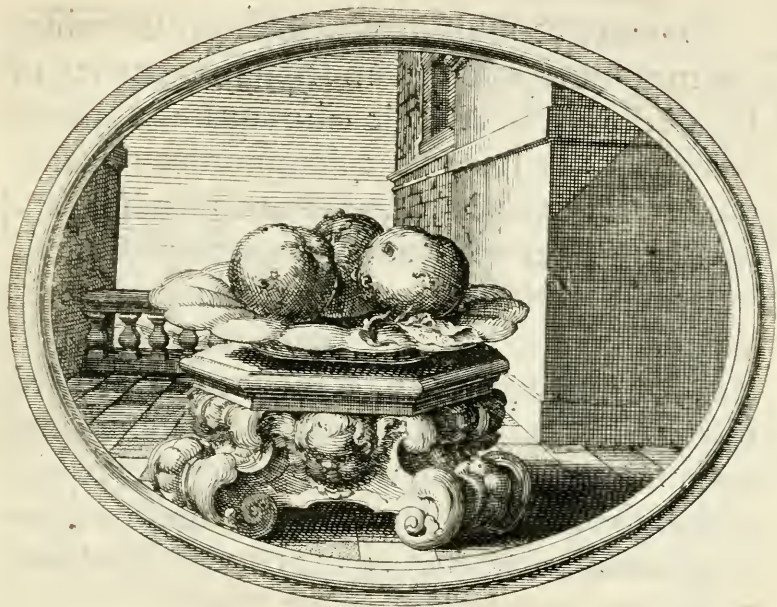
hinc confestim te proripe ; ne si , qui ædes has incolit, Medicus , te redux offenderit , ut amentio-rem ceteris, quos mecum curat, insanis, totum te, quantus quantus es, in lacum præcipitet.

Risit insanum eques , risit equitem insanus , & ridendo simul ac insaniendo sapienter edocuit.

VANITAS.

Famulorum turba.

VERITAS.

Domesticus hostis.

V E R I T A S.

o
Servi, ut
vermes;

NON credis? ad vermes hos provoco: nihil enim illos inter & servos interest; quàm, quòd illi naturæ vitio noceant, hi animi.

p
hipomum
in se
maximè
beneficium

erodūt ac
destruunt,

Etenim, ut nihil in vermes hosce liberalius, quàm pomum, quod etiam seipsū exenterat, ut illis de domo, de veste, de cibo, quàm lautissimè prospiciat: sic plerosque dominorum reperias, qui, ut famulitio benè sit, ne dicam splendide, aut se ipsos turpiter eviscerant, aut penitus perdunt.

q
illi Domi-
num:

Econtra verò, sicut pomum nihil ingratius experitur his vermibus, qui tam benignum hospitem non modò produnt, & rodunt undique, sed dilacerant præterea, & medullitus exedunt: non aliter si, qui servorum mores sunt, rectè expendis, nihilo minùs illos dominis infestos reperies, imò & hostes. Argumenta requiris? hæc habe.

r
produnt
omnia,

Quot servorum linguæ, tot præconum tubæ: quot aures atque oculi, tot domorum rimulæ, quibus illa etiam, quæ in fundo sunt, facilè detegantur: pertusum quippe vas ac futile, servilis animus est; quidquid infuderis, mox effluit; utinam non pejori, quàm infusum fuerat, colore & odore? Aures certè habent non obedientis emblemata, sed explorantis, lubrica guttura, ventres profundos,

vora-

voraginem perpetuam, & pestem penu; quin quasi ^{is} ad vastandum conducti, non tantum devorant ^{prodigunt,} universa, sed spargunt, gulamque largitionibus adjuvant, de alieno prodigi, de suo avari. Ad extremum, qui clandestinas domi agebant, ubi limen exceſſerint, cum invisis Dominis apertas inimicitias linguis agunt, armis acturi, si liceat: & si quis horum fortasse convitiis abstinet, non id ^t prioris amor domini, sed sequentis timor efficit, ^{arrodunt.} cui ob hoc viles suspectique fieri metunt.

Sint itaque apolides, hercitæ, Mesonataæ, capsati, vernæ, helotæ, rhetæ, sint callicyrii, salutigeruli, ^u ^{Quales} trapezopœi, grammatici, novitii, veteratores, actores, ^{quales} ^{sint,} mediaſtini; hoc dico, quot servis cingeris, tot hostibus obsideris, & hostibus quidem, quo nihil ^x ^{peiores} ^{sunt ho-} ^{stibus:} durius est, domesticis, à quibus nequeas cavere; qui latebras domûs introspectant, prodantque consilia; qui præter furta continua, quod nulli accidit obſeſſo, vestiendi tibi interim pascendi que sint, inque ipsis penetralibus semper habendi. Durum sanè ac dubium belli genus, pace carens & induciis, ubi, sub tuismet signis, hostilis exercitus muros habet.

Eminet quidem in illorum ingressu submissio, ^y ^{in iud apti-} ^{es pre-} ^{pri ad} ^{omnia,} eminet rectè serviendi votum, eminet rerum omnium promissa scientia: sed in progressu horum vicem subeunt intolerabilis arrogantia, perfidia,

stupiditas, torpor, lites, discordiæ, bella, quorum Dominus vel spectator indecens, vel laboriosus compositor sit, oportet; interque reos & accusatores medius, servis suis inserviat.

^z
postea ad
nihil:

Si verò illos ad se aliquando pudor aut necessitas reflectit, ut se servos esse meminerint; quàm superbè, quàm querulè, quantoque cum murmure serviant, quis ignorat? Vt meritò possit non pretio emptum modò, sed gratuitum quoque servitium hujusmodi fastidiri.

^a
Et tamen
nos perdi-
mus, ut
illos ala-
mus.

Et tamen, quæ mortalium hoc ævo dementia est, in hoc maximè divitias optamus, in hoc terras & maria pererramus, in hoc aurum cumulamus & spargimus, ut acies hæc domesticorum hostium densior sit indies, atque munitior. Tot scilicet nostra custodibus indiget arrogantia, ne, quod nos perdit, effugiat tot hostibus Dominus, ne vel sui sit dominus.

VANITAS.

Bonus Dominus.

VERITAS.

Modesta molestia.

V E R I T A S.

^b *Non omni
malo liber
est, qui
summo
care:* QVIS nescit ea, quibus perduelles angelos
Deus addixit, supplicia, omnibus, quæ hu-
manum genus infestant, calamitatibus
longè longiùs antecellere? nullus tamen, ut mea
quidem fert sententia, adeò vel mentis vel sensûs
egenus est, ut hominem eâ de causâ velit

————— *omni ex parte beatum;*

Cui malum credit unicum in omne malum.

Quidquid enim ærumnarum curiosa quondam
Pandoræ pyxis fabulosè terris immisit, id omne
Fatalis Evæ cupiditas in exitium orbis terrarum,
quàm verissimè, nobis profudit è pomo.

^c *nec omni
modestia,
qui maxi-
mâ;* Hinc variæ varios exercent molestiæ; molestiùs
quidem aliquæ, modestiùs aliæ, sed omnes mole-
stè: ac ut multæ animum afficiunt, plures corpus,
sic nulla non hominem. Turbat videlicet ani-
mum ira, libido fascinat, excæcat superbia, stran-
gulat avaritia, gula suffocat, rumpit invidia, ex-
animat socordia. Sed an quis idcirco eum omnibus
immunem vitiis autumat, quem harum minima
pestis affligit? Minimè verò.

Sic prurit impetigine corpus, maculatur varis,
alopeciâ depilatur, asperatur elephante, phthiriasi
verminat, elumbatur nephritide, podagrâ claudi-
cat,

cat, torquetur volvulo, evisceratur diarrheâ, alget quartanâ, ardet pestiferâ, phthisi cõtabescit, tumet hydrope, spasmo contrahitur, solvitur paralyfi: nec eò tamen quempiam ignorantia pervenisse arbitror, ut eum continuò rectè habere existimet, quem ægritudinum pessima pessimè non habet.

Negabit illud profectò hic, qui præ foribus herum præstolatur, ephebus. Quid ita? Vrit miserum scabies, modestiùs quidem, quàm aut febris aut chiragra; urit tamen, modestâque molestiâ omnem cùm manibus illius, tum pedibus, ut vides, quietem negat.

Habes hîc umbram, nunc lucem accipe. Deci- peris, ephebe mi, si omni te liberum molestiâ ideò reris, quia herum tibi aut consilium aut casus obtulit, qui famulitio suo Dominorum ceteris modestiùs imperat, & sæpiùs ἐλευθερίαν indulget, quàm aut ad inedia, aut ad pausicapen, aut ad lumbi-fragium damnet. Quid enim? an idcirco optimè tecum agi existimas, quia non pessimè? Non ex- dorsuat te, fateor, lumbago; non torquet volvulus, non phthisis eviscerat; sed tamen scabies urit. Ne- gas? ad manus tuas, ad pedes appello, quos hæc Domini tui, etiam, ut vis, optimi modesta molestia nusquam pacatos sinit.

Quiescere vis? jam à pedibus, jam à manibus, jam ab auribus, jam à poculis, jam à cubiculis ser-

viendum est : ambulare ? quiescendum : dormire ?
vigilandum : ludere ? laborandum : prandere ? jeju-
nandum : loqui ? tacendum. Summa, semper alieni
nutûs cogeris esse mancipium, & numquam tuus.
Plus dico : jam neque sorores, neque fratres, neque
amici, neque sodales, neque hereditas, neque vita
ipsa tua, tua sunt ; propter unum nempe, quem
h
liber-
tatem
cellis;
habetes, aut à quo veriùs habebis, Dòminum, ut-
cumque vis, bonum, bona simul hæc omnia, aut
eorum ad minus fructum perdidisti. Hoc porrò
quàm molestum sit, novit apprimè, quisquis au-
reæ libertatis, non minùs quàm ferreæ servitutis
i
quod
maximè
sensibile:
pretium novit : norunt, quotquot clathros, etiam
aureos, incolunt aves ; quippe si libertatem offe-
ras, nã illam & pretiosis ædibus, & exquisitis, nec
ullo tamen labore quæsis dapibus longè præfe-
rent : norat etiam olim infelix Romæ viciniâ Sa-
binorum populus, quem ereptus libertati suæ
sexus muliebris eo vulnere perculit, quod nec ne-
potum lacrimæ, nec filiarum planctus, nec sanguis
generorum sanare potuit, ipsâ nimirum cum Re-
publicâ tumultandum.

Hinc graviter dixit is, qui multa leviter,

Alterius ne sit, qui volet esse suus :

1
libertas
enim uni-
cum &
summum
hominis
bonum.

& meritò : sola siquidem inter omnia, quibus ho-
mines Deus exornavit, bona, sive corporis illa
sint, sive animi, sive etiam fortunæ ; sola, inquam,
volun-

voluntatis liberæ possessio nostra est. Illa nobis morbus, vitium, casus, facile potest eripere ; hanc verò, qui eximius cæli favor est, ne Deus quidem, qui tamen omnia potest in omnia : nisi fortè Deum quis Deo surripiat, illumque & muneris sui pœnitere, & firmatum æternâ lege decretum infringere posse præsumat.

Quînam igitur Dominorum aliquem bonum, & non potiùs pessimum dixeris, qui, quod habes optimum, libertatem, solum videlicet ac præcipuum hominis bonum, tibi numquam non auferit ? Durum sanè, superbumque, & grave nomen est *Dominus*, nedum modesta molestia sit, illi præsertim, cui libertatis amor inest, pudorque servitii, ut debet omnibus.

VANITAS.

Tituli Varii.

VERITAS.

Inania nomina.

V E R I T A S.

AVDIO te, mi Stentor, & Regales Regalium
 schedulas, hoc est, sub variis variorum mu-^m
 nerum titulis, inania prorsus nomina ven-^{Regales}
 ditantem mirarer magis, nisi omnes omnium di-^{schedula}
 gnitatum fastus, quos ad infaniam usque mundus^{inania}
 hodie suspicit, geminas penitus cum nugis tuis^{sunt no-}
 inanias esse sentirem.^{mina,}

Quid enim? Conveniunt comessabundi fami-
 liares aliquot; expectant avidè sub cœnam singuli,
 quid sibi muneris, quid tituli sors oblatura sit. At
 illa, nequa fraus subsit, innoxia pueri manu luci-
 data, hunc Regem, illum à consiliis, istum à secre-
 tis, alterum à cubiculis, alterum ab ollis Princi-
 pem jubet. Mirantur fortunam suam singuli,
 congratulantur, applaudunt: & ne quis, papyraceæ
 dignitatis ignarus, secùs eos compellet, quàm ti-
 tulus ferat, vel pectori munus affigunt, vel petaso:
 quin & morioni, Si quis Regem, inquiunt, si con-
 vivam, aut perperam indigetarit, aut honore de-
 bito non prævenerit, capital esto.

Sic nempe ludicra hæcce dignitas combibonesⁿ
 exhilarat, quasi vera futura sit atque perpetua; ^{quia ludi-}
 cùm tamen vulgò etiam epulis longè sit brevior; ^{cras &}
 aut, ut veriùs dicam, præter morosophiam, quam ^{breves di-}
 singuli ^{gnitates}
 denotant.

singuli exercent, nulla. Rex quippe, quòd belluæ ad instar ventri servierit, mox imperii sui, Consiliarius consilii, Secretarius secreti, Cubicularius cubiculi, Coquus ollæ, quilibet etiam sui totus impos est & ignarus.

^o Sed an sincerum magis aliquid, minusque ridiculum, sub iis, quos tam perditè procamur, honoribus, quibus subesse existimas? Minimè gentium. Sive enim à fortunæ, sive ab ingenii munere proficiantur, nihil eos esse pronuntio, nisi divitem frondium VANITATEM, frugum inopem. Si fidem asserenti negas, fortunam obtestor, quæ, ut ludicris hisce Regibus unius tantummodò noctis, sic iis, quos veros credimus atq; perpetuos, unius dumtaxat diei regnum indulget.

^p Sic legimus illud, quod mox à morte Romuli fuit inter-regnum, à centum & quinquaginta Patribus eâ lege administratum, ut eorum semper unus horis sex diurnis, alter totidem nocturnis summâ cum imperii potestate præesset. Hinc & ille Dionis in Caninium, unius tantum diei Consulem, jocus: Habemus eâ vigilantiam Consulem, ut toto Consulatus sui tempore somnum non viderit. Item alter Ciceronis in Vatinius: Salutassem Consulem, sed nox vetuit. At quod omnium celeberrimum est, sub Galieno Marius unâ die visus imperio dignus esse, alterâ uti, tertiâ spoliari.

liari. Verè tragicus horarum aliquot Imperator.

Sed hoc modò non ago; illud arguo, omnes titulos, omnia munia, fortunæ præsertim, hoc solo ^f *ludicros. inquam & vanos.* dignitatis vim obtinere, quòd aliquam dominii speciem quasi præ se ferant. Et tamen, si Christianè, ut oportet, ratiocinari volumus, servi sumus hîc omnes, Dominus nemo. Quantumcumque ^r *quia nec dominium conferunt.* enim dominii nostri ratio, & supremâ morientis amici voluntate, & codicillis & testibus stabilita sit; nihil attamen minus habet, quàm rationem dominii: nec de meâ quidem hoc sententiâ, sed ipsius Chrylostomi. Sæpè rîsi, inquit, legens testamenta, dicentia: Ille quidem agrorum & domorum dominium habeat, usum verò alius. Omnes usum habemus, dominium nemo. Velimus enim nolimus, aliis in fine cedemus: servi quippe tantùm sumus, ac illius, qui solus meritò dicit, Ego Dominus, triobolares Oeconomi. atque adeò graviter sese decipit, qui non exigendas aliquando hujus provinciæ rationes existimat, imò & exigimodò à consciâ cujusque nostrûm mente, non sentit.

Iam verò quid de mentis ac sapientiæ titulis dicam? an hîc forsitan aliquid minùs vanum? Minimè verò: inanes hi quoque sunt fastus, inania ^u *nec aptitudinem:* nomina, veri nihil. Vnde sic judicem, quæris? Accipe.

Gau-

testes me-
dici,

x
causidici,

Gaudent, exempli gratiâ, Doctorum titulo medicinae professores innumerari; at si plerosque consulas, reperies eos tot ferme decipe dare, quot recipere; mortemque verius accire posse, quam valitudinem. Idem de cæterarum quoque scientiarum titulis esto iudicium, teste præsertim Satyrico, dum ait:

————— *Purpura vendit*

Causidicum, vendunt amet hystina. ———

Non credis? Petrarcham audi.

y
Doctores
artium,

Venit juvenis stultus ad ludum: præceptores illum sui prædicant seu amore, seu errore; tumet ille, stupet vulgus, plaudunt affines; ipse iussus in cathedram scandit, & cuncta jam ex alto despicens, confusum quidpiam murmurat: tinniunt interim campanæ, strepunt tubæ, volant chirothecæ, & nescio quis humeris pannus imprimitur. His peractis descendit sapiens, qui stultus adscenderat; & quod omnes urbani vel mendacio fieri volunt, passim illi Doctoris titulus acclamatur. Mira profectò transformatio, nec, ut opinor, metamorphoseos auctori cognita.

z
Poëta
laureati.

Quid, quòd Baraballum ut nobilem vultu & genere, ita versuum, quos maximè pangebatur absonos, infamiâ celebrem quidem, sed ignobilem, eadem VANITAS eò provexit amentiae, ut & alterum se Petrarcham, hoc est Poëtices Ausoniae prin-

principem dixerit, & mox primùm quidem lato clavo, ceterisq̃ue triumphantis insignibus, auro gemmisq̃ue rigentibus indui curaverit; deinde pompâ multò celeberrimâ ad convivium verè Capitolinum præcinentibus cytharis tibiisq̃ue deduci, ac postremò in elephantem aureis undiq; phaleris instratum attolli, itaque inter tympana, tubas, & acclamationes insolitas Capitolium versùs evehi; ut præsumptâ ibidem Poëticæ laureâ donaretur. Sed sapuit supra sessorem suum bellua: ad pontem Adriani pervicaciter substitit, nec ad immeritos honores infano diutiùs voluit famulari. Et quid ni injurius etiam tibi censear, si credam, te peponi huic, aut vestium, aut acclamationum, aut pompæ tam insolentis gratiâ, præ ceteris poëticam palmam dare?

Hoc itaque manet in causâ, omnes sive animi sive fortunę titulos inania dumtaxat nomina esse, Regalesq̃ue schedulas, ac prætereà nihil.

VANITAS.

Dinitia.

VERITAS.

Malum necessarium.

V E R I T A S.

AN rectè, an perperàm, an usu forsitan consule, eum, quem protuli, titulum unanimis virorum maximè sapientum consensus feminis in commune decreverit, non hîc disputo; illud dico, non esse me cuipiam injurium, si cum multis potiùs sapio, quàm solus, & pecuniis adscribo, quod feminis sapientes.

Multi quidem multis aliquando titulis divitias traduxêre; sed unus hic, quem cum feminis communem habent, universos complectitur, & transcendit. Dum enim Poëta quidâ Græcus sic canit:

Χρυσέ, πάτερ κολάων, ὁ δύνης καὶ Φρονίῳ δ' ἡέ-

Καὶ τὸ ἔχειν σε φόβῳ, καὶ μὴ ἔχειν σ' ὀδύνῃ.

Dum Augustinus aurum vocat materiam laborum, periculum possidentium, malum dominum, servum proditorem, felicitatē ancipitem, morum pestem, primum iter ad inferos; quid omnibus his infamiae titulis aliud sibi voluit, quàm divitias malum aliquod esse, atque illud non exiguum?

Præterea, si, eodem auctore, dives cæcus est, quòd credendo dives sit, non videndo; si, iudice Chrysostomo, pecuniæ suæ servus est, non dominus; si denique, teste Senecâ, stultus est, quòd eò plus sibi viatici quærat, quò minus restat viæ; quòd

hæredi procuret omnia, neget sibi: nec hoc quidem aliud sonat, quàm, quod antè dicebam, malum esse pecunias.

Sed audi me, & aliis utentem testibus. Scio quidem, ut Hugo refert, divitem à divo dici, quòd ^gquasi Deus nullo creditur indigere; veriùs tamen ^{pan' erum,} est elegans illud de divitibus paradoxum, Multum nimium, nemo satis. Item hoc Vatis cujusdam neoterici:

*Semper avarus eget, nec habet quod habet, sed habetur;
Et sitit in mediis, Tantalus alter, aquis.*

Cui consonat illud Hieronymi: Tam deest avaro quod habet, quàm quod non habet: quia aut non habita concupiscit, aut habita metuit ne amittat; & dum in adversis sperat prospera, in prosperis formidat adversa. Cum Æsopico siquidem cane non quæsitâ computat, sed quærenda. Vnde Seneca: Congeratur in te, quidquid multi locupletes possederant, ultra privatum pecuniæ modum fortuna te provehat, auro tegat, purpurâ vestiat; nec tantùm tibi habere liceat, sed in gemmis atque marmoribus etiam calcare divitias; accedant statuæ, picturæ, pyramides, & quidquid ars omnis luxui elaboravit; majora cupere ab his discas. Semper avarus avarus est, id est auri avidus, divitiis quippe arcam implet, non animum.

^h
malum.

Vis denique compendio doceam, quàm grave malum

malum sit hic fortunæ vomitus ? argumentum hoc habe. Vnum illud mali nomine justè traducitur, quod malos facit : ac proinde habet orbis hic, præter vitia, mali nihil. At quò pluribus aliquid vitiis, hoc etiam malis abundat, sitque malis omnibus pejus malum. Iam verò

i
Hinc divi-
tius à
vitiis no-
men;

De vitiis quòd divitiæ dicantur, apertum est :

Nomen idem vitius divitiisque datur.

Sed apertius tamen est multò, quòd pestis hæc vitiis scatet. Innocentiam consule. Avarus, inquit, offendit Deum, offendit proximum, offendit se-
ipsum : nam Deo detinet debita, proximo dene-
gat necessaria, sibi subtrahit opportuna ; Deo in-
gratus, proximo iniquus, sibi crudelis.

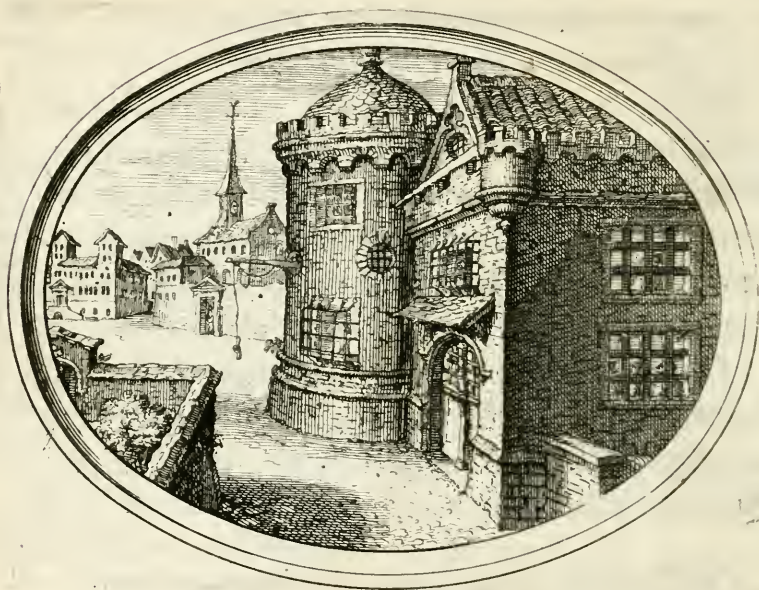
l
Et merito ;
quia pos-
sessor his
offendit
Deum,
proximū,
seipsum.

Et adhuc malum esse pecunias neget quispiam ? Malum profectò, & grave quidem malum sunt pecuniæ ; sed, quod pessimum est, necessarium. Quid ita ? *Pauper ubique jacet.*

m
Et tamen
necessaria
sunt.

VANITAS.

Domus magnifica.

VERITAS.

Sat lata, si sat lata.

V E R I T A S.

SAT latus hic captivo carcer est, sed non sat læ-ⁿ
 stus. Rationibus supersedeo, ne (quod ajunt) ^{Vt carcer}
 soli lucernam, ut videatur, adhibeam. Hoc ^{quolibet}
 ago, hoc arguo, quod dubium videtur, & tamen ^{satis la-}
 certum est, Sat latam diviti domum esse; sed non ^{tus, sed}
 sat lætam. Vna est enim urbium & domorum lex, ^{itaque vis}
 Non statim feliciùs habitat, qui fusiùs; neq; quàm ^{demus}
 latè degas, sed quàm lætè, requiritur ad beatam
 vitam.

Quis non intelligit, non angustè hominum ^p
 quemlibet habitare angustâ in domo, cui in vitâ ^{satis lata,}
 breve tuguriolum, in morte verò scrobs angusta ^q
 sufficiat? Sed an eandem sat lætè incolat, ^{quia &}
^{tumulus}
^{sufficit,}

Hoc opus, hic labor est.

^r
 sed non

Sæpiùs in palatiis Regum labor dolorque ha-^{sat lata;}
 bitant, quàm in tuguriis pauperum; nec curas ^f
 morbosque marmor arcet, aut ebenus; nec ad ^{quia nec}
 prehendenda turrium fastigia mors scalis indiget. ^{palatia}
^{ipsa mise-}
^{rias ex-}
^{cludunt.}

In Regiâ Tullius ictus est fulmine, in Regiâ Tar-^r
 quinius ferro percussus est, Cæsar in curiâ. Fuit ^{Tes'tis}
 olim, fuit ea Neronis domus (in quâ omnes pro- ^{Tullius,}
 digos & seipsum vicit) ut à Palatino usque ad Es- ^{Tarqui-}
 quilinum collem porrecta, ita magnam partem ^{nus, In-}
 urbis occuparit, ut non immeritò, inter convitia, ^{lius:}

quibus ^u
^{testis Ne-}
^{ro, qui in}
^{angustissi-}
^{mâ domo}

quibus liberrimâ plebis indignatione proscissus est, illud quoque jactatum sit :

Roma domus fiet, Vejos migrate Quirites;

Si non & Vejos occupat ista domus :

Hanc Auream dici voluit, non ineptè quidem signans nomine pretium, auro enim & gemmis crustata ac stellata domus fuit, tantæ altitudinis, ut in vestibulo Colossus centum viginti pedum staret, intus porticus atque aulæ, laquearibus aureis atque eburneis tabulatis, & convexa domorum, cæli instar vi propriâ sese sensim diebus ac noctibus sine intermissione volventia. Stagnum quoque maris æmulum, ædificiisq; circumdatum & littore, urbis in morem; rura prætereâ, & pascua, & vineta, & silvæ, omnium generibus animalium referta. In hâc domo, quantum conjecturis ad verum via est, illud, quod Colossæum vulgò dicitur, medium fuit, cujus nunc etiam ruinæ stuporem spectantibus adferunt. Sed quàm latè eam inhabitavit, quàm aureos aureâ in domo dies habuerit, quàm parum amplè in amplissimâ hâc (quæ totam ferè urbem complectebatur) domo vixerit, satis, ut opinor, declarant angustia, quæ & animam ejus libertatis semper optatæ, numquam possessæ, avidissimam, arctissimis etiam corporis ergastulis propriis manibus expulerunt.

^x
plenus angustis.

Nullus locus periculis inaccessus est; sed maximus

mus maximis semper obnoxius. Si enim amplif-
 fimis in ædibus habitas; habitas, ubi fures latitent,
 ubi sine servis hostibus solus omnia observare &
 tutari non possis, ubi tu vageris, tui luxurientur,
 liguriant parasiti.

⁷ Maxima
 domus
 maximis
 obnoxia
 periculis,

Si in amplâ domo, ut oportet, supellex tibi exi-
 mia est, habes supervacuo in spatio pondus inuti-
 le, habes plus oneris quàm honoris, habes jube
 bellum non cum furibus modò, sed cum muribus
 tineisq̃ue; & araneæ, & rubigo, fumusq̃ue, & pul-
 vis, & imber in te dimicant: & quibus armis ho-
 stes hos aut fugabis, aut vinctes?

^z sumpti-
 bus,

Adde, quòd, quæ nunc charæ tibi sunt sar-
 cinæ, si vel chariores aliæ se ostenderint, vel stu-
 pore affiduitas vicerit, viles erunt, nauseam
 parient.

^a curis.

Esto autem, charæ sint, & maneat stupor: nón-
 ne etiam error manet? Si quidem quærendi stu-
 dium unum fuit, servandi labor est multiplex.
 Numquam deerit quod revisas, quod numeres,
 quod complices, quod excutias, quod abstergas,
 quod repares, quod immutes, quod oculos, quos
 priùs demulserat, pòst offendat. Vsq̃ue adeò do-
 mus magnifica multiplicis tædii capax est.

Quid, quòd casus sui prænuntia fatiscit indies,
 & te domus angustæ & ultimæ admonet? Civem
 te credis, & advena es, conductoq̃ue vivis. Venit

Q

qui

qui te nudum laribus his exturbet, aut certè efferri jubeat gaudeatque.

Ne dicam, quòd te omnibus, quas jam diximus, curis quasi compeditum, domus illa non delectet ut domus, sed affligat ut carcer.

Inunc ergo, & vel alienis ædibus, vel tuo carcere gloriare. Vanum est profectò, & calce, & arenâ, & lignis, & lapidibus gloriam quærere. Aliis quippe virtus, quàm lapideis fundamentis indiget, ut persistat.

VANITAS.

Picturarum elegantia.

VERITAS.

Gratum mendacium.

V E R I T A S.

^b *Ut avaro
gratū est
vitri poly-
goni men-
dacium,* SOLEBAT, ut fertur, insatiabilis quidam nostri
Stemporis Euclio, dum auri-lustrium facit, po-
lygoni perspicilli genus oculis addere, non
modò, ut ne quis visum nummus effugeret, sed
eò maximè, ut vel mendacio sibi dives esse vide-
retur. Dum singulos igitur aureos, artificioso
vitri scœnore, toties augeri numero cernit, quoties
in angulum crySTALLUS extuberat; manus confri-
cat, tollit supercilia, caput scalpit, & (si triste genus
hoc hominū aliquando ridere posse credibile est)
ridet. Usque adeò gratum est illi, quod splendide
fallat, vitri mendacium.

^c *ita pictura
studiofis
nature
mendaci-
cium:* Miraris, ut video, ridiculum avari studium, ri-
des amentiam; ego verò magis rideo tuam. Nihil
enim designat hic Euclio, quod non omnibus
proprium. Divitias quippe avarus quilibet magis
videt esse suas, quàm sentit, earum visu dives, non
usu: tu verò, dum fallacis penicilli, dum colorum
ad invidiam vitæ viventium mendacio gaudes,
eam tibi fieri lætaris injuriam, quam nemo non
vindictet.

^c *gaudet
mendacis,
eò magis,
quò magis
imponit;* Quis enim eludi se ferat, quis sciens volensque
fraude se circumveniri? & tamen hoc tibi charior,
hoc jucundior, hoc pretiosior pictura quævis aut
statua,

statua, quò te & pluribus & gravioribus naturæ mendaciis ludit.

Certè si durum statuaæ cujuspiam marmor animetur in hominem, mollescat in carnem, hilarescat in risum, mærori impallescat, lique scat in lacrymas, nihil tibi hoc naturæ mendacio gratius. Iam verò si ad stuporem omnium sine flammis ardeat tabula, sine animâ floreat, rideat sine vitâ; si fontem in arido, montem in plano, stadium pænè non in spatio fingat; nullo non auro illius etiam ^f *ed minus,* fumos emes: quin verò indignabere, si quid in illâ ^{quò minus.} videris, quod te fallere, quod præstigiis fascinare non didicit.

Quid multa? miramur, solos Apellem, Pygotelem, Lysippum fuisse delectos, ut eorum primus ^g *Naturæ menda-* Alexandrum pingeret, alter sculperet, tertius fin- *cium gra-* geret? Delegit gratum hoc naturæ mendacium. *tas reddit* Legimus Androcidæ, Parrhasii, Zeuxidis, Aristi- *omnes ve-* dis, & Balarchi opera incredibili pretio, nomina *terum* verò etiam immortalitate donata? Donavit gra- *picturas,* tum hoc naturæ mendacium. Audimus aut vide- mus indies etiam nobilissimis ævi nostri pictori- bus, quibus, ut in paucis præstat, sic in plurimis cedit antiquitas, non disparis aliquando pretii famæque spem fieri? Facit gratum hoc naturæ mendacium. Denique quidquid aut Pictura, aut Statuaria, aut Plástica, aut Fusoria, aut Cælatoria de-

signat insolitum, id omne grato huic naturæ debetur mendacio.

Vt enim præteream, quòd pictura tacita quædam Poësis sit, atque adeò certior falsi mater, quàm veri; quis botrum Zeuxidis, quis Parrhasii velum nosset; nisi illa volucres, hoc artificem ipsum fefellisset? Quis ejusdem oplotidas tanto in pretio habuisset; nisi alter in arenâ currens sudare visus esset, alter arma deponens quasi spiritum recipere? Aristidis profectò & Protogenis in hunc diem fama non viveret, nisi ægro illius vivam quodammodò mortem ars affinxisset, hujus verò cani spumam fortuna.

h
et etiam
modernorum:

Nec tanta nunc esset regionum planè sæculi nostri pictorum gloria, nisi Florus artificem humani corporis fabricam, Bosschius inferorum spectra, rura Brillius, Breugelius sales & agrestia, culinas Beucelarius, Vredemanus optica, Vromius navigia, omnia denique Petrus Paulus Rubenius ad naturæ invidiam fingere se posse ostenderet.

i
nec erro-
rem hunc
aut tem-
pus, aut
auctor
excusat.

Verùm ut illos summopere miror, quòd adeò scitè peritissimos quoslibet in fraudem inducunt; sic insanos ejusmodi præstigiarum præcones ac-
cuso, quòd adeò pretiosè se decipi patiantur. Ad-
jungitur quidem ipsorum erroribus non minùs
auctorum pondus, quàm annorum; sed, ut nihil
errori

errori detrahit errantium magnitudo , sic nec furoris diuturnitas rabiem minuit.

Vide itaque, quâ de re quàm ingloriè glorieris, quisquis picturæ mendacio , quisquis corroboratâ non exigui lapsu temporis insaniâ gaudes.

VANITAS.

Ingens Bibliotheca.

VERITAS.

Visui, non usui.

V E R I T A S.

HEM Euchari ! pictor, an coquus es ? Vtrum-
 que : penicillo siquidem , & coloribus me-
 liùs quàm veru , & aromatis carnes exco-
 quo, cibos condio, famem elaboro. Rectiùs eludo,
 diceres ; facile enim vides id genus epulas *visui*
 parari, *non usui*.

Video ; sed majorum exempla sequor. Helio-
 gabalum imitor , qui dum ipse se cæli terræque
 deliciis infarcit, cereis eburneisque ciborum ludi-
 briis parasitos fallit, ut, qui Principē fucatis dum-
 taxat verborum lenociniis pascere studerent , pi-
 ctis quoque dapum simulacris abundè pastos se
 crederent.

Rectè quidem ille ; sed quid hoc tuâ , cum nihil
 cum istiusmodi muscis negotii est. Nihil mihi
 quidem cum parasitis negotii ; sed condixit ad cœ-
 nam hanc quidam Bibliothecæ , quam à libris
 omnibus pereleganter instructam habet , insolens
 præco ; ita tamen illorum sordidè parcus, ut, cum
 mihi nuper magnis multisque precibus ad Biblio-
 thecam ejus lustrandam adducto , liber unus aut
 alter picturæ , quam exerceo, peraccommodus ar-
 risisset, commodato petittum impudenter negarit,
 ne tabernæ, ut opinor, librariæ aut numerum tur-
 R baret,

baret, aut ordinem. Huic ego, mox ubi queretur fallacibus hisce deliciis famem suam exercitam veriùs, quàm expletam, Quid quereris? reponam: tu mihi Bibliothecam, ego tibi mensam *visui*, non *usui* servientem propono.

^o
*fastidio
& cruci
potius est,
quàm u-
sui.* Quid enim, me herclè ! librorum, quam tantopere prædicas, ingens copia, nisi studii nausea, chaos memoriæ, ingenii desperatio? Sint enim tibi Tyrannionis olim Grammatici supra tria librorum millia, sint quadraginta Ptolomæi, sint Sereni Samonici duo supra sexaginta, aut si mavis, quæ Pergamenis quondam Bibliothecis fuere, ducenta; quid habebis aliud, quàm laboriosam ingenii crucem, etiam mille lectoribus gravem, uni certè funestam?

^p
*quia li-
brorum
multitudo
necessariò
ignorantiam pa-
rit,* Etenim ut nihil aliud agas in vitâ, quàm ut studeas librorum titulos, Auctores, nomina, formas, numerosque cognoscere, ne dicam scriptores bonos à malis, veros à falsis discernere, finem vitæ priùs inveneris, quàm Bibliothecæ. Pulchra sanè ars, quæ de Sapiente librarium facit, & de temporis studioso, tempori perdam. Crede mihi, non est hoc nutrire scriptis ingenium, sed enecare, vel ad minus, in mediis fluctibus & fructibus Tantalum ludere, inhiantem omnibus, gustantem nihil.

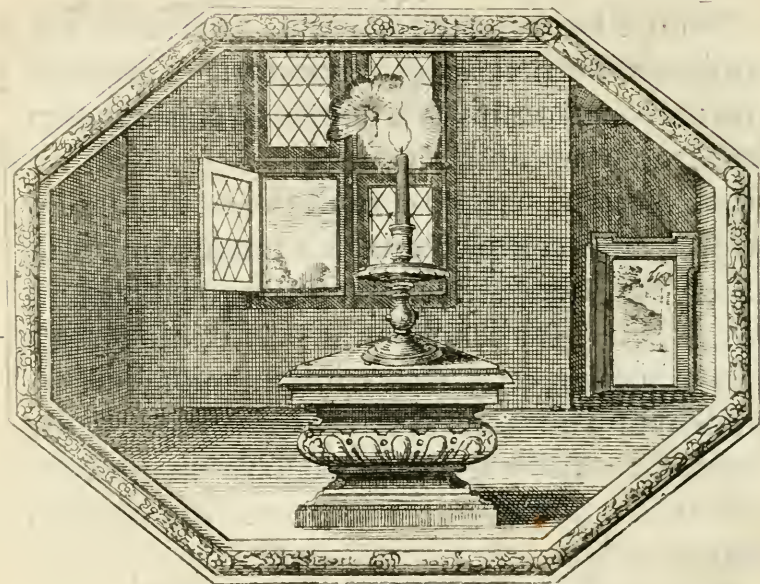
^q
*et confu-
sionem,* Accedit, quòd ut nonnullis ad vincendum multitudo pugnantium, sic librorum turba multis
ad

ad discendum nocuit ; quòd Doctorum copia, doctrinæ inopiam parere soleat. Fallit profectò viarum multiplicitas viatorem , & qui uno calle certus ibat, hæret in bivio ; quid si in centivio stetit ? Multa sunt onerosa discentibus, doctis pauca sufficiunt, nimia utrisque sunt noxia.

Finio, si hoc te priùs rogavero : si vel solos tam insolentis numeri titulos memoriâ complecti non potes, quâ omnium argumenta, & ea quidem sæpè ambigua, confusa, longèque longiùs ab invicem remota, cerebro complectêris ? Sin autem cerebrò non complecteris, & tamen eò magnus haberi vis, quòd variis sapientum lucubrationibus abundes ; & alieno gloriaris, & scrinio tuo nihilo es doctior, certè multò inhumanior ; hoc si quidem usui libros servat, tu visui, imo risui. Ridet profectò te Aufonius, & præfago vatum spiritu à multis jam annis hunc Bibliothecæ tuæ titulum præfigi voluit :

*Emptis quòd libris tibi Bibliotheca referta est,
Doctum, & Grammaticum te, Philomuse, putas:
Hoc genere & chordas, & plectra, & barbita conde,
Omnia mercatus, cras citharædus eris.*

VANITAS.

Amicus assiduus.

VERITAS.

Subitus hostis.

V E R I T A S.

VIDES, ut cereum frequentet papilio? assiduus illum circumvolat, assiduus ambit, panè dixerim lambit: & amicum illi neges, ac quidem assiduus? Non sanè. Falleris, hostis est. ^f
 Quid ita? Ecce, dum semper amico magis ac ma- ^{Vi cereo}
 gis intimus fieri laborat, aduritur, & mox flammæ ^{nimum}
 amor ipse, flammis extinctus, in odium transit. ^{amicus}
 Hinc facilè quis intelligit, quàm in proclivi sit, ^{papilio,}
 ut amicus assiduus, ipsis etiam amicitiae studiis, ^{mox hostis}
 subitò in hostem vertat. ^{fit,}

Verùm multos inter amicos, inquis, unus mihi perquam assiduus est, nec ullatenus tamen vereor ut in hostem degeneret. Ain' verò? Sanè triplex hîc error est.

Multos inter amicos, ais. Crede mihi, melior ^u
 esset orbis terrarum, longèque tranquillior, si tot ^{Nemo}
 essent amici, quot dicuntur: sed sæpè vos creduli- ^{multos}
 tas vestra circumvenit; facile in fide est, quod in ^{hic habet}
 votis non difficile. At certè multi mihi sunt. Non ^{amicos:}
 tui, puto, sed fortunæ: ita enim fermè evenit, ut illi amicorum copia major sit, cui fortunæ necessitas minor est. Qui tui sunt, qui fortunæ, illius in fugâ censebitur; te tui sequentur, illam sui. Adversitas parasitum abigit, ut fæx potorem.

Imò & multi sunt, & mei. Fucati igitur. Veræ enim amicitia bonum usque adeò rarum est, ut, qui unam, Nestoreâ licet in vitâ, paraverit, magnus habeatur, & rarus. Operosum est multis convivere; operosius, vicem reddere; operosissimum, in omnibus consentire. quot enim capita, tot sententiæ. Et tamen, Augustino teste, nihil aliud amicitia est, quàm humanarum divinarumque rerum familiares inter summa consensus. Imminuendus itaque tibi hominum numerus, vel amicorum.

^x
vix unus
amicum,

Et hic quidem trium, in quos impegeras, primus est error. Secundum audi. Amicus unus est, ais. Ego verò assero, hujus rei judicium penes eventum esse, non penes famam. Crebrò amici nomen domesticus hostis possidet: & sub amoris assidui larvâ odium latet. Fortè dum periculum feceris, periculum invenies: nam sæpè amarum esse persuasit eventus, quod opinio dulce. Vnde enim tot quotidie de amicis querelæ, nisi quia, quem fidissimum quisque habebat, infidum reperit? Non omnes siquidem Pylades, non Orestes, non Zopyri. Amico sincero ut nihil carius, sic nihil rarius. Vnde non immeritò Antigonus deos precabatur, ut se à simulatis servarent amicis. Vix, imò ne vix quidem adversitas amicum probat: & assidua, quâ gaudes, prosperitas, de tuo non dubitet? erras. Amicus certus in re incertâ cernitur.

Felix

Felix se nescit amari. Quid, quòd non video; quì speres ejus animum scrutari, cujus ne verba quidem satis intelligis! Abyssum cordis metiri, non est hominis; & difficilius est, amicum noscere, quàm quærere.

Vin' & tertii te erroris convincam? pareo. Amicum tuum assiduum, hoc est, perpetuum vocas. Si ^y *nedum assiduum* multis ac magnis expertum casibus, quod non arbitror, utcumque benè est: sin minus, certè vel hostem habes, vel hosti proximum. Vt enim hunc tibi amicum fama vel vera vel falsa peperit, sic tollet & altera. Quibus viis nectuntur omnia, iidem facillè separantur. Vnde Solonem memorant amicos calculis supputatoriis conferre solitum, qui, pro supputantis arbitrio, jam millia valent, jam nihil. Sal ipse, verum constantis amicitiae symbolum, non ita res servat, quin tandem aliquando non pereant.

Magnus thesaurus est amicus, sed magnâ servandus curâ, magnâ probandus industriâ. Quid ^z *et constantem* tuus? an utriusque fortunæ communionem expertus est? An adversis, etiam non advocatus, accurret? an vitæ tuæ consiluit? an se obtulit morti? ^a *cum ob rationem amicitiae imita,* Quid si gloriæ, si felicitatis, si securitatis, si auxilii, si obsequii alicujus nefarii titulo in amicitiam tuam irrepsit? non est profectò, quòd assiduum fore existimes. Fallax nimium est gloria, brevis felicitas,

licitas, securitas anxia, immemor gratitudo, pro foribus pœna. Melior sanè causa Platonem Dionysio junxerat; & tamen productus in forum non ita multò pòst Plato, quasi mancipium bis decem à tyranno minis venditus est. Nec satis.

b
rum ob
varietatē
fortuna,

Quid si ad eum felicitatis gradum amicus perveniat, ut fortunam illius suspectam habeas, adeoque, velut quondam Amysis Polycrati, amicitiae repudium mittere compellaris, ne si nimium crescat, illi obnoxius videare; sin autem decrescat, vel deserendo perfidus esse cogaris, vel tuis juvando, infelix?

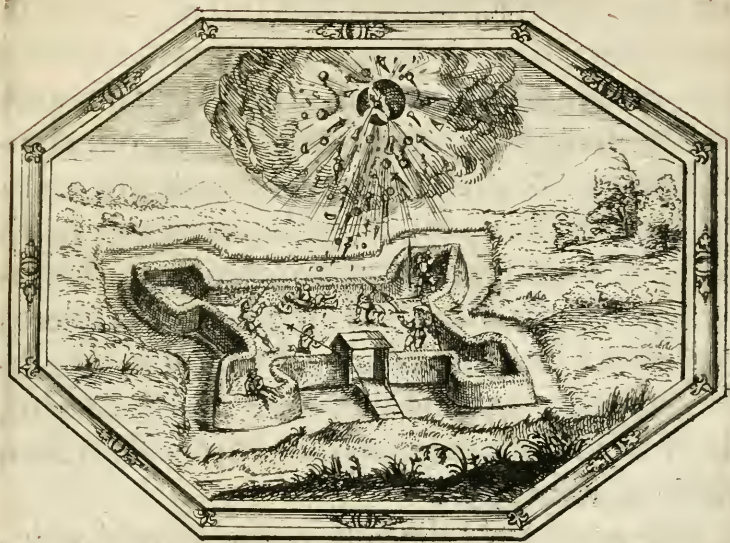
c
um deni-
que ob li-
bertatem
corruptio-
nis,

Quid si, amicā nonnumquam libertate, te erroris admoneat (amico enim vero, & adulate, quod Antipatro dicebat Phocion, simul uti non potes) fors apem, propter aculeum, magè tunc oderis, quàm propter consuetudinis longè dulcissimæ mella nunc ames.

d
ac ipsum
amicitia
studium.

Ad extremum, quid si, dum nimis assiduus est, tibi que magis ac magis indies insinuare se nititur, importunus fiat? numquid, ut hirundinem, vetus importuni amici symbolum fustibus, abiges? & ubi tunc, obsecro, amicus ille tuus assiduus erit, ubi perpetuus? Falleris itaque, si quempiam ita amicum putes, ut mox hostem fieri posse non credas.

VANITAS.

Optata vindieta.

VERITAS.

Perit, ut perdat.

V E R I T A S.

INTERPRETIS emblemata non indiget, sed apodosis: audi illam, quisquis oblitus tui, non injuriæ, vindictam spiras, non ab similem illius, qui jamjam perituræ navis in prorâ sedens, cum puppim, quam tenebat adversarius, primò fluctibus hauriendam accepisset, iam lætus moriar, inquit, dum priùs hostem meum cum morte colluctantem videro, & succumbentem. Succensus enim irâ, furore disrumperis; &, quibus animum tuum rabies ultionis opplevit, mille injurias, mille verbera, mille gladios, mille cruces, mille boletos Claudii in hostis tui caput eructans, Vlciscar, inquis, injuriam, &, quod admissum est in me scelus, aut illius, aut meo sanguine diluam; occidam, dum occidam, nihil refert.

^e
Utor per-
is ut per-
imat, sicut
bombus,

Hoc porrò quid aliud est, quàm bombi ad instar perire, ut perimas? Sanè si hominem homo perdit, qui rationem; si perit, qui se & hujus & æternæ vitæ bonis evertit; si perit, qui corpus aut animam, aut utrumque interficit; perit etiam profectò, quisquis injuriam vindicat; perit, quisquis inimicum perimit: quod nisi tibi luce meridianâ clarius effecero; asserere me, cum hæc scriberem, nec falsi curam habuisse, nec veri.

Ac

Ac inprimis, quòd manifestissimè constet, vel ^f
tenuiter hac peste afflatos, non rarò fortunæ bonis ^{quia per-}
omnibus spoliari. Testis Francia, ejusque Rex ^{dit fortu-}
Carolus VII. Cùm enim Franciscus, id nominis I. ^{nas,}
Divinione Ioannis, quem Caroli vindex furor oc-
ciderat, cranium gravi vulnere perforatum no-
tasset; Quod hoc, inquit, foramen est? Cui mona-
chus, Per quod, ait, Angli in Franciam intrarunt.
Acutè profectò; & verè. Vindicaturus siquidem
patris cædem Philippus Bonus, Anglos in Fran-
ciam concitavit, qui omnia istic longè latèque
flammis & ferro depopulati sunt. Casimirus è di-
verso Sendomiriæ Dux, quòd infractam sibi à ^g
Ioanne Cornario alapam non solùm veniâ profe- ^{quas pa-}
cutus est, sed pecuniæ prætereà, quam justè vice- ^{tientia}
rat, restitutione; mansuetudinis huiusce gratiâ ^{comparat,}
fratris sui (quem, ut asperum nimis, Poloniæ po-
pulus non ferebat) regno donatus est. Sexcenta
proferrem ejusmodi, sed ad alia propero, ne sim
in contracto volumine fufior.

Non patitur pestis illa uno se hoc termino cir-
cumscribi; in ipsam rationis arcem penetrat, ho-
mini que hominem subtrahens, mentem imperio ^h
suo præcipitem agit. Dubitas? Poëtam audi, etiam ^{imò sen-}
Ethnicum: ^{sus com-}
^{mune;}

———— Furor iræque mentem
Præcipitant. —————

Audi & Oratorem. De potestate mentis exiverat, inquit. Vnde non malè Poëtarum alius,

i
quia ho-
minem
stultum
efficit ul-
110,

Ira, furor brevis est.

Si tamen adhuc ambigis ; Sapientem audi : *Ne sis velox ad irascendum, quia ira in sinu stulti.* Consentit huic Sapientis adagio Cosmi Medicæi Apophthegma. Senatore quodam multa in Cosmum, ipso in Senatu, indigna dicente, Angelus Accacius ita exarsit, ut homini alapam infracturus crederetur, ni Cosmus manum retinuisset. Dimisso Senatu, cùm Angelus diceret, Profectò sine te vapularet; respondit Cosmus : At scire vis, quid tum futurum fuerit? nempe unus in Senatu stultus erat; si tu, quod designaveras, perfecisses, duo.

l
& brutis
similem,

Sed quid si illiusmodi genus hominum in bestiam migrare evicero? Evincam profectò, si veritati locus est. Quid enim? an non livescit ut coluber, rugit ut leo, frendet ut aper, mordet ut canis, calcibus ferit ut equus, & quidquid demum in brutis feritatis est exercet; quidquid in homine rationis, excludit? Quid, quòd ad pastoris nutum aut vocem molossus, totis jam in prædam rictibus inhians, iram cohibet; tu verò, dum hosti immines, nec conscientia tuæ, nec Pastoris, nec Dei ipsius vocem attendis, aut curas imperium; sed eum properas odio persequi, cui æterno velles in amore convivere? Nec enim, si cælum hostem
tuum

m
& pejorẽ:

tuum manet, eo te exclusum desideras. Quid multa? turpe est cum inferiore contendere, anceps cum pari, stultum cum superiore.

Parva sunt hæc, si cum certâ corporis animique ⁿ jacturâ conferantur, quam procul dubio incur- ^{quin per-} runt ii, qui vindictæ stimulis agitati, singulari cer- ^{dit &} tamine, divinis humanisque legibus adversante, ^{corpus &} decernunt. At pauci fortè sunt ejusmodi? imò ^{animam.} quamplurimi. Iuvat nimirum hodie fati cursum properantis impellere, & morituri sanguine morituras manus inficere. In Lemovicensi patriâ, semestri spatio, centum viginti Nobiles hac peste sublati sunt; ac per universam, ut ajunt, Galliam, decennii tempore, millia non minus octodecim. Nec mirum videatur hoc cuipiam; cum constet, Henricum nominis hujusce IV. die unico centum viginti ejusmodi malè feriatos pugiles homicidii veniâ profecutum. De infelici hoc hominum genere, qui de miseris omnibus agit, Iob ita pronuntiat: *Stultum interficit iracundia.* Et alius: *Qui perdis animam in furore tuo.*

Vnde meritò similes illos apibus dixero, quæ, ^o ut vindictâ potiantur, patiuntur mortem, dum ^{vltror apibus,} aculeum simul & vitam exspirant: aut, potiùs de- ^{murorum} ciduis ingentium murorum ruinis, quæ super id, ^{ruine similis.} quod oppressere, franguntur. Enumeravi non semel, quotquot ferè noveram homicidii vindicis

reos; & vix quempiam, magno scilicet in numero, reperi, qui gladio, quo ferierat, non perierit.

Verùm, quid faciam? inquis. Quod Arlottus olim Florentinus, non minùs animo quàm genere nobilis: hic enim, cùm multis eum convitiis æmulorum quispiam onerasset, rogaretque conniventem, ecquid surdum fingeret; respondit: Si tu linguæ tuæ mancipium es, cur ego aurium mearum non sim dominus?

P
Nec excu-
sat ultio-
nem con-
suetudo;

At non ita consuetudo fert, ais. Fateor: sed audi, quid de illiusmodi consuetudine censeant sapientes. Theologi: Mala consuetudo vetustas erroris est. Iurisperiti: Non exemplis, sed legibus judicandum. Ethici: Antecedentium gregem sequi, non hominum, sed pecudum est; nec benè currere potest, cui curæ est, alienis vestigiis semper insistere.

q
quia ultio
magis re-
pugnat,

Quid, quòd naturæ repugnat? ais. Videmus enim bestias, ad hostis sui conspectum dumtaxat, ferocientes. Ita est. Ferociunt, vel ad hostis sui visum, belluæ, &, quòd malum inter ac bonum discernere nequeant, cæco impetu in pugnam feruntur: sed numquid injuriam homini fecero, si eum eodem loco cum brutis habuero? non parceret profectò tam gravi injuriæ, qui minores ulciscitur.

Nescio quid reponam; video tamen id naturæ, rationi, honesto, ac utili adversari. Ain' verò? Ego autem è diverso assero; naturæ, rationi, honesto, utili-
que

utili^rque congruum magis esse, hostem beneficio perdere,quàm vindictâ. Convincunt id commiserationis lacrymæ, soli inter omnes animantes ho-^{quàm in-}
mini à naturâ concessæ. Convincit loquendi gra-^{dulgentia,}
tia, singulari item naturæ munere, in humanæ so-^{natura,}
cietatis augmentum, simul & commodum, nobis impertita. Convincit necessaria pacis nutrix, mut-
tuæ,quam indies experitur,opis indigentia. Quid enim ? obsequium inter membra natura suadet,
an odium ? sui tutelam, an perniciem ? Convincit
denique tam arcta mortales inter,naturæ per om-
nia paris,affinitas,ut sine suo vulnere vulnus alteri
infligere solus homo non possit. Similitudo certè
naturæ,juxta Sapientum placita,mater amoris est,
non dissidii : nam & aves concolores simul voli-
tant, & pares cum paribus facilè congregantur.

Iam verò quid æquius censes ? an, ut Deo (qui ^f
solus ex æquo dicere potest, dicitque, *Mihi vin-*^{rationi,}
dicta, & ego retribuam) gladium ultionis eripias ?
an, si tuus foret, illi transcribas, qui eo & justius
utetur, & acrius ? Solet profectò inter servos Do-
mini communis esse cognitio. Quin ora potius ut
nec ille vindicet ; & sic hostis tui crimen in tuam
verteris salutem, quod multò est æquius.

Quid æquius ? an, ut Iudicem tuum pro adver-
sarii tui veniâ non interpellantem modò, sed im-
perantē (dum ait, *Diligite inimicos vestros*) benignus
audias;

audias ; an, ut eum repellas injurius , à quo delicti tui, numero pariter & offensâ majoris (quis enim vel unius peccati , quod læsæ majestatis divinæ reum te constituit, gravitatem intelligit?) veniam postulare cogeris, & exspectare ?

Quid æquius ? an , ut ei , qui dum tibi corpus perdidit, sibi animâ sustulit ; dum te vitâ mortali, se immortalī exuit; dum te perituris fortunę bonis evertit, se privavit æternis; misereare potiùs, an ut insultes ?

Quid æquius ? gladio te persequentem dimittere ? an arreptâ , quæ tibi non studio sed errore pepercerat, inimici sicâ , tuam ipsius mortem exequi, quam illa non potuit ?

Quid æquius ? calceum , qui pedem urget , an, quî urgetur à calceo , pedem exscindere ? Nemo non videt. Hoc itaque manet in causâ , æquius multò esse, inimicum veniâ quàm odio prosequi.

^r
honesto,

Quòd si æquius est, certè & honestius sit oportet. Honestius siquidem est , rationis exemplar & imperium , quàm inconsultum animi , suam in perniciem spontè ruentis , impetum sequi : honestius, tam feliciter à docente discipulum discere, ut vicissim magistro, quod imitetur, paradigma constituat, quàm committere, ut perennis infamiæ ferulam mereatur , & pœnæ. Sed quem magistrum vocas, inquires, quem discipulum ? Discipulum te, magistrum

magistrum verò illum, qui hoc de se : *Vos me vocatis magister , & Domine ; & benè dicitis , sum etenim*. Scis, quod ille tibi paradigma proposuit ? *Pater , ignosce illis , quia nesciunt quid faciunt*. Hanc tibi in crucis cathedrâ tot ora quot vulnera , tot regulæ quot exempla doctrinam enuntiant. Ecce propendet illi vultus in oscula , & brachia jam aperta sunt in amplexus. Scis prætereà, nisi tuas tibi offensas ille donaverit , æternâ judicis incorrupti sententiâ , sempiterni dedecoris ac supplicii reum te fore ? Quin igitur , quem tibi veniæ modum à Deo statui postulas , illi tuo in hoste præfigis ? Si feceris ; nâ filium te suum ille scribet , & hæredem ; sin minus , diabolus. Vtrumque jam doceo.

Testamentum , quod Servator humani generis Deus, non atramento, sed sanguine ; non calamo, sed clavis in cutis suæ membranâ virgine scriptum mortalibus condidit , illud inter non parum multa præcipit : *Diligite inimicos vestros , & benefacite his , qui oderunt vos ; ut sitis filii Patris vestri , qui in cælis est*. Porro si filii, certè & hæredes. Nec mirum : ut enim malefacere benefacientibus, diabolicum , benefacere benefacientibus , humanum ; sic benefacere malefacientibus, divinum est. Hinc statim ac lapidantium se misertus Stephanus , filium Dei se præbuit , vidit cælos apertos ; & cùm hostibus à Deo veniam supplex expetiit, obdormivit in Do-

mino : quæ vox indubitata Numinis, Stephanum inter indigetes referentis , & ut priùs nomine , sic modò gloriâ coronantis, est syngrapha.

^u
 & uile.

Hoc igitur tu Patris tui mandatum ultimum, hoc testamentum furibundus laceras. An nescis unâ eâdemque te manu debitâ tibi priùs hæreditate te secludere, & istius scribere filium, cujus illa, quam tanto facinore procaris, hæreditas ignis est, & quidem æternus ?

Testis mihi ejus, quod assero, qui mentiri non potest, Deus : ad Iudæos enim vindictæ stimulis in se concitos , *Vos ex patre diabolo estis*, inquit. Testis etiam succedaneus Sapricio martyr Nicephorus.

^x
 Testis Sa-
 pricius.

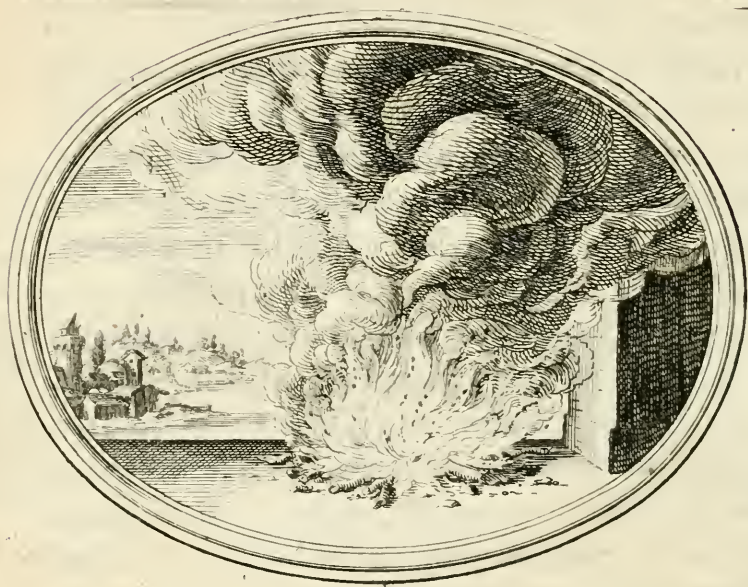
Vocabatur ad martyrii palmam Sapricius; cùm semel iterumque Nicephorus ad genua euntis accidit, lacrymansque commissi veniam rogat: daret hanc moriturus pro Christo , si non sibi, certè ipsi Christo mortuo inter preces pro hostibus fusas. Audiebat hæc Sapricius , neque tamen vel verbis vel oculo dignatus Nicephorum est. Ergo non placuit Deo hæredem hunc scribere , qui dum hosti benignum se negat, negat & Deo filium. Cervicem præbere jussus , mortem turpi vitâ redimit, & Christi Sacerdos, facere lovi promittit, nequidquam per omnes superos obtestante Nicephoro, non dimitteret , quam jam prehenderat, hæreditatem. Ne tamen gratis licetor gladium strin-

strinxisset; accurrit ipse Nicephorus, & succedaneam se victimam offerens, alienum involat in bravium.

Vides hinc, ut credo, quàm consona naturæ, rationi, honesto, utili que sit ultio, aut dissona, veriùs dixerim: & adhuc vindictæ cæcus amor in odium stimulat?

Video, inquis; sed malorum impunitas, semen est malitiæ. Quid? an ergo supra Deum tibi sapere lubet, aut licet? Non quid lubeat, sed quid liceat, ^y *Adde,* æstimandum est; ne, si quantum potes velis, nihil *quod amicum* posse, sit melius. Melius est amicum quærere, *parat indulgentia,* quàm hostem tollere; sed utrumque simul optimum: quod numquam meliùs feceris, quàm si ^z *et hostem tollit,* parcere studeas, cùm potes perdere. Multos vindicasse, pœnituit; neminem, pepercisse. Ultionis delectatio momentanea est, clementiæ sempiterna. ^a *nec, ut illa, pœnitudini est obnoxia.* Vindictæ dolor æternus est, misericordiæ ne momentaneus quidem. Omnes vindicta perdidit, neminem venia.

VANITAS.

Præclarus pater.

VERITAS.

Clari progenies obscura patris.

V E R I T A S.

Huc oculos, huc animum adverte, quisquis
 paternam tibi claritatem obscurus arrogas:
 cumque ignis splendorem, & fumi tene-^b
 bras videris, nega, sodes (quod tibi luce meridianâ <sup>Si ex clari-
 ro igne
 fumus</sup>
 clariùs fumosa nox aperit) obscuram aliquando <sup>obscurus
 nascitur,</sup>
 claro ex patre progeniem nasci; nec enim video,
 cur homini accidere non possit, quod igni. Ob-
 noxius lignis ignis est? obnoxia corpori anima.
 Offuscat ignem vapor, quem fomes eviscerat? ob-
 nubilant animam organa quæ sensum hebetant.
 Iam verò, si faciliùs longè deficit natura, quàm ^c
 perficit; si fiunt ex singulis imperfecta defectibus, <sup>multò fa-
 ciliùs ex</sup>
 perfecta verò perfectis dumtaxat omnibus absol- <sup>claro pa-
 tre dege-
 ner filius;</sup>
 vuntur; quis non videt, sæpiùs malè animam ha-
 bitare, quàm benè? quis non videt, prolem non ita
 facilè majoribus, præsertim eximiis, similè gigni,
 quàm dissimilem? Vidit Homerus, licet oculis
 captus, & cecinit:

Οἱ πλεονεχὲς κακίης, παῦροι δὲ π. πατρὸς ἀρείας.

Vidit Flaccus, dixitque,

Ætas parentum pejor avis tulit

Nos nequiores, mox daturos

Progeniem vitiosiore.

Vidit Sabellicus, qui perditos Severi liberos paucis ^d
 abundè perstringens, tandem asserit, ferè semper <sup>juxta ex-
 perientiâ,</sup>

observatum, summos viros aut sine liberis mori, aut tales relinquere, ut satius sit filios non habere.

c
maximè
in Londi-
nensibus. Polydorus verò Virgilius etiam id populis quibusdam singulare fuisse testatus est; dum tradidit, Londinensium filios, peculiari quodam fato, rarò parentum virtutibus æmulos esse.

f
Et sanè si
adoptio
degenerat,
g
quid ni
nativitas? Et sanè, si degeneres à patre liberos non semel experta est, quæ consilio & usu fulcitur adoptio; quis miretur, si ea, quæ neutro nititur, ac siderum & humorum vicissitudini, Deo moderante, plurimum debet nativitas, sæpè sæpiùs fallat? Fallit profectò, fallit frequenter adoptio, fallit nativitas.

h
Exempla
degenerant. Sensit illud Augustus in Tiberio, in Nerone Claudius, in Ildeberto Sigebertus Austrasius: hoc verò (ne sacra forsàn exempla desideres) luxit in Caino Adam, Noëmus in Chamo, Isaac in Esau, Samuel in Ioële, David in Absalone, Salomon in Roboam, Iosias in Ioachim, Ezechias in Manassè; & ne profana requiras, prævidit in Paralò Pericles, Aristides in Lyfimacho, Phocion in Phocâ, Aristarchus in Aristagorâ, Chabrias in Ctesippo, Antoninus in Commodò, Charus in Carino; ne deniq; recentiora exspectes, expertus est Casimirus in Boleslao, Carolus VII. in Ludovico id nominis II.

Vin' & suis nonnullos patribus conferam? Forum Romanum, & Patris Curionis gravissimum supercilium, & filii sexcenties sestertiûm æris alieni,

alieni , famosâ nobilis cujusdam juvenis injuriâ contractum, vidit : itaque eodem tempore , & iisdem penatibus , diversa sæcula habitarunt , frugalissimum alterum , alterum iniquissimi prodigii. Quintus Fabius Maximus , Quinti Fabii Allobrogici , & civis , & Imperatoris clarissimi filius , quàm perditâ luxuriâ vitam egerit , sat docet publica severitas , quæ degenerem patris illius hæreditate secluserit , cujus ipse se virtutibus exhæredarat. Germanicum non Romanus tantum populus , amicæque gentes ; sed barbari quoque , ceu communem parentem , à morte persecuti sunt : at Caligulam , ob scelera , ne publicâ quidem sepulturâ dignatus est quispiam.

Quid de tribus Constantini Magni filiis dicam , nisi tantum à paternâ indole , in omni genere laudis atque officii recessisse , quantum ille superiores Principes omnes animi magnitudine superarat ? Neque enim Constantino filio quisquam ad vitam incautior , Constante ad indecoras voluptates proclivior , Constantio denique aut levior quisquam , aut ob arrogantiam intolerantior fuit.

Quid de Ioanne Galeacio , Francisci Sforcie Ducis Mediolanensis filio , referam ? Fuit Franciscus in omni virtutis genere , Christianos inter Principes facilè princeps : at Ioannes , vitiorum studio , omnium fermè mortalium abjectissimus.

Sic

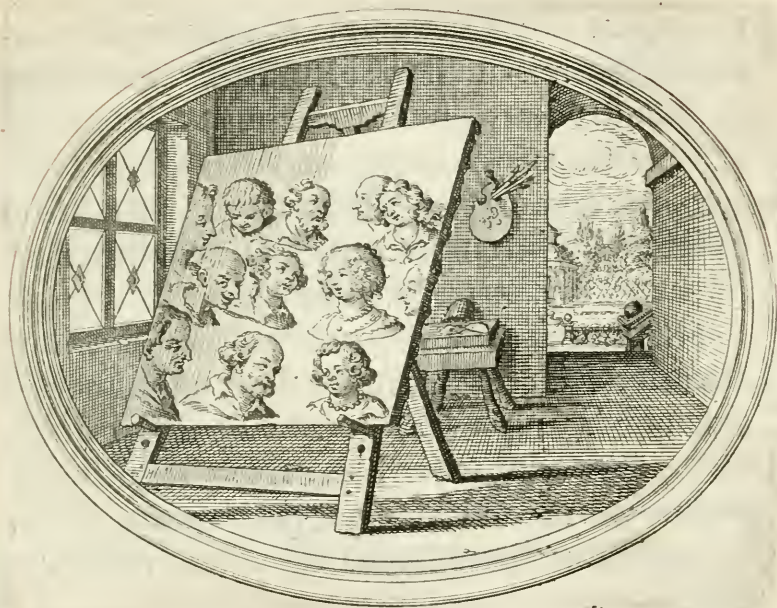
Sic habuit omnis ætas, omnis ordo, omne studium degeneres à patre filios, qui virtutibus nudi, solis se majorum meritis induere, & fumosarum etiam imaginum, quibus oppidò splendebant, præter colorem, habuerunt nihil.

i
Imò pa-
rentum
claritas
obscurus
reddit fi-
lios.

Quid, quòd ipsa, quâ parentes fulgent, claritas, obscuros liberum mores latere non finit? Ut juvant hebetem visum tenebræ, sic lux ipsa perstrinit. Multos singularis patrum gloria inglorios reddidit, quos communis communiter celebrasset. Clarebant videlicet etiam suis illi virtutibus, sed non illustribus adeò, ut clarioribus compositæ vinci non possent, aut hebescere. Non deficit sua candelæ, non deficit stellis, non deficit lunæ claritas; sed eam tamen mox illustrior solis splendor obscurat: ac proinde claritas ipsa etiam lumini tenebras offundit. Et miraris, si homini?

VANITAS.

Frequens frater & soror.

VERITAS.

Rara concordia.

V E R I T A S.

ETSI tanta plerumque sit prolium in parentes impietas, ut eos perditis alia moribus, alia fannis, alia criminationibus, alia insidiis, alia exilio, alia vinculis, alia fame, alia gladio, alia cruce, alia flammis (inufitatâ belluis ipsis crudelitate) perdere gaudeat, & nulla beneficio, ut par est, vincere; ea tamen est conjugum ubivis utique locorum, temeritas dicam, an dementia, ut tam diu miseros se arbitrentur, quamdiu sobolem, quæ miseros illos facere possit, non habent.

Omnes prole desiderant,
Hujus ego cæcitatæ originem dum perscrutor attentius, hanc præ cæteris causam invenio: quod alter quodammodò parentum vultus sunt liberi, in quo sibi velut superstites, repræsentantur ad posteros, & mortui vivunt. Quanta porrò sit homini immortalitatis innata cupiditas, neminem fugit.

quia proles quasi redivivunt parentum vultus:
Nec mirare, si vultui prolem confero: conveniunt in multis vultus, & liberi, ac in eo potissimum, quod, ut vultibus, ita & liberis rarò duobus inter se convenit. Quanta siquidem sit facies inter humanas discordia, faciliè non minimum vultus nostri discrimen, nasus indicat, qui licet aliquando sui non absimilem ferat, parem certè quaquâ

quaquâ patet orbis non patitur, semper homini congruus, numquam sibi. Non aliter videt aliquando domus una, sed felix in paucis, fratres vultu cultuque non ita dissimiles, sed quando tandem concordēs? rarò, ut opinor. Sic nempe testatur Ovidius, dum ait:

— *Fratrum quoque gratia rara est.*

o
Fratrum
rara cons-
cordia.

Sic docet in fratribus Argivis Seneca, in Thebanis Pampinius, in Tyriis Maro, Livius in Romanis. Quæ quidem infamia cur unius aut alterius urbis potiùs, quàm totius orbis sit, non video.

Memorable est in primis, quod Actium spectavit duobus in fratribus, solo partium studio dissidentibus parricidium; dum Cæsar in Antonium, & in utrumque, pro utroque, Roma decertat.

p
Exempla
fraternæ
discordiæ,
q
apud
Actium,

Felix & miser unicâ adversarii cæde Mævius: scelus fuisse comperit, quod virtus fuerat, dum spoliis imminens, fratrem cecidisse, non hostem, videt. Quid faciat? projiciat, quæ peccaverant, arma, & innoxium sanguinem lacrymis abluat? sed instat hostis, nec inermi parcere consuetus, nec pio. Quid igitur? Si tutò non potes ad patrem, inquit, ad fratrem adi. Nescisti fratrem? jam scis, & habes præ manibus, quem hoste tuo justius tollas: faciat hic te gladius pium, qui impium fecit, aut certè melius, frater, cui mortem ferro intulisti, morti tuæ ferrum offeret. Sic ait, & ense fraterno

fratri fratrem, victorem victo inferias mittit.

^r
in Mace-
doniâ,

Triste est, quòd cum Philippo doluit olim Macedonia; sedisse patrem scilicet de parricidii scelere, facultatis non voluntatis errore decepto, duos inter filios suos iudicem.

^f
Romæ,

Crudele est illud Caracallæ apud Romanos de Getâ fratre, quem in gremio matris occiderat, in Divos referendo, responsum: Sit Divus, dum non sit vivus.

^t
Constantinopoli,

^u
in Hispaniâ,

^x
in Poloniâ,

^y
Britaniâ,

^z
Italiâ,

Crudelius est odium, quod apud Cyrenæos Alcarenus in Archesilaum, apud Iudæos Aristobulus in Antigonom, apud Constantinopolitanos Alexius in Isaacium, apud Hispanos Fredericus in Torismundum, apud Gallos Sigebertus in Chilpericum, apud Polonos Lechus in Cracum, apud Britannos Ferrex in Porregem, apud Mantuanos Franciscus & Ludovicus Gonzagæ in Hugolinum, apud Forolivienfes Pinus Ordelaphus in Franciscum exercuit.

^a
Turciâ,

^b
Iudæâ.

At multò crudelissimum est, quòd Murates quinque, Ioram sex, Mahometes octodecim, Phraates triginta, Abimelech denique septuaginta fratres impiè sustulit.

^c
Nec melior sororum gratia:

Meliora forsàn de sororibus speras? Falleris: frustra ab infirmiore sexu fidem magis firmam expectes: secundissimum discordiæ seminarium femina. Nec raram dumtaxat sorores inter ac fra-

tres

tres charitatem puta, dum charior dignitas, ut horum plerisque contigit. Pietas ipsa, somnium, chimæra, fratribus, utut inter se ament, ad eandem satis est.

Quid fecit, ut ne fratrum quidem primus omnium, parricidæ nomen effugerit? Pietas. Quid ^d fratrum manus Iosephi pretio, quid animos sanguine polluit? Somnium. Quid mutuo Liminæos ense concidit? Futile unius de cælis in pascua, & alterius de stellis in armenta mutandis votum. ^f

Nihil hæc moror, inquires; frequens mihi frater ac soror est, & quod caput est, concors. Rara avis in terris. Nostin' quæ vera fraternitas? Vera fraternitas est, quæ fratrem veneratur integrum, corripit dissolutum, præsentem obsequitur, absentem non rodit, sano applaudit, infirmum non deserit, placatum non provocat, iratum metuit ut majorem. Si te docuit usus hæc omnia, si divisa vos inter, si ne rixis, hæreditas, tum demum eam, de quâ temerè tibi blandiris, concordiam spera: sin minùs, expecta discordiam, de primâ dubius, de alterâ certus. Ut enim aurum igne, sic auro, & utrâque fortunâ, fratri frater probatur. Plus dico, si certum est, verè tot hominum sententias censi posse ^h quot capita; frequens procul dubio frater & soror, concordia aut nulla aut rara est. ^{aut rara, aut nulla.}

VANITAS.

Vagus amor.

VERITAS.

Amplexu enecat.

V E R I T A S.

NUMQUAM non viridis hedera, numquam non
vividus amor est: hinc pueri vultu depictum ⁱ
videas semper, & numquam senis. *Vagus a-
mor hede-
re similis
in multis:*

Pulchra foliis hedera, sed ramis, totoque cor-
pore scabiosa prorsus & turpis est. Formosa vultu
& cultu meretrix, sed verum proscenium: fucum
tolle, & ficum deteges; vestem excute, & pestem
invenies, pestem, inquam, cujus fontem Neapoli-
tani, Galli, Iberi, suum nolunt, rivulos verò ad in-
saniam bibunt: bibunt autem? imò pretio incom-
parabili comparant.

Serpit orta parvis initiis per muros hedera, er-
rat ut ebria, & quidquid obvium luxuriosa com-
plectitur: serpit itidem, ignotis ferè nata parenti-
bus, vix ipsa sui conscia, vaga libido, Baccho duce
vel comite fornicem subit, nec ullius fastidit am-
plexum.

Verùm ne singulis immorer, unum hoc urgeo: ⁱ
sicut hedera, quidquid etiam sartum ei fors obtu-
lit, mox illud amplexu suo deterit, enervat, enecat; *maximè
quòd, ut
illa, am-
plexu om-
nia vitiat:*
sic impotens sui effræna cupiditas, etiam pumices ^m
ipso surdis utique dentibus exedit, vitiat, perdit. *sic vaga
libido per-
dit omnia
bona,*

Et hoc est quod Naso præmonuit (medicus ta-
men morbi amantior, quàm salutis) dum vulgatas ⁿ
omnibus *fortunæ,*

omnibus Diomedis filias , sub équarum specie , à devoratis hospitibus infames reddidit. Hoc & in Sirenibus voluit, quæ, quòd communiter advenas voce, tibiis, lyrâ reficerent primùm, dein verò meretriciis exhaustos stipendiis, ad egestatem sensim sine sensu deducerent, dictæ sunt cantu suo transfuentibus inferre naufragium.

Nec mirum : certant quippe inter se etiam hodie adolescentes illarum amoribus perditæ, quis prodigorum hospitia , quis oculorum fulmina, quis latrocinia sensuum, quis phthisin ærafii, quis diurnas insanias, quis nocturna pericula, quis morbos corporis, quis incendium animæ, non præsens modò, sed æternum quoque, cariùs emat.

Etenim sicubi fortè puella quæpiam meliori formâ quàm famâ conspicitur,

Omnis in hanc Danaën confestim depluit imber

Aureus, —————

nec cara esse potest, quæ est charissima : adeò sapidum vobis hoc venenum est, adeò jucundum supplicium, adeò cara carnificina. Et sanè, unde tot opes accumulasset utraque Rhodope, unde dotem tam opulentam mulieres Lydiæ, unde à Demetrio Polyorcete ducenta & quinquaginta talenta Thessalis, vel, ut alii volunt, Atheniensibus, malè imperata , & pejùs exacta coëmendo smegmati Lamia obtinuisset; nisi tanti fuisset insanis libertas vendita,

vendita, pernicies empta? Quin verò, si Phrynes pretium mille dragmæ, si saltatrices quædam & tibicines Samiæ, ipsis Regum diadematis insultarunt; quem non ejusmodi lupæ devorent? quem non ex integro lues hæc vitiet & deperdat?

Taceo itaque, facile eum Numen despiciere, qui idolum hoc suspicit; facile perjurii reum fieri, qui ^o animæ, promissis vāfram sollicitat; facile refragari parentibus, qui Veneri auscultat; facile templa negligere, qui suburram frequentat; facile fidem fallere, qui nullam invenit; facile falsa testari, qui mentiri studet; facile alieno manus injicere, qui sua prodigit; facile rivalem occidere, qui se perdit; adeoque facile vitiis omnibus infici, qui nullum fugit, omnibus utitur.

Non commemoro trahentem pensa digitis Herculem, Salomonem idolo supplicem, multatum vinculis Sampsonem, de quo est ille non certi Vatis versus non inelegans:

Lænam non potuit, potuit superare lænam:

Quem fera non potuit vincere, vicit hera.

Omitto, quàm primum sit, ut hujusmodi Circes poculo amantes in amentes degenerent, ne dicam in belluas. Sileo Leandrum fluctibus, Biblida lacrymis, Prochryn telis, propriâ cuspide Piramum, ^p corporis, Hyphin laqueo periisse. Illud certè tacitus præterire non possum, proditorem ignis hujusce temporalis

ralis amplexum , plurimos etiam in dirissimum
flammę perennantis incendium egisse præcipites;
numerarem, nisi innumerabiles essent: sed nequid
tamen desideres , dabo in uno , quę diximus,
omnia.

Prodegit in Cleopatraz sinu Provinciam non
unam Antonius, famam exuit, insaniam induit,
fustulit uxorem, hominem posuit, vitam projecit,
animam perdidit; sic vagus nimirum amor *Am-
plexu enecat.*

VANITAS.

Vxor suavisſima.

VERITAS.

Dulcis amaror.

V E R I T A S.

q
ut condi-
tum sac-
charo se-
men ze-
doar, dul-
cis ama-
ror est,

QUID ploras, mi Narcissule ? cur matri offenderis ? Saccharum putabam (inquit) quod blanda porrexerat, & semen zedoar est. Itane verò ? faxo, mox sentiat. jamjam illam ag-gredior.

r
ita viro
uxor,

Siccine fallax mater ? verè dulcis amaror es ; ita filium, ita conjugem dulcedine amarâ circum-venis. Filium quidem, at certè non conjugem. Quin verò pejùs longè filio conjugem : nisi fortè mirus hic auceps est, qui cornicem candidam reperit, cùm vix sit qui invenisse se fuscâ probet. quibuscumque enim tandem conditionibus condita sit mulier, nihil nisi dulcis amaror est. Quâ sic ? jam doceo.

f
partim
dulcis,

Dulce est, charissimæ conjugis obsequiis, dote, formâ, amoribus frui ; dulce, per illius fructus longè suavissimos, quasi immortalitate donatum, sibi supervivere ; sed, vel primo Veritatis miraculo teste, plus habet aquæ thori societas, quàm vini ; nec quidquam dulcibus acrius, dum acefcunt. Præcedunt & comitantur ad breve tempus sponsam tibiæ, non sequuntur ; nec, ut voluere Philosophi, ullus in matrimonio lætus dies, nisi quo ducitur uxor & educitur. Certè auctore Blasio

Vigne-

Vignerio in Livium, optimum optimi connubii
augurium erat,obvius sponso milvus, sed mutilus;
nequis matrimonium etiam optimum,

In quo luminibus caret uxor, & aure maritus,
omni ex parte beatum crederet. Et sanè sic est.

Si enim nobilem ducis, splendidâ vinctus es ^u
catenâ, unde te sola mors solvat; disces pati, disces ^{sive nobi-}
servire. Sin plebeiam, habes familiaritatis scopu- ^x
lum; disces amicos perdere, hostes lucrari. ^{sive ple-}
^{beia;}

Si divitem, habes compedes aureas: quæ pascit ^y
virum mulier, dominam se putat esse, non sociam. ^{sive di-}
Dos enim opima, licentia conjugis est, frænum ^{ves,}
viri; dum illud Aurelii Principis irato recurrit, Si
uxorem dimittimus, reddamus & dotem; dos au-
tem erat imperium. Sin pauperem, mox prodi- ^z
gam invenies: facilè pecuniâs spargit, qui sparsas ^{sive pau-}
non colligit. ^{per;}

Si formosam, habes idolum, quod vix tuus ob- ^a
stupeas, quod adfusus adores: videbis indies illinc ^{sive for-}
peregrinos novosque habitus, hinc ingenium in- ^{mosa,}
ventricis ad cuncta versatile. tum jacturam patri-
monii, lucrum voca, si pacem vis. Sin turpem, ha- ^b
bes domi fastidium, foris cupidinem, ubique tor- ^{sive tur-}
mentum. ^{pis;}

Habes tui amantissimam? Si cibo fors absti- ^c
nes, si quid attentius cogitas, si vicinam salutas, ^{sive li-}
si domum seriùs redis, si ridenti lentus arrides, si ^{bens,}

d
sive repu-
gnans;

denique solito minùs insanis, semper offendis :
quæ si vita dici debet, quænam mors dicenda sit,
nescio. Sin habes Lubentiâ non ita volente tradi-
tam, Agamemnonem te puta, Deiphobum, Afri-
canum, & cruentos Danai thalamos nullâ non
nocte formida.

e
sive fa-
cunda,

Si facundam, malles tibi picas esse & bubones;
illæ canerent, ista jurgabitur; illas excludere lice-
ret, hanc non licet. Sin taciturnam, habes vivum
cadaver, omnium odium.

f
sive taci-
turna;

Si blandam prorsus & affabilem, habes non le-
ve periculum; ovem, quæ mulceri amat, quilibet
mulget. Sin imperiosam duxisti, illa te duxit, non
tu illam; diu nimiùm fueras tuus.

g
sive blan-
da,

h
sive au-
stera;

Si sterilem, aut fecundam; uxor sterilis, unica
tantùm; at fecunda, sarcina domus est multi-
plex. Crescunt cum pueris curæ, decrescunt pe-
cuniæ.

i
sive steri-
lis,

l
sive fe-
cunda;

m
sive eru-
dita,

n
sive rudis.

Si habes quæ supra colum sapit, magistram
invenisti; habes, cum quâ disputes & declames
assiduò, vincas numquam. Sin autem rudem, ac
minùsabilem, quid ab illâ expectes, nisi foris
opprobrium, domi ruinam?

o
Nullum
dulcius B.
Virginis
& S. Io-
sephi ma-
trimonio,

Denique, qualis qualis tibi conjunx obtigerit,
habes feminam.

Quid multa? an personis melius, an fœdere
sanctius matrimonii vinculum nosti, quàm Iose-
phum

phum inter ac Virginem intercessit? Maria certè
 una fuit, in quam usque eò convenit omnium vir-
 tutum consensio, ut nihil pudori venustas, gravi-
 tas demissioni, comitas gravitati, nobilitati sim-
 plicitas incommodarit. Certabat enim verò in il-
 lius ornatum gratia cum naturâ, & dubitarem na-
 turæ plus debuerit an gratiæ; nisi scirem naturam
 etiam illi à gratiâ, id est Annâ matre, donatam.
 Nec de sponso inferiora quisquam sine injuriâ co-
 gitet: aut enim aliàs hujus auctorem connubii
 Deum erroris arguat necesse est, aut Iosephum
 Virgini non ita disparem fateatur, juxta illud:

Si qua voles aptè nubere, nube pari.

Et tamen dulcissimus ipse Virginis multò dul-
 cissimæ fructus, nuptias omnium perfectissimas,
 etiam sub illarum ferè principium, amaritudine
 non exiguâ condiit. Non credis? audi Iosephum
 de Virgine, quòd prægnans esset, dimittendâ non
 parum anxium.

Quid faciam? inquit. prænantem video virgi-
 nem, causam ignoro. An sui forsitan pudoris obli-
 ta est? nempe, quæ voto perpetuæ castitatis ob-
 stricta, nihil cum adulteræ moribus habet com-
 mune. Sed quid si illam accusem? lapidandam
 scilicet. Accusem tamen. Quid dicam? numquam
 mihi cognitam? quis credet? Cognitam alteri?
 Absit; non ita Venerem castitas odit, ut illa cupi-
 dinem.

p
 ex parte
 B. Virgi-
 nis,

q
 B. Iosephus,

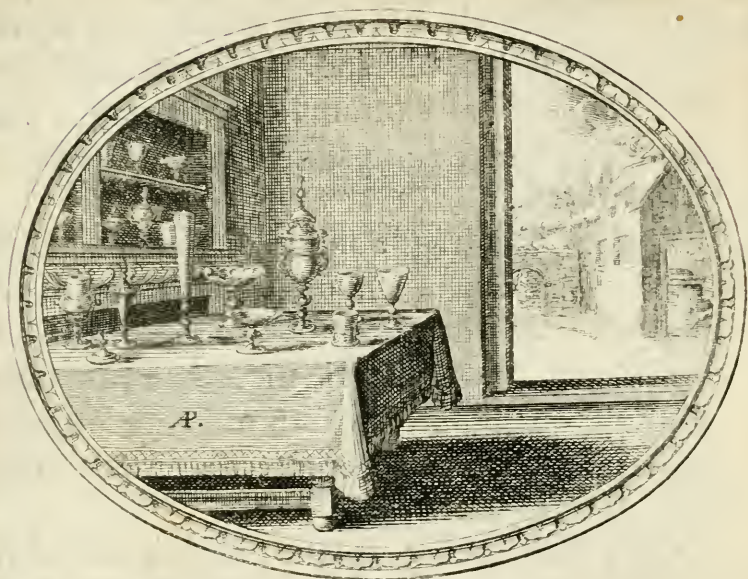
r
 & Dei
 ipsius,

f
 & tamen
 quàm Io-
 sepho in
 principio
 amarum
 fuit?

dinem. Quid igitur? Conceperit forsan sine viro mulier? Scio illud Isaiam prædicere; non ignoro explendas jam proximè Danielis hebdomadas; nec dubito, quin præ ceteris huic apta sit gloriæ. Sed quid? Adeóne pauperem cælestes divitiæ matrem? Quid tandem? amicis restituam? Hoccíne Mariæ Iosephus opprobrium? Fugâ me subducam? Itáne alteram me? Hæc ille. Vsq̃ue adeò uxor quoque suavissima; etiam virtutis ipsius gratiâ, viro numeris omnibus absoluto dulcis amaror est.

VANITAS.

Filia formosa.

VERITAS.

Bonum fragile.

V E R I T A S.

^t
Nihil vi-
tro, fragi-
lius : **Q**UAM fragile bonum sit supellex vitrea , no-
runt, sed non nisi damno suo edocti , pro-
polæ omnes, qui refertas hac merce capsu-
las illâ ex urbe petunt , quam plateæ non lapide,
sed aquis stratæ nobilitant : utut enim fragile bo-
num hoc adversus exitium fœno chartâque præ-
muniant, plura tamen passim recipiunt fragmen-
ta, quàm vasa.

^u
nihil item
filia præ-
sertim
formosa. **Q**UAM etiam fragile bonum sit filia , præsertim
formosa, facile perspicit, qui indies turpium tur-
pissimos casus videt. Etenim si turpes , nullo ferè
impellente , solo sexûs sui vitio, ruunt ; quid non
faciet illa, quam, præter sexum, nulli non obnoxia
forma præcipitat ? Cadet profectò , cadet ut filia,
cadet ut formosa.

^x
Sic probat
ipsum
mulieris
nomen ; **Q**uis enim nescit, ipsam nominis muliebris
notionem hujus nos admonere periculi ? **Q**uid
sæpiùs verbo concutitur, quid accessu frangitur,
quàm, unde mulieri nomen est, mollis aër ? Nove-
rat sanè hanc sexûs illius imbecillitatem antiqui-
tas, ac proinde Phidias ad Veneris pedes testudi-
nem finxit, ut feminam in vitium proclivem, quasi
testudinis ad instar excordem, domui affigendam
ostenderet : ad Palladis verò statuam serpentem
apposuit,

apposuit, ut armatam licet per omnia virginem,
 insomni tamen draconis vigilantia custodiendam
 innueret. Hinc etiam Ægyptii puellis calceos ne-
 gare soliti, Chineses autem vix natis pedes ener-
 vare: & meritò. Si enim, ut Rabbini testantur, viri
 nomen ac feminae, modò apicem unum aut alte-
 rum, quò Dei nomen exaratur, ademeris, nihil
 reliquum habet, nisi flammam & ignem; quid
 præter incendium exspectes à puellâ divini timo-
 ris (quod amanti facilè contingit) experte?

Itaque frustra es, si infallibilem te illius custo-
 dem speras; nihil tam ardentè invaditur, quàm
 quod castis vallatur excubiis: & cùm sit in omni-
 bus nobis rara constantia, tum in feminis nulla
 est. Quid enim? an servare potuit Limonem Hip-
 pomene, Staphylus Rheam, Iuliam Augustus? mi-
 nimè. Quid? quòd Pædagogus ipse Pontii filiam
 Saturnio prodidit. Quid? quòd puellæ amoribus,
 ut olim Theopompo Philosophus quidam asse-
 ruit, nimis humilis murus est, qui virorum odia
 longè transcendit. Præceps certè desiderium est
 femina, imò voluntaria ruina.

Testis Caroli, non immeritò Magni, nata, diu
 nimium integri pudoris impatiens. Testis, ebriis
 incesta poculis, utraque Lothi filia. Testis, vix ulli
 fragiliū secunda, Sigismunda Tancredo Principe
 Salernitano progenita. Tradidit hæc, quasi per jo-
 cum,

cum , in arundine (commodo scilicet excitandi ignibus instrumento) amatorias Guiscardo litteras : erat is Palatinus quidem , sed humili planè loco natus, nec Sigismundæ priùs noverat ignem, nedum accenderat : sed mox , ubi eum per litteras sensit, simulque pabuli subministrandi viam didicit, miratur illum sponte obvium, frequentat, amplectitur : nec mora ; non secùs ac olim Satyrus uritur : detegit quippe turpem filiæ cum amasio consuetudinem pater, obtruncat juvenem , & exsectum panè adhuc spiranti cor in aureâ phialâ filiæ destinat , Hoc tibi pater , inquires, amoris à Guiscardo solamen ; ut illo nihil tibi carius fuit, sic patri nihil, quod mitteret, rarius. At illa, quasi opprobrii incuria, & muneris læta , Sapienter , inquit, cor aureum aureo pater tumulo donat. Plura vetuère, quibus amantis cor velut unionibus perpluebat, lacrymæ. Non vetuère tamen , ne, quod hujus præfaga tragœdiæ venenum paraverat, hauriret intrepida, thoroque mox composita, exesum panè lacrymis & osculis cor cordi apprimeret, quò se nimirum ferventiùs amantissimis proci manibus parentaret. Audit periculum Tancredus, accurrit, solatur, promittit omnia ; verùm illa hoc unum obtestari , ut mortuos uno componi tumulo sinat , quos vivos uno frui thalamo vetuerat.

An non hæc deterior multò ipsâ vitri fragilitate fragilitas ? deterior sanè ; illa siquidem lapsum ^d ^{atq; aliò} ^{fragilior} ^{vitro,} ^{præsertim} ^{formosa:} pati contenta est, non quærere ; hæc vitium semper auferre prona, vel offerre.

Sed quorsum hæc omnia ? non aliò sanè, quàm ut faciliùs intelligas, multò fragiles magis esse formosas : nec enim ideò dumtaxat forma bonum fragile est, quòd cum floribus illicò deflorescat ; sed eò vel maximè, quòd dominas sui virgines, præ ceteris fragiles reddat.

Age, quod tuum de formâ judicium Secunde ? ^e ^{quia for-} ^{ma nau-} ^{fragium} ^{est,} ^f ^{tyrannis,} ^g ^{vernix,} ^h ^{calamina,} Pudicitia naufragium voco. Et tuum ô Socrate ? Ego verò tyrannidem, quæ alios persequens, se ipsam prodit. Consonat his ille, qui animæ vernicem dixit : nimiùm enim quanta picturæ gratia vernix sit, nimiùm quanta corruptio. Nec dissentit Plutarchus, qui illam calaminæ comparat, alu-
mini scilicet, quod naturâ suâ quasi provocat ignem, quo ipsum mox conflagret. Quis hujus in formâ naturæ testis est ? ipsa quam describimus, forma. Græci enim illam ^{ὡς τὸ καλεῖν καλὸν} dixêre, ^{ἅπ' πάντα ἐφ' ἑαυτῇ καλεῖ.}

Vtut est, rectè Carneades illam regnum malè ⁱ ^{regnum} ^{malè cu-} ^{stoditum,} custoditum nuncupat : ægrè siquidem servatur, quod multi ambiunt, & nulla non venditat. Concesso calle corruptor it segniùs : quò castitatis arx munitior, hoc libido improba magis est & perti-

1
*quod om-
nes omni-
bus modis
ambiunt.*

nax. Admoventur muris scalæ blanditiarum, ma-
chinæ munerum, nec, latentis sub terrâ, magiæ
cuniculi negliguntur: his si nihil proficitur, vis
adfertur. Nec unus nunc Helenæ Paris est, mille
sunt. Et quænam, obsecro, tot corruptoribus resi-
stat mulier? quæ tot robora vincat fragilitas? I
nunc, & bonum hoc fragile, pro stabili vendita.

VANITAS.

Filia nupta.

VERITAS.

Augetur minuendo malum.

V E R I T A S.

FILIAM habere, & labor & metus est; malum
utrumque; sed quod, ut sola mors aufert, ita
transferunt tantum nuptiæ, mox etiam cum
fœnore reversurum.

^m
Ut auget
verruca
sublata
v. verrucas;
ⁿ
sic filia,
quæ sepa-
ter per
nuptias
exonerat,
enera,
^o
sive œco-
nomasit,

Vt enim si è manu tuâ verrucam tollis, sanguis
unius, usu teste, plurium semen est: sic dum filiam
viro elocas, laborem tibi metumque seminas,
non exscindis. Multò nempe curarum fecundius
virginitate connubium; quidquid illi impenderis,
mox ultrò restituit, etiam cum fœnore. Doceri
vis? animum intende.

Quam à te filiam abdicasti? œconomam. Cur?
Imperabat patri. An marito serviet? credite poste-
ri; spectata lites pater, expectata divortium, atque
adeò malum tuum redux, etiam cum fœnore.

^p
sive for-
mosa,
^q
sive per-
fida ma-
rito,

Sed & formosam elocavi. Quid ita? Timebam
virgini. Itane verò? timuisti Palladi, & Veneri fi-
dis? Quis pro eâ fidejussit? connubium. Tot adul-
teriis nobile scilicet. Falleris; cæcus amor est; ma-
tronam & virginem inter non discernit; quin
semper id illi magis libet, quod minùs licet. Quid
si & filia tuæ libeat, atque exinde perfidam mari-
tus exturbet? quid facies pater? excludes? impie-
tas est: admittes? infamia, novi sumptus, nova
pericula;

pericula ; nec enim facilè lapsum vitabit illa , quæ ultrò tam præceps , & intùs & foris impellitur.

Sed esto , fidem marito non fallat ; quis spon-
dit non fore conjugem formæ tam periculosæ cu-
stodem zelotypum ? quis addixit nuptam , ne quæ^r ^{sive fide-}
^{læ,} fors vitio pateat , non arcendam protinus à pla-
teis , colloquiis , deliciis , licet improbè obluçtan-
tem ? Et quem , obsecro , si hæc eveniant , nisi te sub-
fidio vocet ? in quem , nisi in patrem , miseras suas
exoneret ? Quid tibi tum erit consilii ? quid suade-
bis afflictæ ? Vt maritum repetat ? At , quod jam
extulerat onus , redux inveniet , onus , inquam , nec
illi felix , nec tibi , si maritus eliminatam resciat . Vt
tecum maneat ? Ecce jam tibi malum tuum denuò
redux , etiam cum fœnore : lætam quippe à te fi-
liam dimiseras , & nunc morosam admittere de-
bes ; felicem abdicaras , & infelicem recipere co-
geris .

Quid si & divitem tradidi ? Nec sic quidem ma-
lo liber es . Quæ sic ? dicam . Quid causæ fuit , cur^r ^{sive indo-}
^{tata,} pauperi divitem dederis ? legitimam semper im-
portuna flagitabat . Dedisti ? non . Quid ergo ? ad-
dixi . Hoccine satis est ? quis se , quis liberos , quis
familiam verbis alat ? divino vivitur , non humano .
Nihil æquè generum exasperat , quàm vel negata
dos , vel dilata . Sæpiùs enim (qui sæculi nostri mo-
res sunt) dos castitatis ducitur , quàm flos ; nec hanc

Z

cum

cum virgine proci ducerent, si solam possent: contundet itaque socerum & uxorem gener, ut dotem exprimat; & si non exprimit, malum tibi tuum cum liberis & gynæceo reddet cum scœnore, vel, quod pejus est, inopinæ cædi tuæ jus suum transcribet.

^r
sive bene
dotata,

Sed annumerabo mox dotem, inquis. Nunc quidem aliquid dicis. sed si ve opimam dederis, si ve tenuem; semper tibi malum tuum redibit, & quidem cum scœnore. Si enim opimam das, das & viro dominam. Quà dos hæc ingreditur, illâc libertas fugit. Et quis feminæ mancipari se liber ferat? quis, dum potest, ultrò compedes non excutiat? Ecce tibi malum tuum denuò redux, etiam cum scœnore. Sin verò tenuem das, accommodum præbes cruci & resti funesto pretium: & quæ tibi non hinc infamia, quæ non mala?

^u
sive malè,

^x
sive mediocriter;

Verùm esto, non ita tenuis sit, sed mediocris; an filiam hanc, quia fortunati patris est soboles, nullis fortunæ malis obnoxiam credis? quid si ergo piratæ alicujus, si tempestatis, si œconomix vitio, fortunæ naufragium faciat? quis illam portus excipiet? quis puellas ad minus colliget? quis pascet? quis vestiet? Maritus? at sat illi secum & cum pueris negotii est. Mariti parentes? at omnes aut opibus aut vitâ carent, certè juxta leges ac consuetudinem huic oneri te minùs obnoxii.

Quis

Quis ergo? sanè præter te, nemo. Ecce tibi malum tuum denuò redux, etiam cum fœnore.

Ad extremum scis, ut opinor, te genuisse mortalem; scis mortalem mortali traditam. Quid si igitur filiam hanc tuam mors præoccupet? quid tum liberi? adoptionem rogabunt procul dubio, avo se commissos à matre dicent, imo transscriptos. Quid si maritum priùs mors evocet? nōne mox tibi malum tuum denuò redux, etiam cum fœnore? Et meritò quidem, cui enim potius? Quid si tollat utrumque? in quem continuò, nisi in te

^y
maximè si
aut ipsa
moriatur,
aut maritus.

————— *Domus inclinata recumbet?*

Sic nempe, quod priùs volebam, connubium virginitate multò curarum fecundius, quidquid illi impenderis, mox spontè restituit etiam cum fœnore.

Habent se quidem hæc omnia non secùs quàm diximus; adstruerem tamen exemplis singula, nisi illorum nota cuivis foret antiquitas, nisi noti sæculi nostri mores, nihilo meliores antiquis. Hoc itaque, vel invitus, jam confitere, quod antè negaveras: filiam nuptui collocas?

Augetur minuendo malum.

VANITAS.

Nepotum copia.

VERITAS.

Incertum solamen, & certus labor.

V E R I T A S.

DESIPIS æger, multumque te decipis, si hæc
ferri inustione satis superque saluti tuæ cau-^z
tum existimas; non omnes, quos mancipat ^{Vi caute-}
sibi cauterium, continuò morbus pileo donat. Si ^{rium in-}
enim neminem morte damnaret infirmitas, ^{certum so-}
quem hæc ultronea plaga saluti commendat; nulli ^{lumen est}
non cauteriata cutis esset ægroto. ^{certus labor:}

Nunc verò, quòd, ut annotant plerique, fons
ille medicus incertum ægro solamen sit, & certus
labor (quis enim illum sine labore, vivâ mortuâq;
carne, quis pustulis, quis sordibus expiet, quis
velut infantulum, suis quotidie fasciis explicet &
involvat?) hinc paucis cordi est, & plurimis odio.

Non absimili quoque ratione falleris, quisquis ^a
aut avus, aut avunculus, longâ nepotum setie satis ^{sic frequēs}
tibi superque consultum putas. Incertum, mihi ^{nepos,}
crede, hi quoque solamen sunt, & certus labor.
Eccur? paucis accipe.

Huic de porrigine, illi de aphthis, isti de varis ^b
metues; alios dentitio, alios papulæ, alios morbus ^{frequens}
fonticus divex abit; uni cibus, alteri vestis, tertio ^{labor, &}
nutrix, quarto pædagogus quærendus; nec temerè ^{cura, ac}
quidem; si enim hunc colis, illum negligis, istum ^{incertum}
plebejâ, alterum splendidâ veste donas, invidiam ^{solamen}
illius, ^c
^{ratione}
^{morbi,}
^d
^{vestis,}

^e *nutricis,* illis, tibi calumniam emis. Quid si offensa nepoti sit Rumina? quid si lac nutricis oppidò tenue? si minùs digestum? si adustum nimis? si affectibus effrænis turbidum? Quid si nutrix ipsa, ut illa Vespasiani, ægra sit; ebriosa, ut Tiberii; crudelis, ut Caligulæ; libidini prona, ut complures hoc ævo (quo prostituta virginitas ubera sua cariùs elocare cernitur, quàm honesta viduitas?) numquid hîc iterum tibi novus de novâ præ foribus labor est?

^f *custodis,* Quid si pædagogo comis auctoritas? si severitas mansueta? si accommoda puero scientia desit? quid nisi novus hîc iterum labor, nova molestia, eventus ambiguus? Sin autem illos ^g *gerulâ,* istos custode destituis; & ignem, & aquam, & lapides, & collactaneos ipsos timeas necesse est; ne dicam maturos, præcocesque omni ex arbore fructus, notissimam pueritiæ pestem. Hinc vides, opinor, tantam tibi esse laborum copiam, quantam nepotum.

^h *alacris,* Video; sed pueritiæ sudores ea, quam virilis ætas promittit, mēssis solabitur. Vtinam! sed in herbâ est hæctenus, adeoque nunc incerta, si umquam: itaque miror ejus te ætatis scientiam profiteri velle, cujus ignorantiam ultrò confessus est ille, qui cælo docente supra mortalium cæteros didicit, sapuitque, Salomon. *Tria sunt, inquit, difficilia mihi, & quartum penitus ignoro, viam aquilæ in cælo,*
viam

viam colubri super terram, viam navis in medio mari, & viam viri in adolescentiâ. Nec injuriâ. Quis enim nescit, quàm inconsultus sit adolescentiæ in juventutem flexus, quàm præceps decursus, quàm incertus exitus? Facit quidem ignea naturæ vis adolescentes calidos ad omnia, sed non item callidos; multorum subitò cupidos, sed & subitò saturos; studiosos honoris, sed dedecoris impatientes: facit illos humanitas alteri, suoque sexui perquàm commodos, sed utriusque periculo; disertos, sed & dicaces: facit animi corporisque vigor viribus non rarò spectandos, sed sæpiùs præfidentes: facit inexperta temeritas omnium sciolos, sed singulorum pænè ignaros. Et quid, obsecro, ex tam ancipiti morû conflictu solaminis certi speres? Dicam.

Hunc mercibus, illum sago, istum togæ, quartum aulæ, quintum insulæ destino: & quam de ⁱ *constitutio-* _{nis.} singulis spem concepi, ne quâ vacillet, firmabo disciplinâ, quàm potero, severissimâ.

Audio: sed quàm vereor, ut tam certa spes, dubiis adeò fundamentis innixa, subsistat. Plures sanè commercium bonis exuit, quàm explevit; plures Mars perdidit, quàm provexit; plures Humfredos vidit aula, quàm Arsenios; plures oneravit insula, quàm ornavit; plures schola Marsyas quàm Apollines, plures Nævios quàm Cicerones, plures Baraballo protulit quàm Petrarchas. Et nepotes tuos
omnes

omnes eximios fore quis promittit ? Ingenium : at anceps est. Disciplina : at ambigua est : vel enim cura sine naturâ nihil proficit , vel deficit invito cane venatio.

¹
*Testis Lã-
delinus.*

Omnia tuta times, inquis. Fateor ; sed non sine exemplo. Educabat, in antiquissimæ spem familiæ, nepotem suum, optimâ juvenem indole, Lancelinum Ansbertus Cameracensis Episcopus ; & ne quâ curam falleret , propriis in ædibus ad omnem, quam id generis & moris adolescentia postulat, gratiam instituebat : sed is , mox æqualium pravâ consuetudine degener , virtuti simul ac disciplinæ renuntiat, subitoque pessimus ex optimo nepos factus, ne dicam prædonum signifer (argumentum non exiguum frustrâ laborantis industriæ) quærit latrociniis, quod scelere perdat.

Verùm unicus Ansberto nepos erat , inquires, plures mihi ; ac, ut unicum facilè transversum agi quotidie cernimus, ita nullum è pluribus frugis esse, aut rarò videmus, aut numquam.

Benè est ; res tibi , ut video , ad triarios venit ; cave ne mox etiam ad restim, si triarios tuos , si optimum quemque Mars , aut mors pignoretur, ut affolet.

^m
*Imò &
ratione
ipsius spei,*

Fieri id quidem potest, non infitior ; sed quis pessima semper ominari te cogit ? Quod minimè credas, spes ipsa, quin & virtus, aut si mavis, natura.

Spes

Spes siquidem, bravio quolibet teste, dum omnes fovet, vix uni favet : virtus defectum inter & excessum ^{virtutis,} media, duobus à vitiis quodammodò suffocatur. Natura, traducis culpæ scelere, vitio pronior, quàm virtuti, faciliùs longè deficit quàm ^{natura,} proficit. Nec mirum ; fiunt ex singulis imperfecta defectibus, perfecta verò perfectis dumtaxat omnibus absolvuntur.

Et sanè quid præter vitium à juvenibus expectes, non video ; hoc ævi præsertim, quo puellis ⁿ ^{præsertim} (quarum tamen ad efformandos adolescentiæ ^{puellarum} mores plus nutus unicus agit, quàm Catones in- ^{culpæ.} numeri) is maximè juvenis placet, qui minimæ frugis est.

Tu tamen, si quid prætereà solatii à nepotibus manere te autumas, cùm illorum copia tam incertum solamen sit, & tam certus labor, spe saltem hac frui, teque solare, ne fortè re careas.

VANITAS.

Excellens praeceptor.

VERITAS.

Nil cura sine naturâ.

V E R I T A S .

HABES hîc hippodromi gloriam, habes Ca-
merarium, habes Rossum alterum, cui
nullum adeò barbarum equi genus exhi-
beas, quod non illius industriâ

o
Vi non
arg. it do-
ctus equi-
so doctum
asinum,

Carpere mox gyrum incipiat, gradibusque sonare

Compositis, sinuetque alterna volumina crurum.

Etenim, si quem ei fors ascensu difficilem obtu-
lit, continuò mordicus illum auribus tenet, po-
pismo mitigat, superat plausu: si morosum, factò
à lentissimis gradibus initio, mox clogmo ad cele-
ritatem incitat; nimiumque præcipientem, adducto
placidè fræno, invitat potius ad moram, quàm
compellit: si nec sic proficit, indito mox auribus
scrupulo reddit immotum; si reluctantem saltui,
vacuum, & fræno à fronte, & fustibus à tergo adhi-
bitis transmittit; si sternacem, voce, oculis, baculo
corrigit; si erectorem, virgâ; si calcitronem, etiam
compedibus; si suspicacem, iterum iterumque pa-
vido terriculum objicit, dum illi audaciam non
calcaribus incutiat, sed persuadeat verbis; si deni-
que contumacem, virgulâ inter aures, clavo post
ephippia, & si opus est, propositis sub oculos igni-
bus domat.

Quid multa? gnarus hic est in paucis, quis fræ-

no sonipes, quis lupato, quis calcaribus optimè serviat; novit quem chalinum, quod pselium, quos dactylios, quod henium, quem echinum quisque desideret; & ne diutiùs te morer, voce, virgâ, fræno, cruribus, palpo, calcaribus, herbâ, jejunio; flectit hebetes bruti sensus ad omnia: sed quòd non parum fortè miraberis, hîc tamen frustrâ est. quid ita? in promptu caussa est, asinum exercet.

p I nunc, & eximium te litteris ac moribus autu-
sic nec in-
signis ma-
gister in-
signum
discipulû: ma, quòd magistrum utrisque divinum nactus es: crederem utique, si facere naturam disciplina posset, ut fingere; si in discipulum, cum præceptis, præceptor influeret. Vtut sit, sapientia moderatoris utilis esse discipulo potest, gloriosa esse non potest. Magistrum si habet hebes egregium, habet quem sequi velit, sed desperet assequi; habet quem verè esse se cupiat, sed falsò putet. Fallimur enim, si ingenium mortalis industriæ fructum credimus; Dei munus est, dos naturæ. Nec sanè priùs ingeniosum è stupido Chrysippus efformet, quàm equum ex asino Camerarius. Parum enim refert, Aristoteles sit aut Plato, qui docet, si Philonides est qui discit. Docuit ignavos, docuit ignaros, docuit stultos etiam Possidonius; & horum quidem paucos forsitan, illorum verò & istorum plures procul dubio, quàm eximios.

Vsus est magistro patre, usus est Cratippo Tullii filius,

filius, utroque tum suis in litteris princeps; sed ^r *Testis Ci-*
adeò frustrà, ut qui vel è solo patris aspectu scien- *ceronis fi-*
tiam simul ac virtutem haurire debuerat, nec frugi *lius,*
umquam fuerit, nec eruditus. Sic nempe non om-
nes continuò sapientiam discunt, qui audiunt.
Audivit illam olim sub Ammonio asinus; nihilo ^r
tamen sub studiorum finem doctior fuit, quàm *testis asi-*
sub initium; nec solus, ut arbitror, nisi fortè qua- *nus Am-*
drupedum. *monii,*

Fatigavit universam sæculi sui sapientiam con- ^r
genita filio Herodis Attici, viri litterarum gloriâ *testis filius*
longè clarissimi, hebetudo; nec unicum illud om- *Herodis*
nium labor impetrare ab indocili potuit, ut vel *Attici,*
prima litterarum elementa perdisceret. Memora-
bile tamen hîc fuit quoddam Philosophi singula-
ris inventum: jussit is coætaneos illius singulos
singulis characterum nominibus insigniri, diserte
cavens, ne sodalem suum quispiam diverso ab his
vocabulo compellaret; ut apices, quos studio non
poterat, lusu tandem & usu etiam ignarus imbi-
beret. Dictum, factum; sed frustrà: causam qua-
ris? *Nil cura sine naturâ.*

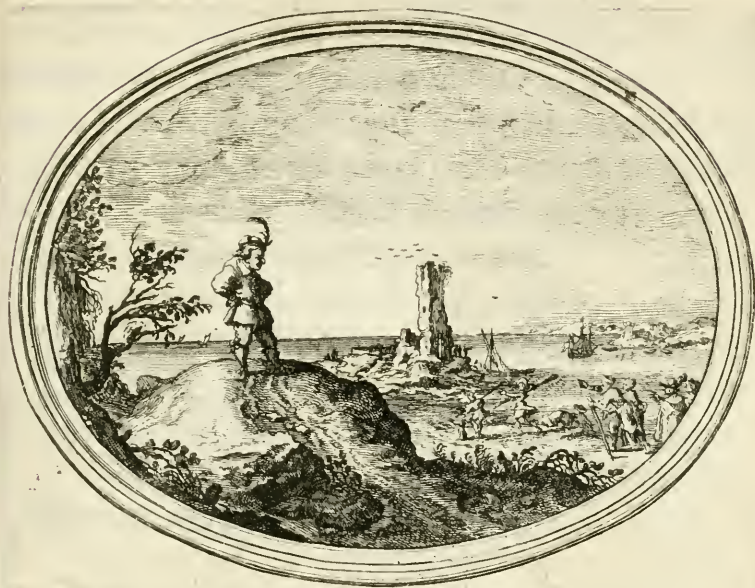
Taceo Iustinianum, cæterosque analphabetos ^u
omnes: non quòd difficile sit eos numerando *testis Iu-*
percurrere, qui in vulgus noti sunt; sed quòd re- *stinianus,*
spuat infamiam calamus, quòd liber erubescat.
Piget illum videlicet tot ignorantiae nostræ prodi-

gia scribere, piget hunc ferre, pudet utrumque tot brutos sub humanâ specie sensus agnoscere, quos nullus umquam limare valuit labor, nedum expolire. Ne quid tamen à me desideres, ab uno disce omnes.

^x Prodiit è divinâ Senecæ disciplinâ Nero; sed
testis com-
positus Se-
neca Nero: quàm magistro dissimilis, mores dicent. Vacabat assiduò litteris Seneca, aleis Nero: vertebat ille, studiorum gratiâ, noctem in diem; hic è diverso ignaviæ causâ diem in noctem: erat ille moribus per omnia commodis, hic infestis: ille animi sui dominus, hic mancipium corporis: ille cibi potusque parcissimus, hic numquam non satur, numquam non ebrius: ille supra hominem patiens, hic supra belluam sævus: ille in omnes pius, hic etiam in suos impius adeò, ut & fratris, & uxoris, & matris, & magistri parricidio se polluere non dubitârit: ad summam, erat omnium amor Seneca, erat odium Nero: erat vitiorum colluvies Nero, erat virtutum epitome Seneca. Caussam quæris? jam dixi, Nil cura sine naturâ; atque adeò fit, ut sit etiam celebri magistro infamis discipulus.

^y
sed bonus
magister
malo dis-
cipulo in-
famia est.

VANITAS.

Ingens patronus.

VERITAS.

Falsa gloria, verus error.

V E R I T A S.

^z
Optandū,
ut omnes
intelligāt,
quāmsal-
sa sit de
ingenti
patrono
gloria.

VTINAM id pro rei merito, utinam pro voto meo, utinam pro suo, totiusq; patriæ bono omnes Principum Regumque familiares agnoscerent! non esset profectò, qui aureæ libertatis pretio splendidam hanc servitutem emeret, nedum emptâ supra modum omnem & fidem insolesceret: non esset, qui potentia suâ metuens, potentes Reip. nervos succideret: non esset, qui, nequa fortè salus ad Regem penetraret, & aures illius, & os, & oculos, & manus obsideret: non esset, qui funestis promeritum consiliis odium, exoneraret in Principem: non esset, qui fucato religionis & patriæ studio, Ecclesiam ipsam in Ecclesiæ perniciem laicis redderet vectigalem.

Nunc verò, quod pygmæo, quem hîc cernis, usuenit,

^a
Vt extol-
liur à
monte py-
gmaus, &
magnum
se credit;

Vt cum, teste polo, non sit nisi perbrevis unguis,

Appendix, & præda gruum;

^b
sic extol-
liur à
patrono
cliens, &
idem sibi
persuadet:

ob additam tamen sibi montis hujusce stylobatam, omnes infra se positos, ipso cum monte, despiciat; ne dicam monti insultet, dum Briareum se credit, aut Enceladum, ceteros pepones dumtaxat, aut fungos; idem quoque Principum; idem Regum clientibus accidit, ut licet humili plerumque

que naturâ sint, & fortunâ; quia tamen supra vul-
 gus potentum favoribus eminent, invideant
 etiam confestim superioribus, inferioribus immi-
 neant, parem non ferant.

Sed quàm perperam utrique, res ipsa demon-
 strat. Quid enim stultius, quàm quòd hæc homi-
 nis epitome, eam, quam montis beneficio debet,
 eminentiam non illius altitudini, sed propriæ tri-
 buat humilitati? Evexit enim verò Molonem col-
 lis iste, non auxit; non crevit in montem pumilio,
 sed ascendit. Quin verò, quò ceteros altiùs despi-
 cit, eò suspicientum in oculis minor est, eò verti-
 gini propior & ruinæ.

Audi hoc, quisquis splendidum aulae periculum
 periculis emis, & venditas, multis unum, magnis
 maximum: Regum enim amicitiiis præter regna
 ipsa periculosius nihil. Audi, quisquis, ut privatim
 diademati insultes, publicum mentiris obse-
 quium: audi, quisquis pompam, quam œconomiae
 titulo Principibus excutis, in te transfers illu-
 striùs, ut invidiam, quæ aliàs inempta veniret, ca-
 riùs emas: audi, quisquis tam insolenter patriæ
 moderaris ærario, ut Regem ipsum regni sui men-
 dicum veriùs facias, quàm hæredem; servi sui
 mancipium, quàm dominum: audi, quisquis avi-
 dam sanguinis Augusti manum officii corymbo
 speciosè prætexis: audi, quisquis prædæ studio

publica, quæ facile mederi potes, incendia negligis; negligis autem? imò verò funestas patriæ faces tamdiu bonorū calumniis ventilas, dum innoxio multorum sanguine eas inflammas potiùs, quàm extinguas: audi, quisquis post rapinas innumeras, & latrocinia, universis Reip. spoliis imparem te videns, patriam ipsam, etiam his quos perditos expetis, prædam facis; malus Principi, pejor Reipub. pessimus tibi: audi, inquam, & mecum falsam hanc arrogantiam tuæ gloriam, verumque errorem ad trutinam rationis expende.

g
quò maior
patronus,
eò minor
ipse est.
h
Minimus
hominum
maximo
suppeda-
neo indi-
get.

Magnum scilicet te credis, & extra fortunam positum, quia magnis inniteris: ego verò ideò parvum te arguo, quia magnis inniteris; ideò imbellem, quia potentibus; ideò fortunæ obnoxium, quia fortunatis. Quæ magni respuant suppedanea, pusillis subveniunt, & quidem minimis maxima. Fulcitur muro hedera, palmes ulmo; sed eò solùm, quòd parvus utrique & impotens sui culmus est: sic clientem suum ingens patroni auctoritas elevat, dum extollit: auget animos nimirum fortuna sublimis, non hominem.

i
Quid,
quòd parit
vertiginem
&
lapsum
sublimi-
tas?

Vis altiùs me tecum philosophari? Imminuit hominem fortuna sublimis, dum animos auget. Facile vertiginem patitur, qui plurima despicit, eò vicinior lapsui, quò sublimior, si fulcro præsertim lubrico nititur, ut tibi accidit, & caduco.

Fasti-

Fastidiosus inprimis est amor Principum , bre-
 ves amicitia, quas diffusi rariùs cernimus , quàm
 diffecari. Numquam tutò scepra timent , aut
 æmulum ferunt ; atque adeò vix privatorum
 unus omni sæculo, omni regno integrum tumulo
 corpus dedit.

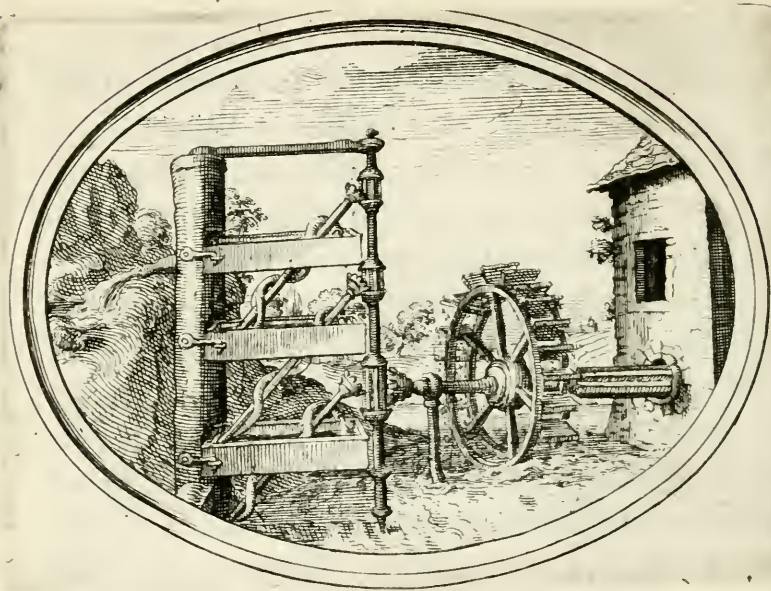
*quia fa-
 stidiosa
 Magnatū
 amicitia,
 m
 & amulis
 obnoxia.*

Testantur id Italica theatra, Iberici cultri, sclopi
 Gallici, secures Anglicæ. Docet Alexander in At-
 talo, in Thelesphoro Lyfimachus, in Sejano Tibe-
 rius, in Narcisso Claudius, in Perennio Commo-
 dus, in Plautiano Severus, in Ablavio Constanti-
 nus, in Belisario Iustinianus: nostrâ verò majo-
 rumque memoriâ Fredericus II. in Vineâ, Ioannes
 in Alvaro, Philippus in Brocâ, Henricus VIII. in
 Moro, IV. in Ancræo. Fuerunt hi omnes utique in-
 gentes ingentium clientum patroni. Sed quàm
 exiguum sit, quod tantis è clientibus reliquum
 fecit fortuna, facilè intelliges, cùm alios naribus,
 alios pedibus, alios manibus, alios oculis, alios
 capite, alios membris omnibus patroni injuriâ
 truncos, imò nullibi & ubique sepultos invenies.
 Nec dubito, quin mox de singulis, quod populus
 olim de redactò in cineres Hercule protulit, ex-
 clamabis: *Huc ille decrevit gigas?*

*o
 omnes
 tandem
 miserè
 lapsi.*

Time itaque, vel alieno sanguine cautior, quis-
 quis patroni magnitudinem jactas. Securè vivit,
 qui providè metuit.

VANITAS.

Noſtra dignitas.

VERITAS.

Ascensus iste, deſcensus eſt.

V E R I T A S.

MIRVM id utique videatur, & paradoxum; nisi diversum te similis Augustanæ machina doceat. Invenit hanc, ut fertur, necessitas, elaboravit industria, fructus exercuit; ut terra, quæ aquarum ubere destituta, nec fœtus suos parere poterat, nec enutrire, talis instrumenti munere, tot venis quot rivis irrigua, in eam passim fertilitatem adolescat, quæ coloni, licet amarissimi, vota numquam non superet.

Suspenditur fluminis medio variis instructa gradibus rota, quam perennis aquæ prætercurrentis impetus sic usque circumagit, ut axis illius versatilis columnæ curriculis commissus, columnam volvat assiduò, columna cochleas, cochleæ aquam; dum id, quod cochlearum infima fluminis imbit, in vasa gradatim singula, & tandem è vasis in destinatum montis altissimi jugum plenis siphonibus effundatur: sic continuo per cochleæ spiras ascensu simul & descensu, dum pars fluminis attollitur ultima, prima descendit.

Multi multa de inventi hujus geometricâ ratione differunt; sed in eo laborant omnes, ut quâ vi elementum grave ascendere simul & descendere possit, scitè demonstrent. Vbaldus certè, vir in

Mathematicis eximius, libro rem integro persecutus est; sed persecutus, ut creditur, non affecutus.

^t
*sic nova
dignitas
hominem
è vulgo,*
^u
*labore nō
exiguo,*
Verum nihil hoc meâ; illud ago. Sicut ascensus hic verè descensus est; non secus etiam nova, de quâ tibi jamjam temerè gratulatus es, dignitas. Aquæ multæ populi sunt, ait virgo vates Apostolus: electus igitur è populi medio, per varios amicorum curriculum, ne dicam cuniculos, per prehensiones innumeras, per effusa in complures munera, per cochleas, viasque non rectas ad eum, quem designaveras, honoris apicem ascendisti: fallor; alieni jam factus arbitrii, qui prius fueras tui, in pistrinum ex aulâ, servus è domino, descendisti.

^x
*et conti-
nuo quasi
ascensu,*
Nec de nihilo quidem hæc dico: etenim si in honoris honor, non honor est, sed onus; an mirum, si qui levior hærebas in humili, jam munere novo gravior depressus es altius? Et in equuleum ascenditur, & in crucem; ac è diverso in lectulum, & in sedile descenditur, & in imo sæpius habitat quies: nonnullis opprobrium, multis supplicium, omnibus labor est scandere: vepricosi, & lubrici sunt humanorum gradus ascensuum, tremulus vertex, præcipitium horrendum; ægrè conscenditur ad eminentem statum: anxie ubi consistitur, graviter inde & repente descenditur.

Sed plenius tecum loquar, & planius. Vides ut
has

has aquæ guttulas idem utique, qui eas extulit, gradus ut plurimum in viâ, & ubi ad terminum pervenerint, universim repentè præcipitet, quas tamen non nisi longo temporis intervallo in sublimine provexit? Ita vix, imò ne vix quidem effe-
runtur, & decidunt, fluvioque de facili redduntur, unde nonnisi difficulter emerferant.

Attende quod agitur, & molam hanc fortunæ ^y
rotam puta; ut non dicam quòd, quo temporis ar- ^{aut potiùs}
ticulo amicorum te favor extollit, hoc ipso te ini- ^{descensu}
micorum invidia subruat. Aut enim competito- ^{erexit,}
rem passus es neminem, & frivola est dignitas,
quam nemo desiderat; aut si multos habuisti,
multos habes & æmulos. Meminisse te pervelim,
quòd nec inter amicos desint, qui modò pruden-
tiorum edocti consilio, jam non supra meritum,
ut priùs, sed ex merito tuo te judicantes, suis te
manibus ruine exponendum doleant, & dejectum ^z
spe citiùs velint, quàm reverà provectum. Memi- ^{ut mox}
neris oportet, paginæ sanctioris iudicio, populum ^{deturbetur}
fluxis aquarum vorticibus comparatū; memine- ^{vicio vel}
ris, inquam, ab eloquentiæ principe candidatorum ^{alieno, vel}
arenam campum Martium cum Euripo, qui agi-
tationes & æstus patitur quotidie plurimos, non
immeritò fuisse collatum: & tum denique cogita,
an non proximus ascensui descensus sit. Ascensûs
profectò finis, in mole gradibus descensûs initium
est;

est; & in Republicâ honoris apex gradus opprobrii, non immeritis modò, sed iis etiam quos virtutis suæ patrocínio, communis favor evexit. Plena sunt ejusmodi tragœdiis scriptorum volumina, plena quælibet sæcula, plena cujusvis Reip. monumenta.

^a
Testes va-
rii:

Quid Romanum Diogenem, quid Polycratem Samium, quid Cornelium Scipionem Asinam, quid Andronicum, quid Lentulum, quid Sejanum memorem? Dionysius

^b
Dionysius,

*Ille Syracosîâ modò formidatus in urbe,
Vix humili duram reppulit arte famem.*

^c
Belisarius,

Sileo Belisarium, invictum quidem hostibus Iustiniani Archistrategum, sed fortunæ tandem invidiâ subjugatum, excæcatum inquam, præ Sophiæ foribus gloriosâ victoriis manu stipem ingloriam emendicasse. Taceo in nullo Regum fortunam adeò magnas & volucres vicissitudines fecisse, neque aliis in negotiis toties ex abjectâ celsam, & humilem è celsâ, quàm in Demetrio Antigoni filio, Poliorcete dicto; cui, ut nomine, ita fortunâ suppar fuisse videtur Demetrius ille, cui Nicatoris cognomentum fuit: siquidem hic patriâ primùm, inde & regno exul, pòst carceris incola, variante demùm sapiùs Syriæ fortunâ, & patriâ, & regno, quod affecutus denuò fuerat, & vitâ demum ipsâ privatus est.

^d
Demetrius,

Præ-

Prætereo Lyſimachum , qui quadraginta liberis , aliis alio caſu uno in bello amiſſis , poſtremo ipſe domeſticæ cladi cumulus acceſſit. Quintum denique Cepionem , A. Vitellium omitto , quorum ille Præturæ ſplendore , triumphî claritate , Conſulatus decore , Pontificis Maximi ſacerdotio id aſſecutus , ut Senatûs patronus diceretur , ſpiritum tamen in vinculis , cor ſcalis in Gemoniis manu carnificis exuit ; hic verò , dum ſe & ære alieno , & humili fortunâ vix expedit , Imperator ſubitò proclamatus in Germaniâ , mox in urbem redux , pænè ſimul Auguſti nomine ſalutatus eſt , & appoſito gladii mucrone ſub mento , ne vultum ſubmittere poſſet , cœno ſordibuſque à pueris paſſim impetitus eſt.

Hircanum commemoro , qui Iudæorum Rex atque Pontifex per Ariſtobulum exilio , per Antiochum poſt deſectas etiam aures carcere , per Herodem denique morte mulctatus eſt. Juſtinianum loquor , qui Imperium Orientis ſimul & naſum amiſit , ac poſt varios fortunæ parum conſtantis eventus ad extremum à Philippico unâ cum filio ſuo Tiberio ſecuri percuffus eſt ; qui & ipſe vix de exule Imperator factus , mox ab Anaſtaſio proditus , & lumina , & Imperium perdidit. Henricum denique VI. Anglorum Regem profero , quem poſt fortunam regni bis re-

^c
Lyſimachus,

^f
Quintus
Cepio,

^g
A. Vitellius,

^h
Hircanus,

ⁱ
Juſtinianus,

^l
Henricus
VI. Angliæ Rex,

ducem, post ternos carceres, violenta postremò mors sustulit.

^m
Ioannes
XIII.
Pontifex,

Piget exequi, qui potentes brevi ad impotentiam, qui Reges ad infame servitium sint redacti. Ioannes XIII. post quartum indepti Pontificatûs annum, cùm in Concilio Constantiensi damnationem suam confirmare, & tricornidem infulam deponere coactus esset, cùm annos ad minus tres per ignominiam in rerum omnium necessitate, ne dicam in carcere, exegisset; coëmpatâ demum magno auri pondere fugâ, lacrymabundus iis de genu supplicare visus est, quos nec alloquio dignatus fuisset, dum suos Regibus, ut certè assolet, deosculandos pedes præbere consueverat.

ⁿ
Comes
Essexius,
^o
Marchio
Ancræus.

At sæculi nostri, ferè dixerim, soli sunt Comes Essexius, & Ancræus, de quo antè meminimus, Marchio, gravissima sanè fortunæ levis, hoc est ascensûs simul & descensûs, argumenta.

^p
Vel etiam
fortune
culpâ,

Sed finge te nec tuo nec alieno vitio cadere; cades fortunæ, quæ nullis infestius irascitur, quàm quos blandissimè demulsit. Ludus est arcigeris avis lignea omnium sagittis in sublimi proposita: at fortunæ ludus est vir honore conspicuus, ideò æmulis obnoxius, quia cæteris altior. Audi illam apud Boëtium: Hæc nostra vis est, hunc continuò ludum ludimus; rotam volubili orbe versamus, infima summis, summa infimis mutare gaude-

^q
qua ludū
hunc a-
mat,

mus:

mus : ascende, si placet ; sed eâ lege, ne, cùm ludicri mei ratio poscet, descendere injuriam putes.

Nulla potens est contra fortunam potentia, quæ in ipsâ fortunæ rotâ stabilita est. Dignitatem si dedit, eripiet. Miraris ? nomen illi à volubilitate ^r *teste nomine suo,* inditum est : nam quæ prius Vortuna à Verto dicebatur , unius mutatione litteræ in Fortunam abiit : vel certè illud à Fero mutuata est , quòd temerè & sine ratione feratur ; ab Hebræis etiam à verbo *Pox*, id est *fregit*, quòd humana consilia frangere soleat, dicta fuisse perhibetur. Vnde & vitreæ vulgò pilæ inerrare veriùs fingitur , quàm insistere.

Quare, ut VVillegisius ille, quem, patre rhedario natum, Otto III. subitò primum inter electores elegerat, in veteris fortunæ suæ memoriam, rotam (quæ exinde Archi-Episcopatuui Moguntino semper insigne fuit) & in museo, & ubique sibi propositam voluit: sic tu inconstantis hujusce Deæ tibi rotam obverte continuo, ne inopinatum aliquando subvertat. Regem hunc sequere, qui non quadri-jugum, sed quadri-regem Sesostris currum ^r *teste rotâ Willegisii,* trahens, volubilem triumphantis effedi, fortunæ dico, rotulam assiduò respexit, ut disceret. Sæpiùs ^u *omnibus fortuna turulis.* enim, quæ pridie tibi visâ fuerat felix, postridie infelix apparuit ; quæ publica, privata ; serva, quæ libera ; plebeja, quæ equestris ; torva, quæ respiciens;

ciens; rebellis, quæ obsequens; instabilis, quæ statuta; lubrica, quæ viscata; fugitiva, quæ redux; re-
sumptis denique talaribus abiens, quæ positis illis,
globoque in cubum feliciter converso, manens.
Nulla fortuitis manendi fides est: cum ascendere
credimur, descendimus; cum stare videmur, tum
vel maximè ruimus. Non eripit ruinæ dignitas,
sed exponit. Ascensus iste, descensus est.

VANITAS.

Imperii splendor.

VERITAS.

Non sibi, sed aliis.

V E R I T A S.

^x
*Ut fan- &
 focus,
 dum aliis
 lucendo
 prosunt,*

*sibi offi-
 ciunt;*

^y
*sic Impe-
 rator*

HABET hoc Imperii splendor, quod facis & foci, ut non sibi, sed aliis luceat, ac dum prodest omnibus, uni officiat sibi. Consumitur ardendo simul & lucendo focus & facula: consumitur majestate, curis numquam securis ardente, qui imperat: habet nimirum lucem suam purpura, habet & ignem; sed lucem nonnisi sanguineam, sed ignem nonnisi arcanum.

^z
*lucendo
 aliis,*

Hæc illa lux est, quæ divini luminis æmula, non deficit divisa, sed proficit: hæc illa lux est, quæ, ut in se nutans semper ac tremula cernitur, sic aliis constanter benefica, iis præsertim, quos vel patria, vel genus obscuros habet: hæc illa lux est, quâ Principum incomparabilis idea Salomon, sagacissimos Reginæ omnium, quas Oriens vidisse se meminit, prudentissimæ oculos sic rapuit; ut cùm patriis egressa finibus propiùs illam fuisset intuita, ipsam quoque sibimet rapere visus sit, nec illam modò, sed omnes prætereà, quibus vel Soly-mæ nomen dumtaxat innotuit: hæc illa lux est, cujus à lumine Consul, Prætor, Quæstor, Ædiles, Tribunus, Chiliarcha, Senator, & quisquis demùm vel domo vel munere clarus est, splendorem mutat: sed tamen hæc etiam illa lux est, quæ quòd omnibus

omnibus in sublimi proposita sit, ut multos recreat, ita secum plures offendit.

In alto siquidem positos, propter dissimilitudinem, humile vulgus odit. Arduum est tot hostium vultus, tanto in se studio defixos, in arduo fugere. Livor abdita penetrat, & putas, conspecta prætereat? Falleris: nulla Regibus sine metu, nulla sine tumultu animi dies est, nullæ non suspectæ deliciæ, nulla quies non inquietas; dum ubique cervicibus impendentem Damoclis mucronē vident.

Vt enim periculi nihil sit, quod in quibusdam urbibus natura civium præstat apta servitio; quando tamen pavor aberit animo recolenti illud Laberii: Multos timeat necesse est, quem multi timeant? cujus illa est ratio, quam docet Ovidius:

—— *Quem metuit quisque, perire cupit.*

Habet hoc insuper singulare Principum vita, ut quibus fidendum est, diffidant semper, fidantque quibus fidei nihil est. Adde, quod inter ejusmodi consiliarios ferè constituti sunt, quorum plerosque; aut æmulatione discordes, aut fide dubios, aut veritatis odio infensos habent; planè ut eorum sententiam nec illis integrum sit non audire, nec tutum sequi. Sic in se nutat & tremit assiduò lux illa, quæ cæteros animat.

Et sanè quomodo non nutet ac tremat assiduò, qui habere se sentit in arenis domum, in prærupto sedem,

sedem, in miseriis ipsis invidiam? Rarus est Imperator populo charus; rarior tam charus, ut non charior illo successor foret. Hi sunt vulgi mores, odisse præsentia, futura celebrare.

Non te ad historias Græcas hîc mittam, aut Latinas: quis enim, inter omnes Imperii quondam Romani luce conspicuos, celeberrimas regni victimas nescit? ad unius dumtaxat Galliæ, Principibus suis, nescio quo fato, semper infestæ, Reges te provoco; videbis isthîc maximè verum esse illud Satyrici:

Ad generum Cereris sine cæde & sanguine pauci

Descendunt Reges. —————

Videbis regnum à plerisque ferro partum, ferro servatum, ferro amissum. Sic videlicet lucem suam habet purpura, sed sanguineam.

^b
*Et arden-
do aliis,
ipse con-
sumitur.*

Verùm habet & ignem; ignem nempe, qui dum alios fovet, se destruit; nec omnes fovet quidem, sed veluti prudenter amicos reficit, ita temerè familiares adurit.

^c
*Testis Im-
perii con-
ditio,*

Quid enim Imperium, nisi status virtuti arduus, vitio pronus: status, inquam, certi laboris, mercedis ambigua, sed ut plurimum infauſta? Audi me. Quo die primùm Imperator denuntiatus es, fulgidas compedes, claramque miseriam induisti, ne dicam, tibi moriens, aliis vivere incœpisti, quodq; durissimum est, ingratissimum.

Si

Si mihi non credis, morientis omnes & nati solis Imperatores interroga; & uno simul ore respond^debunt, eodem se calle ad ruinam & ad Im^{modera-}tor, perium ascendisse. Quòd si omnibus innotesceret, non dissiderent Thebis, etiam amborum à morte, ob unius sceptri regimen fratres duo; sed plura jam dubio procul regna forent, quàm Reges.

Clarissimum nomen Imperium est, sed durissimum munus. Non habitat voluptas in arduo, laboris hostis est, quietis amica, quam certum est, omnium, qui egregio publico studuère, Principum evenisse hæcenus nemini.

Hinc bello, inde paci, isthinc ærario invigilandum est, si non tuis, alienis sanè, ne te tuis ever^etant. Nec tamen, quod pessimum reor, par semper necessitati thesaurus est. Nemo Principibus di^{chy &}tior, nemo pauperior: effundere coguntur in alios, quo sæpiùs ipsimet carent aut indigent; atq; adeò ad opima de optimatibus spolia, ad intolerabiles erè à subditis largitiones, ad privatas inimicitias, & odia publica, ad bella civilia, ad suam denique & regni perniciem adiguntur, vel etiam inviti.

Sic nimirum & ignem suum habet purpura, & arcanum; sic aliis non sibi lucet & ardet splendor Imperii.

VANITAS.

Magna classis.

VERITAS.

Venti ludibrium.

V E R I T A S.

QUOD molitur ætas robustior, hoc præluit
 imbellis; sed utraque luditur, vilius hæc,
 illa pretiosius; hæc in crepundiis, illa in ne-
 gotiis, utraque in deliciis; hæc rhombum aëri, illa
 classẽ æquori credit, utraque vento: utrumque
 magno molimine ventus in altum subvehit, &
 nullo mox negotio repentẽ præcipitat; utrumque
 modicus auræ sibilus animat, & immodicus, aut
 nullus exanimat. Ac de rhombo quidem inter
 pueros constat, de classe verò inter omnes.

Quis enim nescit, rostratas mille ducentas, &
 onerarias ad tria circiter millia, quas in Græcos
 Xerxes armaverat, tribus hominum myriadibus
 instructas supra viginti, ut plurimum Æolo per
 ludibrium triumphatas? Quis nescit fœderatas
 inimico rebeli fœdere Provincias, licet eâ navium
 copiâ potiantur, quam assequi se possẽ ceteræ de-
 sperent Respublicæ, plura tamẽ, si rem ad calculos
 evocent, naufragia numerare possẽ, quàm navigia.
 Hoc certũ est, tam opima de omni genere navium
 spolia vento cessisse; ut, si omnes, quas maris abyf-
 sus absorpsit, visui pateant, universum, quaquã
 diffunditur, Oceanum triplici, ut minus, sororum
 ordine constratum repertum iri nullus addubitet.

^l
Hispani
potentissi-
ma anno
1588.

Sed quid externa recenseo? quid enumerando dubia rem indubiam in dubii suspensionem adduco? Sensit hæc patria, luxit Hispania, gavisæ est Anglia circa annum à nato in terris Deo millesimum supra quingentesimum octogesimum octavum eam classẽ à vento expugnatam, quæ non Angliæ modò, & ei, quam fœderatam vocant, Belgicæ expugnandis par erat, sed hostibus prætereà Christiani nominis universis. Ini mecum, si placet, & navium illius numerum, & apparatûs molem, & commeatûs impensas; & tum demum judica, an falli me credas, an fallere, an verò comperta describere.

^m
ratione
multitudinis
navium,

Quadriennium, ut fertur, integrum in classis hujusce fabricam variis in Provinciis labor incubuit. Antverpiæ, Dunkercæ, Slusæ, tanto studio ædificatum, ut ne noctu quidem, aut sacratis diebus operẽ intermitterent. Missi quoque Gedanum conquisitores emendis ratibus. Nec segniùs in Hispaniâ puppes, sociosque navales Rex collegerat. Naves, quæ ex Hispaniâ solverant, quinque & quadraginta supra centenas erant: eo ex numero centum & decem armatæ, nonnullæ septingentarum eoque amplius vehium; Ceteræ commeatus, ac necessitatum alia subvehebant; hominum aliæ octingentos, millenos aliæ, tormenta verò quadraginta, aut quinquaginta, quorum in universum millia

ⁿ
et magnitudinis,
^o
ratione tormentorum,
^p
militum,

millia duo, & quingenta promiscuæ magnitudinis. Nautarum sociorumque navalium, præter copiosissimum militem, millia duodecim, mixtum genus ex Hispanis, Lusitanis, Cantabris, Gallo-Britannis, Hollandis, ex Septemtrione, totâque adeò Europâ maximis sumptibus conquistum. Naves ipsæ & altitudine & robore castellis pares; ligna quinûm in crassitudinem palmorum, contra quamvis communium tormentorum injuriam. Aderat flos omnis nobilitatis Hispanicæ, ne scilicet expeditioni deforet, qualem in exteris gentes Hispani numquam susceperant.

Emissus Madriti in publicum libellus, quo accuratè classis hujus rationes confectæ erant; qui navium, qui militum, qui sociorum navalium numerus, qui Præfecti, Centuriones, Signiferi; recensita quoque tormentorum copia, & pulveris pyrii, commeatus bis cocti panis, laridi, casei, orizæ, fabarum, pisorum, olei, aceti, vini, recentis aque, similibusque, cujusque mensurâ quàm accuratissimè adscriptâ.

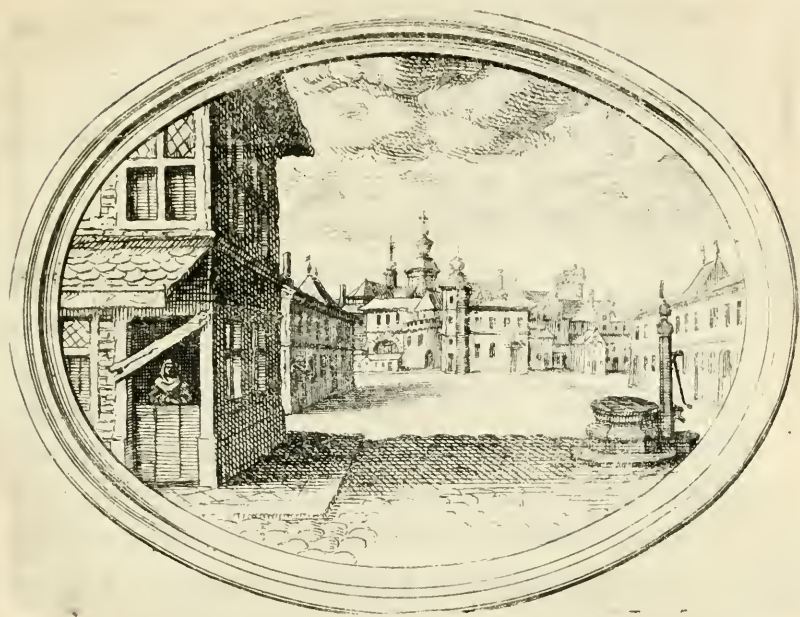
Eo ex indice, ut pauca repetamus, fuere in classe ad xiv. mille, centum & septuaginta cados vini, quæ mensura culeos rhenanos septem mille & octoginta quinq; facit. Cetera hinc conjectare in arduo non est. Senûm mensium annona universæ classi provisâ. Armorum quoque, præter quæ miles

f
armorū, quisque gestabat, ingens vis ad quemvis casum; tuborum longiorum millia septem, & quaecumque; ad eos pertinebant, breviores mille, hastæ altiores, & bipennes totidem, ligones, & quodvis instrumentum pro fossoribus septingentis congesta erant; currus præterea, carri, funes, terebræ, & quaecumque necessaria aut erant, aut videri poterant. Tantæ molis erat, per se quidem non vanum Europæ terrorem, sed, permissu Numinis, inane ventis ludibrium struere.

τ
magnâ ex
parte tē-
pestate
periit,
vento fa-
cta ludi-
brium.
Oppugnata siquidem classis hæc tum ab Hollandis, tum ab Anglis per vices aliquot, dum Parmensi, qui Belgicæ præerat, jungere se non potest, rupis ad instar substiterat. At tertiâ demum Septembris die, exorta repente tempestas immanis, sic universam protinus expugnavit, ut circa Hiberniam, dierum dumtaxat binum spatio, duæ supra triginta perierint, amissis ad millia decem hominibus. Ceteræ in Norwegiam, aliæ aliò delatæ, quædam longè adeò provectæ, ut ne famâ quidem umquam quidquam de iis compertum sit.

Sed quid ad hæc tanti moliminis caput, & Princeps Philippus, id nominis Secundus? In homines armaveram, inquit, non in Deum. Rectè. Intelligebat nimirum, etiam classi attribui posse, quod patientis animi corporisq; speculum, Orientis Prophetæ simul & Regulus de se dixerat: *Quia ventus est vita mea.*

VANITAS.

Numerosus exercitus.

VERITAS.

Publica perniciēs.

V E R I T A S.

^u
*Insanum,
 de nume-
 roso exer-
 citu glo-
 riari.*

IMPIA vanitas , ne dicam amentia ! Quis umquam pestiferam pro salute febrim coluit ? quis de publicâ pernicië gavisus est sapiens ? nemo profectò, nisi, qui nimîâ fortè præfidentiâ nimîum sapiens, omnem salutis suæ spem numerofo posuit in exercitu, quem & suam, & Reipublicæ pestem credere potiùs debuerat.

^x
*Ut pestis
 omnia de-
 struit,*

Quid enim pestis , nisi contagiosa quædam lues est, quæ mox ubi funestam, quâ maximè pollet , putredinem cordis ipsius adytis insinuarit, sicut euestigiò urbes civibus , ærarium pecuniâ, populos commercio privat ; ita tumulos cadaveribus , domesticos periculo , vicinos metu , Rempublicam luctu obruit ?

^y
*sic nume-
 rosus ex-
 ercitus.*

Quid numerosus item exercitus, nisi quædam perditorum colluvies, vitiorum contagio , hirudo pecuniæ, agrorum sterilitas, vastitas urbium, pauperum oppressio, ruina divitum, sacrorum interitus, omnium perniciës ?

Nec facilè noxiam magis publico pestem ostenderis, per quascumque demum historias, ab ultimâ licet hominum memoriâ repetitas , quàm individuum belli comitem & fautorem exercitum.

Non

Non tacebis, scio, notissimam olim Græcis contagionem illam, de quâ Lucretius ait, nullum ferè ^z hominem id temporis Athenis repertum, quem ^{Pestis multas urbes & gentes depopulata est,} vel morbus, vel mors, vel luctus non attigerit. Nec eam silebis, quæ sub Vespasiano decem quotidie millia hominum Romæ sustulit. Nedum hanc omittes, quæ sub Leone Isaurico trecenta circiter hominum millia Constantinopoli interemit. Sed istam præ ceteris, opinor, objicies, quæ sub annum 1570. quatuor dumtaxat mensium spatio, Moscoviam ducentorum quinquaginta milium strage depopulata est.

Verùm, vide quantum tibi, causæ meæ bonitate confusus, elargiar. Esto, vera sit incredibilis illa, ne dicam mendax, octingentorum & sexaginta millium clades, quâ, ut Goulartius refert, sub annum 1578. Cairum ferè totam pestis evertit: nihil ^a tamen hæc admodum ad stragem illam facient, ^{plures exercitus.} quam ubivis gentium is peperit exercitus, quem certam tuæ salutis anchoram credis. Vtinam non falsò, ut Holofernes olim, quem Hebræa mulier perdidit; ut Valentinianus, quem socius prodidit; ut Maximi duo, pater & filius, qui, quos milites suos appellabant, invenère carnifices!

Verùm ne promissi diutiùs me reum agas, audi ^b me clades recensentem, non quas à multis retrò ^{Testis vel sola Bel-} sæculis nati denatiquè solis vidit Imperium; sed ^{gita,}

eas tantùm, quas ab annis circiter bis triginta sensit hæc Belgica, quam ab hæreditariis quasi belli calamitatibus Bellicam veriùs dixero: pacis siquidem usque adeò ignara est, ut nomen illius perceptum sibi aliquando meminerit, fructus numquam. Audi me, inquam, & ex unius anguli scintillis totius orbis incendium disce.

Utinam, utinam tam exiguo in nos tempore aut furore debacchata fuisset belli rabies, ut nesciri se pateretur! Adhærent hodièque templis nostris, ^c adhærent ædibus facies illæ funestissimæ; ac tametsi populatrices illarum flammæ clemens Dei manus uno forsan in angulo latiùs in præsens dominari prohibeat, fumum tamen hæctenus omnium oculis infestum voluit, & præsentè præteritæ stragis indicem fixit. Clamat hoc terra colonis, mare nautis, urbes mœnibus, thesauri pecuniis, domus civibus, parentes liberis, curia Magistratibus, mortui sepulchris, sepulchra cadaveribus, templa sacerdotibus, aræ denique ipsæ Numine suo toties spoliata.

^d Sed memoriâ dignum est, quod Margareta, ^e quam à nuptiis secundis Parmensem vocant, dum à Belgii moderamine missionem rogat, 8. Septembris anni 1567. Regi in hæc verba conqueritur: Tantum auctoritatis, tantum militum Albano Duci attributum, ut illud existimationi suæ, hoc com-

composito Provinciarum statui multum officiat. Iam enim ex iis , qui aut presenti hospitiorum onere, aut veniæ desperatione , aut futurarum calamitatum metu , in alienas terras profugiebant, secumque pecuniam & supellectilem asportabant, centena circiter hominum millia numerari. Vnâ re sustentari se pariter ac populos , adventu Regis, qui, ut porro certius speraretur à Provinciis, quatuor antè diebus VVacquenum, pro Hornano maris Præfectum , cum novem instructis milite navibus in Hispaniam properasse. Quod si mutata forte sententiâ differre adventum in aliud tempus satius haberet , orare ex animo , ut se nono jam anno moderantem Belgio , diuturnâ administratione liberatam velle, pro suâ indulgentiâ, ne gravaretur.

Porro si tot orbata civibus patria , cùm nihil ^c etiamnum sanguinis humani gladius hauserat ; ^{etiam sub} quid non medio deinde sæculo effusum credimus, ^{initium} cùm Mosa , Rhenusque , & Scaldis , & reliqui per ^{turbari.} Belgium rivi , toties humano sanguine decolores, ^f truncisque legionum artubus , & magnarum spoliis animarum tumidi , erubuere, quod senserant; ^{nedum} cùm fractis insuper Oceani claustris Neptunum ^{post.} ipsum miles in certamen elicit , mare ceu terram pedes invasit , terram immisso navigavit mari, elementisque simul omnibus civis in civē pugnavit?

Si sola, quam nullus à bello non novit
Ostenda, Flandris Troia, tot Hectorum,
Tot Nestorum perenne bustum,

^g
 Quos
 milibus
 Ostenda
 sola stetit
 etiam vi-
 ctori,

^h
 quos urbes
 alie.

duorum supra septuaginta millium sanguine, Al-
 berto etiam victori, stetit? quis non urbium cete-
 ras (quarum tamen nulli belli furor parcere visus
 est) integro cruoris diluvio venditas pariter &
 emptas intelligit?

ⁱ
 Quin
 etiā pestis
 damna,
 belli da-
 mna sunt.

Quid, quòd deletis idemtidem magnis exerci-
 tibus, majores iterum copiarū undique gentium
 submissæ certatim opplevêre campos, & uno in
 Belgio tota velut Europa pugnavit & cecidit? Ad-
 de numerosos, quos mihi tantopere jactas, exer-
 citus, tot animarum quoque reos meritò dici,
 quot hîc aut annonæ caritas, aut ipsa contagio,
 utraque belli pedissequa, publicaqué perniciēs
 sustulit.

VANITAS.

Insignis victoria.

VERITAS.

Aliena gloria.

V E R I T A S.

S Cilicet, Horati, — *Moveat cornicula risum,*
Furtivis nudata coloribus; —————

^l
Alienis
plumis
gloriatur
Horatij
cornicula,

^m
alienâ
laude
victor.

ⁿ
Victoria, sç
arte par-
ta,

^o
nultum
ad alios
pertinet,

& alienâ te victoriæ laude prætumidum mirer ac prædicem ? Ita sanè, si tui similis, quid agam, nescio : verùm scio quàm optimè, & nihil minùs tuum esse pronuntio, quàm quod maximè tuum existimas. Age, sodes, unice tot millium victor victe, solus modò cum solo congregere, & me quoque victis adde, si potes. Metuis ? te provoco.

Quid ais ? Victoriâ, quam uni tibi propriam vendicas, arte an Marte partam autumas ? Si arte, quis illam excogitavit ? præsentissimus machinator, & militarium operum conficientissimus. Quis exercuit ? miles. Gregarius forsan; imò verò egregius adeò, ut nemo non palmaris. Quis præfuit ? Dux celeritate, fortitudine, prudentiâ, felicitate nemini non præferendus. Quid in urbem aditum dedit ? stratagema. Quid stratagemati ? navis. Quid illa ? cespitem vexit. Quid iste ? textit militem. Quid inde ? jugulavit hic vigiles, socios excivit. Nihil inde refertis pyrio pulvere machinis ad valvas actum ? dissiluère repagula ; & ecce subsidium : plateas ilicò quaquà versus eques infestas habuit, nequà fortè vires dispersæ coïrent, pedes curiam,

curiam, portas & aptissimas quasque urbi tuendæ stationes, ac contubernia militum occupat. Tu verò quid inter hæc ? solvisti stipendia ? Solvit. & victus. Iussisti stratagema ? egregium facinus : si perinde victoria voluntatis merces est, atque potentia, nemo non vincat.

Quid igitur illam tibi propriam judicas, quæ, vel ipso te iudice, nullius minus est quàm tua.

Sin autem Marte partam vis ; age rursus in arenam descende, ne vel opinione tuâ victor hinc ab-^q eas. Cedò, prælusit pugnae veles ? prælusit. Iustis deinde castris utrimque certatum est ? æquis ; nec tamen aut in ullo duce militem, aut in milite ducem desideravi. Quin muralibus urbem machinis verberandam Chiliarcha curavit ? curavit ; sed par fuit murorum & hominum contumacia. Quid bombis attentatum ? castella. Quid vineis ? fossa. Quid cuniculis ? tormentarii suggestus, & aggeres, qui tandem, fossâ ruinis suis exæquatâ, adeundæ urbis, & victoriæ gradum militi præbuere.

Sed nihil hæc tuâ : saltem eminus victores spectasse te prædica. Quin verò, quod rei caput est, animavi. Nugas agis ; animavit & tubicen. Consilio, inquam, & imperio fortunam fliti. Iterum nugas agis. Quis non amplius præliaribus & decretoriis victoriæ manibus, quàm inermibus pugnae spectatoribus oculis tribuat ?

Quid,

^r Quid, quòd ipsa, quam stitisse te memoras,
sed pluri- fortuna non infimam ejus, quam tuam vis, victo-
mum ad rixæ sibi partem vendicet?
militem,

Censuit hoc sanè non verè minùs, quàm grätiosè de Cæsare apud Cæsarem Cicero. Soleo, inquit, sæpè ante oculos ponere, idque libenter crebris usitare sermonibus; omnes nostrorum Imperatorum, omnes exterarum gentium, potentissimorumque populorum, omnes clarissimorum Regum res gestas, cum tuis, nec contentionum magnitudine, nec numero præliorum, nec celeritate conficiendi, nec dissimilitudinis bellorum posse conferri; nec verò disjunctissimas terras citiùs cujusquam passibus potuisse peragrari, quàm tuis, non dicam cursibus, sed victoriis lustratæ sunt. Itaque, Cæsar, bellicæ tuæ laudes celebrantur, illa quidem, non solùm nostris, sed pænè omnium gentium litteris atque linguis, neque ulla umquam ætas de tuis laudibus conticescet. Sed tamen ejusmodi res, nescio quo modo, etiam dum audiuntur, aut dum leguntur, obstrepi clamore militum videntur, & tubarum sono. Et certè in armis militum virtus, locorum opportunitas, auxilia sociorum, classes, commeatus multum juvant; maximam verò partem, quasi suo jure, fortuna sibi vendicat, & quidquid est prosperè gestum, id pænè omne ducit suum.

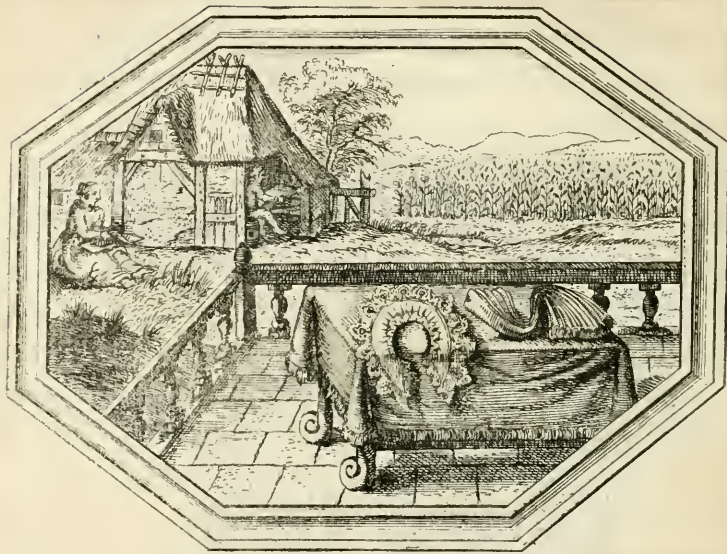
^r
in fortu-
nari.

Audis

Audis hæc , famæ victor , non pugnæ , & adhuc
aliquid tibi è victoriâ , aut te victoribus adscribis?
Rectius enimverò te victis adnumeres , qui pal-
maribus instructus copiis , herbam inermi por-
rigis.

VANITAS.

Votorum summa.

VERITAS.

Longus labor, brevis usus.

V E R I T A S.

BENE est, abundè est, parta jam, parta est quies.

Optavi tenero quidquid ab ungue, meum est.

verius diceret, breve est. Brevis hîc omnium, ^u
 brevis etiam fortunæ cursus est, maximè prospere-^{summa,}
 ræ. Stultus nauta, qui tunc demum tranquillita-
 tem sibi spondet, cùm portum fugiens, in altum
 venit.

Disce vel à lino, quod moneo. Vt enim hæc rari ^x
 staminis carbasus, immensi laboris opus est, usûs ^{ut tenuis-}
 exigui; ita, quod à cunis ad tumulum usque pro-^{sima car-}
 secutus es, votum, nec adhuc, si rectè judicas, asse-^{basus,}
 cutus; toties vitæ tuæ sudor est, nec unius forsitan ^{longi la-}
 horulæ fructus, fortè luctus omnium. ^{boris opus}
^{est, &}
^{brevis u-}
^{sus;}

Vllámne humanis in rebus constantiam exi- ^y
 stimas? Labuntur ac fluunt omnia, suæque nos ^{quia nulla}
 ruinæ continenter involvunt. Nec ipsum adeò so- ^{in rebus}
 lem per dies singulos restaurata nativitas, ab inter- ^{omnibus}
 itu vindicat. Indies oritur, indies moritur, & quot ^{constan-}
 habet imperii momenta, tot habet & fati sui mo-
 numenta. Pascit se, & depascitur ipse flammis suis
 ignis, & consumitur aër ab omnibus, quos arcano
 dente consumit. Flumina quoque tantæ vicissitu-
 dinis metu conterrita, omni vi & viâ, quâ possunt,
 se in fugam conjiciunt, ac in maris, ceu matris suæ,

sinum abdunt se universa: sed charybdim fugiunt, & in scyllam incidunt. Iuvenescunt plantæ in annos singulos, & consenescent. Ut nascitur assiduò phœnix, sic assiduò quoque denascitur: & veniet aliquando dies illa, quæ parricidam sui constituet, quem huc usque semper lux viderat patrem. Ipsa denique artis nostræ & industriæ monumenta naturæ serviunt, adeoque & tempori, quod ipsius quæstui præsidet, quotidianum interitus sui vectigal appendunt.

²
Sic Carolus V. exemplo suo docuit,

Quid in tantâ rerum omnium inconstantia, inconstans ipse, præter inconstantiam constans speres, sanè non video. Noverat illud, & alterno, quem viderat, rerum humanarum æstu, penitùs imbiberat Carolus id nominis Quintus. Vnde, cùm post expeditiones profectiõesque varias, novem in Germaniam, sex in Hispaniam, septem in Italiam, quatuor in Galliam, decem in Belgium, duas in Angliam, totidem in Africam, mari undecies remenso, post bella, paces, fœdera, victorias, tantæ felicitatis omnia, ut Carolum vixisse & imperasse, nullos nisi hostes pœnitere posset; cùm, inquam, etiam Franciscum I. Galliarum Regem è Ticinensi prælio captivum abduxisset, celeberrimoque symbolo suo, *Plus ultra*, subscriptum, apposito per ludibrium cancro, notallet, *Plus citrà, hodie mihi, cras tibi*: non captivo superbè succensuit, sed sub-

misè

^a
et sententia.

missè prorsus ac verè de seipso sentiens, subiungi tritum hoc voluit, *Homo sum, humani nihil à me alienum puto*. Item cùm Imperatoris, hæcenus invicti, genium in Henricum Galliæ Regem immigrasse, ex Metensi potissimùm quadraginta millium clade didicisset, non annos illi suos, non palmas, sed (quòd amicam juvenum esse fortunam, suamque jam fastidio ac satietate captam crederet) filii sui juventam opposuit, atque adèò præmori sibi certus posthumū regni donum in Philippum transferens, fato præripuit. Sed his nunc omissis linum consule.

Numquid, ut in futilem trium admodum dierum laciniam adaptetur, serendum prius, sarriendum, evellendum, stringendum, macerandum, insolandum, molliendum, flagellandum, pectendum, nendum, occandum, coquendum, texendum, dealbandum, lactandum, poliendum, complicandum, secandum, suendum, lavandum, stipandum, & numquam denique non hominis alijus, aut instrumenti arbitrio exercendum? Non secus illa tibi tamdiu sperata felicitas, ecquando te tandem invisit? nempe, cùm votis, cùm curis, cùm labore, cùm æstu, cùm frigore, cùm inediâ, cùm vigiliis, cùm invidiâ, cùm opprobriis, cùm odio, cùm rixis, si non emortuum, attritum certè, mors eâ te frui vix, imò ne vix quidem, b
Sicut car-
basus bre-
vissimi
usius
longissimo
labore pa-
ratur:

fineret : brevi siquidem in vitæ stadio quid non breve est ?

c
sic & vo-
torum
summa;
d
at mox
tollitur.
e
Testis
Marius,

f
testis di-
ves Evan-
gelicus.

g
Adde, nec
votorum
quidem
summam
hic dari.

Quin observatum sæpè sæpiùs , mox omnia simul à morte surripi, cùm fors omnia contulit. Illa videlicet tyrannis æmula, victimas non nisi saginatas amat : hæc lanionibus similis ; saginat , ut necet. Sic Marius , qui fortunæ semper imperare creditus fuerat , numquam servire , pòst exantlatos domi militiæque labores innumeros , prima dies Consulem, secunda miserum , tertia vidit interemptum. Sic & Christo teste , Euclioni Evangelico , post strangulata messibus horrea, labore, ut assolet , nec levi nec brevi , ne unius quidem noctis inducias mors indulsit. *Stulte , hac nocte animam tuam repetent à te , & hæc quæ parasti cujus erunt ?*

Quid, quòd inquietum est cor nostrum , ut Aurelius ait , donec in illo quiescat qui omnia movet immotus : ac proinde nec voto te quidem tuo hîc potiri posse jam liquet, nedum frui.

Nihil itaque votorum summa, si justus es arbi-
ter , nisi longus labor , brevis usus. Erro : longus labor est, & longus abusus.

VANITAS.

Flos Vitæ.

VERITAS.

Defluit ultro.

V E R I T A S.

PERGIS, ut video, caput impudens, pergis æternum promittere, quod breve convicimus.

Sed perge, nihil moror; tuo te gladio jugulas. Quis hujus rei testis est? idem qui, si tibi credimus, adversarius, flos ipse.

^h
Flos vitæ, Est mihi, inquis, flos vitæ. Benè habet: sic enim unus omnium, qui rerum naturas exploratas habent, consensus hominem arbori, adolescentiam flori, fructui virilem ætatem comparat; sed, quod inde conficitur, cæcitas humana non videt: tu vide, mi censor, & judica.

ⁱ
ut flos arboris, Age, vel ad momentum has, quas præ oculis habes, arbores intuere, & ceteras, quas oculis non *desinit ultro;* potes, animo percurrere; mox dices, Flos defluit ultrò. Si fateri renuis; ipse te arguet, & assiduo casu ^l
non item fructus. in se testimonium dicet. Ecce dum loquimur, arescit, & nullius impulsus attactu, continuo defluit; fructum verò, nisi si arbori vim adferas, non auferes.

^m
Critius perit adolescentia, Quorsum hæc? audi. Non est juvenum vita senectute securior, aut à morte remotior: quin verò ea periculosior est vitæ pars, quam securitas nimia reddit incautam, intraque breve vitæ spatium nihil est procul. Principium quidem vitæ est flos iste,

iste, atque adeò ab extremo facilè remotior creditur, sed falsò : tunc enim id rectè dumtaxat diceretur, quando omnes æquis spatiis viverent: nunc ^uquàm ^{matu}rior ^{atq.} pluribus viis, & sæpiùs prima ætas in mortem incidit. Ipse adeò maternis adhuc visceribus inclusus embryo, sæpè priùs tumulto datur, quàm luci, ne dicam vitæ. Plures fructibus flores nullo negotio decidunt, plures macello vituli quàm boves maculantur. Et sanè, insignis senum raritas, ingens adolescentiæ crebriùs morientis argumentum est.

Quid plura? non secùs, ac ea quæ per acutum, ut Mathematici loquuntur, vitrum oculis obijciuntur, cùm maximè dissita videantur, contigua ^oMors illi ^{vicina,} ^{es}si ^{remo-} ^{ta} videantur. ^{tur.} sic fit, ut plerumque viciniior sit morti, qui remotior videbatur. Causam quæris? Nihil est alteri vicinius, quàm mors vitæ, flos ruinæ.

VANITAS.

Ætas integra.

VERITAS.

Carpitur assidue.

V E R I T A S.

QVOMODO integra, quæ, ex quo esse cœpit, carpitur assidue, & minutissimis portunculis, dum datur, eripitur? Quomodo integra, cui multum deest; & quantulum sit quod restat, incertum est? P
Ætas in-
tegra aut
plena

At lunam Astronomi plenam, vel, si mavis, integram vocant, dum quò crescat non habet, sed quò in singula pænè momenta decrescat. En iterum capra sibi cultrum. Imò verò habet, habet eadem hæc luna, quo rursus innovata succrescat: q
minus di-
ci potest,
quàm lu-
na: nec quantulum sit quod ei superat, incertum est. Tantò minùs integra est ætas tua, quàm lunæ facula; tantò minùs certa, quòd incerta futuri est, certa præteriti, nullis umquam remediis instaurandi; hoc tamen illi similis, quòd numquam sibi similis.

Motu siquidem perpetuo cælum volvitur, momenta horas, hora diem rapiunt, is alium diem trudit, isque alium, & numquam quies: sic menses prætereunt, sic anni; sic & ætas currit ac properat, imò volat. Ex quo loqui cœpimus, mutatio illi aliqualis incessit, & modò per singulos syllabarum tractus vitæ aliquid discedit, accedit morti: semper illa præterlabitur, semper hæc instat.

f
 propter as-
 siduam iē-
 poris incō-
 stantiam,

Clariùs tecum loquar. Quam ætatem, amabò
 te, quem annum, quem mensem, quem diem,
 quam horam, quod vitæ tuæ momentum inte-
 grum vocas? An præteritum? at illud jam esse
 c
 defuit. An futurum? at hoc nondum est. An præ-
 sens? at istud, si rectè ratiocinaris, cùm esse dicitur,
 cuius nulla
 pars, ut
 præsens, de-
 signari po-
 test.

jam non est; aut si est, ita divisum est, ut ipsius ini-
 tium finis sit præteriti, & finis initium futuri.

Insignis verò integritas, quæ nec minimâ sui
 parte ita aliquando integrè præsens est, ut non
 magis sit absens, aut veriùs non sit.

VANITAS.

Vita longa & va.

VERITAS.

Peior fortuna superstitis.

V E R I T A S.

u
Defuncto
juvene lō-
gavus se-
nex infeli-
cior.

QUID inter immaturè defunctum juvenem, maturumque senem, illi adhuc superstitem, interest? Nihil, nisi quòd ille miseris expeditus sit, hic obnoxius; ille carcere solutus, hic vinctus; ille in patriam redux, hic exul; ille in portu quiescat, hic fluctuet in mari; ille brevi tempore mortem timuerit, hic longo; ille periculi jam securus agat, hic anxius incudem inter & malleum trepidet, certus tamen, intra minimam momenti particulam (quid enim totus universi decursus divinis in oculis nisi momentum est?) eo loco se fore, quem alter nunc occupat.

x
Duos inter
reos ultimò
superstes
infelicio-
r est,

Quòd si nescit, hoc ipso magis miserum reor, quòd minùs miserum se sciat; nisi fortè è duobus aliàs capitali simul supplicio addictis, ille felicior est habendus, qui novissimè iussus est dare colla securibus, quod quis sanæ mentis asserere præsumat, non video. Hoc scio, verum esse, & omnibus

y
quia mortis
timor mor-
te pejor.

Pejor est letho timor ipse lethi:

z
Hinc in
panam reo-
rum pessi-
mus ul-
timò plecti-
tur.

ac proinde pejor hæc est rei fortuna superstitis. Hinc est, quòd, qui inter sceleratos dux esse convincitur, omnium postremus mori jubeatur; ut, dum aliorum miserandos exitus videt, moriatur in singulis, qui peccavit in omnibus.

Tuam

Tuam hîc iterum fidem appello, Vanitas. Quid^a ais? quid infelicius autumas, unâ morte perfungi,^{Sic de- functo} an tot mortibus exanimari, quot ante oculos no-^{juvene superstes} stros funera indies efferuntur? Audio, das manus.^{senex magis miser est,} Hoc itaq; manet in causâ, pejorem esse fortunam^b superstitis rei; ego verò addo, etiam senis, parium^{quia con- tinuò mortem spectat & expectat,} enim non potest non esse par ratio: in eo tamen disparem fateor, quòd reo intervenire aliquid po-^c test, unde collegæ supplicium evadat, & vivat; senē^{quam e- vadere non potest, sicut reus potest:} verò omnibus sensibus ferè præmortuum, quam senectuti, quæ ipsa & morbus & viva quodammo-^{dò mors est, eripere sola mors possit, morti nihil;} quæ juvenem eò felicius sustulit, quò citiùs tot tantisq; calamitatibus absolvit.

I nunc, inanis homuncio, & de diuturno vitæ^d tempore gloriare. Falsa est hæc, ut vides, felicitas,^{& quia senectus ipsa mi- seria est,} vera miseria. Nec enim in misero tantilli temporis^e spatio ulla diu stare felicitas potest. Rarò senex,^{imò & vita ipsa.} idemq; felix. Plus dico, rarò vivus, idemq; felix.^f Quid enim vita, nisi militia? quid porrò militia,^{Hinc & militia dicitur,} nisi omnium planè calamitatum epitome? Patiens^g profectò Vates ille, qui incredibili miseriarum^{quâ nulla major mi- seria.} omnium tolerantia, ipsos perennis miseriæ carni- fices fatigavit, humanæ vitæ, quas expertus fuerat, ærumnis penitùs exprimendis nomen aptius invenire non potuit. Si tamen militiam esse negas, jam doceo; sed, quò meliùs tibi fidem faciam, Pe- trarchæ

h
*Pugnant
 hic in se*

trarchæ verbis ex integro, non meis. Omnia hîc, ut Heraclitus voluit, secundùm litem fieri universa testantur. Rapido stellæ obviant firmamento, contraria invicem elementa conflagunt, terræ tremunt, maria fluctuant, aër quatitur, crepant flammæ, bellum immortale gerunt venti, tempora temporibus concertant, secum singula, nobiscum omnia, ver humidû, æstas arida, mollis autumnus, hyems hispida; & quæ vicissitudo dicitur, pugna est. Taceo, quòd nullum animal bellis vacat: homo ipse terrestrium dux, & rector animantium, qui rationis gubernaculo solus hoc iter vitæ, & hoc mare tumidum turbidumque tranquillè age-

i
*et in ho-
 minem
 omnia,
 sive ani-
 ms,*

re posse videretur, quàm continuâ lite agitur, non modò cum aliis, sed vel maximè secum? Quis Philosophorum, quis Grammaticorum, quis Rhetorum conflictus? quæ Dialecticorum altercationes? quæ denique artium omnium discordiæ?

m
*sive cor-
 poris,*

Qui clamores inter causidicos? quàm benè conveniant, ipsarum causarum immortalitas probat. De concordia Medicorum, testimonium sit ægrotum. Vitam certè, quam brevem dixere, sæpè suis litibus fecere brevissimam. Quanta est prætereà de sacris & de religione difformitas animorum? non tam litteratorum verbis hominum, quàm populorum armis & campo sæpiùs commissa quàm scholæ. Quid de communi vitâ, de quæ acti-

bus

^r *fili,* mors fecerit vel paupertas ? Non dicam fratrum
 quoque gratiam raram, non filiorum etiam in pa-
^f *parentes,* rentes : sed parentum, quorum opinatissimus est
 amor, quanta indignatio in filios, quos, dum bo-
^e *amici;* nos cupiunt, malos lugent, atque ita quodammo-
 dō, dum valdè diligunt, oderunt ? Quanta verò in
 amicis quamvis finium concordia, viæ tamen
 actuumque discordia ? quanta opinionum atque
 consiliorum conflictatio ? ut vix Ciceroniana,
 cujus antè meminimus, definitio stare queat. Est
 & in amore odium, & in pace bellum, & in con-
 sensione dissensio.

^u *homo cum* Iam quæ infantium bella cum lapsibus ? Quæ
^x *artibus,* puerorum rixa cum litteris ? amarissimè seren-
 tium quod prædulciter metant. Quænam insu-
^y *laboribus,* per adolescentium lis cum voluptatibus, dicam
 veriùs, imò quanta secum lis, affectuumque colli-
^y *paupertate,* sio ? Quænam feminis puerperii difficultas, quan-
^z *divitiis,* tumque discrimen ? Quænam viris cum pauper-
 tate atque ambitione luctamina ? Quanta vitæ,
^a *morbis,* plura quàm expedit satagentis, anxietas ? Quod
 denique illud senum cum ætate ac morbis, pro-
^b *morte,* pinquante morte, quod omnium ipsâ cum morte,
 quodque ipsâ quoque est morte molestius, cum
 perpetuo mortis terrore certamen ? Porro, quis
 nescit, quàm grave quisque secum assiduè bellum
 habet ? Nam, & corpus hoc quàm contrariis æstuet

ac turbetur humoribus, ab his, quos Physicos dicunt, quære. Animus quàm diversis quamque ad-^c affectibus
versis secum pugnet affectibus, unusquisque non ^{a: qz aded} secum.
alium quàm se se interroget, sibi que respondeat. Quàm vario, quamque reciproco mentis impulsu modò huc rapitur modò illuc, nusquã totus, nusquam unus, secum ipse dissentiens, se discerpens?

Nam ut sileam reliquos motus, velle, nolle, amare, odisse, blandiri, minari, irridere, fallere, fingere, joculari, flere, misereri, parcere, irasci, placari, labi, dejici, attolli, titubare, subsistere, progredi, retroverti, inchoare, desinere, dubitare, errare, falli, nescire, discere, oblivisci, meminisse, invidere, contemnere, mirari, fastidire, despicere, simulque suspicere, ejusmodi sunt, ut iis sine ullâ requie, ab ingressu usque ad exitum, pugnet & fluctuet vita mortalis. Hæc ille.

Sic de vitâ, sic de humanis omnibus, sic de homine & in hominem, sic de nihilo & in nihilum ^d Imo verò
pugnant hîc omnia, quo nihil est vanius. Credes ^{humana}
quod assero, ubi ipsum cum humanis omnibus ^{omnia, &}
hominem meritò nihili faciendum ostendero. ^{homo ipse,}
^{aded vana, ut nihil sint.}

Aggredior.

Si sit naturâ, si cælo judice, cui vis

Nasci culpa, labor vivere, pœna mori;

Si caro nostra cinis, cinis auræ ludus, & auræ

Ludibrium nihil est; numquid homo ipse nihil?

*Si nihil ipsius homo est, basis omnium; inanis inani
Spes innixa basi, resque, quid est, nisi nil?
Si nihil est; homo mansuri nova tristega tecti
Figit in externâ cur peregrinus humo?
Omnia posse studet cur solus in omnibus, ex se
Qui nihil ipse potest, aut potius nihil est?
Cur petit altisonæ monumenta perennia famæ,
Quem sua fors memorem vix finit esse sui?
Quod memorem, vix esse sui sua fors finit, ipsum
Hoc est, immemorem quod facit esse sui.*

V E R I T A S.

QUÆ cùm ita sint; quousque tandem, perfi-
 da Vanitas, Iudicis abutère clementiâ: ^e
 quamdiu tua mortales improbitas circum- ^{Patent}
 veniet? quem ad finem falsi verique nescios effre- ^{itaque}
 nata raptabit audacia? Nihilne te Oratorum Reip. ^{vanitatis}
 Christianæ monita, nihil Pastorum excubiæ, nihil ^{fraudes}
 tot in te scripta volumina, nihil consensus bono-
 rum omnium, nihil intentâ jam pridem, & tan-
 tùm-non illata perduellionis pœna deterruit? Pa- ^f
 tère tua mendacia non sentis? constrictas nunc ^{& faci-}
 etiam, Iudicis ipsius conscientiâ, teneri insidias ^{nora;}
 tuas non vides? Quid antiquæ, quid novæ legis
 tempore gesseris, quos fortunæ, quos cæli bonis
 everteris, quid suaseris, quid designaveris, Veri-
 tatem fugere existimas? O tempora! ô mores!
 Bonorum quilibet hoc intelligit, Pastores vident,
 Oratores arguunt, Iudices audiunt, hæc tamen
 Vivit? Vivit, imò verò & in domos, & in Senatus,
 & in templa passim admittitur? ducit in fraudem, ^g
 trahit in perniciem unumquemque mortalium? ^{& aubue-}
 Vos autem, Veritatis propugnatores acerrimi, & ^{tolerantur;}
 nūneri vestro & Reip. Christianæ nihil ultrà de-
 bere vos creditis, si istius fraudes ac damna vitatis.

Ad mortem, ad ignes, & æternos quidem, om-
 nium:

^h
Pœnas æ-
ternas
meretur,

nium votis damnari te jam pridem, Vanitas, oportebat, illis te cruciatibus devoveri, quibus humanum genus numquã non objicis. An verò publicum viarum grassatorem è medio tollere, cui libet aggresso liberum est? Vanitatem orbem terræ furore, rapinis, cæde, incendiis, quotidie divexantem

ⁱ
juxta Dei
decretum;

Veritas perferet? Habent profectò, habent sanctiores meæ litteræ tot in te SS. Triadis Senatus-consulta, quot paginas, quibus confestim interemptam te convenit: non deest Veritati consilium, non deest auctoritas summi iudicis. Vos, vos, dico apertè, Christiani, & Veritati deestis, & vobis. Tu interim vivis, & vivis impia, non ut sceleribus tuis patrocinetur impunitas, sed invidiæ. Quid enim?

^l
nec adhuc
punitur?

^m
Mala fecit
facitq;
innum-
ra;

Indictum est animis bellum, fixa jam castra nequitiae, erecta levitatis vexilla, scriptus ubique trosculorum exercitus, æruscata militum stipendia, strati per compita murices, positæ bonis omnibus insidiæ; eorum autem ducem castrorum, & hostium intra mœnia, atque adeò in ædibus, ac ipsis sacrae non minùs quàm profanae curiæ penetralibus, videtis intestinam aliquam quotidie perniciem Reipubl. Christianæ molientem, nec adhuc huc exilio perfidam, aut bonorum multat auctoritas, aut ipsa tot fraudum scelerumque testis & rea conscientia?

ⁿ
nec adhuc
vel coacta
vel sponte
exulat?

Etenim,

Etenim, quid est, ô VANITAS, quod jam amplius speres, si neque lugubris impensæ tenebræ, ^o *maximè cum videat patera sua,* neque culinæ, nihil non decoquentis, fumus multò densissimus obscurare nunc fastus tui insolentiam potest, nec edium tot occlusa repagulis vestibula, nec multiplex rationabilis linguæ vallum, nec inscrutabilis humanæ mentis abyssus æruscationis tuæ signa falsissima diutiùs continere; si erepunt, si profiliunt, si patent omnia? Mitte, quod affectas, consilium; obliviscere fraudis & scelerum; proderis, accusaris, convinceris undique: luce clariora sunt designata jam pridem per te facinora, quæ ne fugere me credas, audi.

Meministin', perfida, ut Epuloni Evangelico ^p *diversis locis & temporibus perpetrata* divitias in vitia, & prodigo Iuveni delicias in filiis quas verteris? Recordaris, quàm fallax inestimabilis pretium sanguinis Iudæ appenderis Christi anno supra trigesium tertio, Martii vero die circiter vigesimum? Sensistine, cum periculosis crebrisque velitationibus Antonium, Pachomium Macariumque lacefferes, tum temporis te meis præsidiiis, meâ diligentia consiliisque præoccupatam, arenâ simul & victoriâ cedere debuisse? Si tibi, certè mihi non excidit, quàm funestas Alexandriæ sub Theodosii Minoris tempora insidias adornaris, Pelagiam, inquam, ipsissimam castitatis perniciem, quæ ob formæ venustatē, corporisque cultum,

cultum, non jam Veneris serua, sed ipsa Venus habita, solis oculis captivam post se urbem traxisset, nisi illam vigiles Nonnii Antistitis oculos, laqueos amantium capillos rescindere, feminam tum veste tum nomine exuere, nulloque prætereà fuco frontem pingere coëgissem, quàm pudibundâ præteritorum memoriâ. Vis paucis multa? nullum jam tot annos facinus extitit nisi per te, nullum flagitium sine te; tibi uni frequens corporis animique perniciēs semper curæ fuit ac lufui.

q
Suadetur,
ut sponte
exulet:

Et dubitas etiâmnum vitam istam, justis suppliciis debitisque ereptam, fugæ solitudinique mandare? dubitas, quorum mentes sensûsque vulneras, eorum consuetudinem fortunamque vitare? Egredere, libera Remp. metu; in exilium, si hanc vocem expectas, proficiscere. Nemo est extra illam improborum manum, quam ex perditis, atque ab omni nō modò conscientia, verum etiam spe derelictis conflasti, qui non te metuat, non oderit, non extinctam velit.

r
sed non
audit.

Quid ad hæc Babylonia meretrix? Silet impudens, & cum fronte aures simul & linguam perdidit.

f
Sistitur
itaque ju-
dicanda
Iustitia.

Te itaque summa juris & æqui Parens IUSTITIA, per eam, quam adfers egregio publico fidem, obtestor, ut ne funestam hanc Patriæ facem, malorum fomitem, bonorum odium, vitæ mortem, salutis

salutis exitium, diutiùs nostris in finibus hære-
re patiari. Liberet malos audaciâ, bonos metu, om-
nes interitu: exulet terris bellua, ne cælis homi-
nes; ferat supplicium coacta, quod jam pridem
uâ sponte subire debuerat.

Quid enim? illâne, ut umquam se corrigat? ut
natum oderit? bonum amet? patriæ consulat?
minimè gentium. Audiat itaque, quam meretur,
sententiam perfida, exulet templis, Curiis, domi-
bus, mœnibus, agris, corporibus, animis, fortunisq;
omnium, & ne quâ se denuò forsân insinuet, ob-
seruent illam Prælatorum oculi, præoccupent Ora-
torum monita, arguant Senatus-Consulta, arceant
eorum, qui sacris quæstionibus præsunt, judicia.
Sentiat improba, se jam inde à principio, naturâ
uâ consiliisq; damnatam, tantisper exilio con-
tabescere, dum illam Iudex omnium VERITAS,
flammæ, mortisq; numquam non vivæ, suppli-
cio sine fine devoveat.

EPINICIUM,
QVOD
VERITATI & Victor:
GRATVLAVNDVS ACCINIT
PETRVS-ANTONIVS PIERSSENE,
BRVGIS

AD D. SALVATORIS CANONICVS.

DIREMPTA *lis est. Indice quàm bono*
Dirempta tandem ! Diffuge VANITAS,
Et ultrò & ultrà VERITATI
Da meritos, malefida, fasces.

At tu beatissimè rege,
Tuoque felix utere VERITAS
Et jure & orbe, VANITATIS
Inde procul, procul usque pulsus
Dolis & armis. Si referat pedem,
Habes Tribunal; si renovet dolos,
Habes Patronum, qui clienti
Expediat laqueos, & ultrò
Suis dolosam retibus implicet:
Sic pollicetur jam propè nuperis
Linguae venenis, sensuumque
Decipulis, quasi liber orbis.

Sic pro amico amicus
fide-jubet.

INDEX LEMMATVM.

Vanitas.

Veritas.

I ngenii acies subtilis.	<i>Quia subtilis, inutilis.</i>	fol.2
Memoria facilis.	<i>Vt influit, effluit.</i>	6
Verborum copia.	<i>Nihil copia, sed usus.</i>	10
Corpus valens ac vegetum.	<i>Rebelle subsidium.</i>	14
Robur insigne.	<i>Infirmis fortia cedunt.</i>	17
Elegans forma.	<i>Pulchra domus cineris.</i>	20
Illustris patria.	<i>Parit umbras.</i>	23
Ingenita libertas.	<i>Libera captivitas.</i>	26
Clarus sanguis.	<i>Optimus est, qui sanus.</i>	30
Bonum nomen.	<i>Sæpè malum genuit.</i>	34
Lauta fames.	<i>Vermium penus.</i>	37
Pretiosa sitis.	<i>Accenditur, ut extinguatur.</i>	41
Splendidum convivium.	<i>Omnia pompæ.</i>	45
Frequens comessatio.	<i>Multiplex insania.</i>	49
Splendida vestis.	<i>Infamis gloria.</i>	58
Odorum fragrantia.	<i>Inanis saturitas.</i>	63
Dulcis symphonia.	<i>Prius fluit quàm fuit.</i>	67
Saltandi gratia.	<i>A capite ad calcem te docet esse levem.</i>	72
Secura quies.	<i>Ipsa quies vitium est.</i>	76
Frequens lusus.	<i>Temporis jactura.</i>	80
Felix alea.	<i>Fallax usura.</i>	84
Equorum genus omne.	<i>Quot genera, tot pericula.</i>	89
Venandi studium.	<i>Dum captat capitur.</i>	94
Famulorum turba.	<i>Domesticus hostis.</i>	99

Bonus Dominus.	Modesta molestia.	103
Tituli varii.	Inania nomina.	108
Divitia.	Malum necessarium.	114
Domus magnifica.	Sat lata, si sat leta.	118
Picturarum elegantia.	Gratum mendacium.	123
Ingens Bibliotheca.	Visui, non usui.	128
Amicus assiduus.	Subitus hostis.	132
Optata vindicta.	Perit, ut perdat.	137
Præclarus pater.	Clari progenies obscura patris.	148
Frequens frater & soror.	Rara concordia.	153
Vagus amor.	Amplexu enecat.	158
Vxor suavissima.	Dulcis amaror.	163
Filia formosa.	Bonum fragile.	169
Filia nupta.	Augetur minuendo malum.	175
Nepotum copia.	Incertum solamen, & certus labor.	180
Excellens præceptor.	Nil cura sine naturâ.	186
Ingens patronus.	Falsa gloria, verus error.	191
Nova dignitas.	Ascensus iste, descensus est.	196
Imperii splendor.	Non sibi, sed aliis.	205
Magna classis.	Venti ludibrium.	210
Numerosus exercitus.	Publica perniciēs.	215
Insignis victoria.	Aliena gloria.	221
Votorum summa.	Longus labor, brevis usus.	226
Flos vitæ.	Defluit ultrò.	231
Ætas integra.	Carpitur assiduè.	234
Vita longa.	Pejor fortuna superstitis.	237

EPITOME TOTIVS OPERIS.

Præfatio dedicatoria.

nunc exilio mulctanda, & si non ignibus, f. Iudicio sistitur. g

Anitas in jus vocatur. lit. a

Evocationis modus excusatur. b

Accusationis

capita. c Olim à Salomone apud omnes traducta, d

Præfatio monitoria.

Scriptio nis ratio. h Argumentum. i
Scriptoris monitum. l. Votum. m.

ACCVSATIONIS MATERIA.

fol. r. litt. n

Accusationis caput.

I.

Ingenium.

Cies ingenii subtilis, ut aranea teka, inutilis est. 3. o

Hinc invisfa Palladi aranea. ibid. p

Nihil rectè sciunt Sophista, ibid. q. similes horologiis, 4. r

sibi semper aduersi. ibid. f. Maxime docti, maxime ignari, ibid. t

erroribus, ibid. u. amentia, ibid. y. nequitia obnoxii. ibid. z

Testis Catilina, 5. a & alii. ibid. b

II.

Memoria.

Memoria, ut lati gutturi poculū, 7. c facile quod admittit, amittit facile. ibid. d

Perfidus quæstor, ib. e speculo similis. ibid. f. minimo vapore turbatur, ibid. g

Dei, & sui immemor. 8. h Infelix puerpera, ibid. i

Stomachus frigidus, ibid. l. animi carnificina. ibid. m. Quæ omnium optima. 9. n

III.

Eloquentia.

Characterum copia utilis, si rectè uteris. 11. o sin secus, noxia. ibid. p

Sic & verborum copia. ibid. q. anceps est. ib. r. Qualis qualis sit, 12. f. quod major, eò periculiosior, ib. t

maximè, si illi quam maximè fidu. 13. u

IV.

Valetudo.

Insanum de rebellis conjuge gaudium. 15. y

Quasi cōiux, anima caro. ib. z rebellat assiduò, ibid. a

fovetur tamen, ut valeat. ib. b. Multis sanitas noxia, ibid. c. utilis infirmitas. 16. d

V.

Robur.

Agile & robustum corpus est fortis aduersarius, firmus carcer, belluina gloria. 18. e

Imò superant hominem agilitate bellua, venti, calum; ibid. f

robore verò præter belluas, ibid. g. navis, ibid. h & trabs, 19. i

quæ tamen omnia superantur ab infirmis, ibid. l homo verò etiam ab acino, à pilo, à risu, ibid. m & robur ipsum ab infirmitate. ibid. n

VI.

Forma.

Pomum Gomorrhæum 21. o placet specie, ibid. p scatet cinere. ibid. q Placet humanâ specie. ibid. r formosa cuticula; ibid. f sed cadaver 22. t & pulvis omnia, ib. u domus cineris, ibid. y pomum Gomorrhæ. ibid. z

VII.

Illustris patria.

Illustris in illustri patriâ 24. a nihil ab eâ lucis accipit, ibid. b obscurus tenebras; ibid. c Melius in obscurâ lateret. ibid. d Non reddit incolam illustrem patria, 25. e sed patriam incola ibid. f Magna magnæ urbis incommoda, ibid. g curæ, ibid. h umbræ; ibid. i & quidem, quia illustris est. ibid. l

VIII.

Libertas.

Libera videtur avis, quâ pueri ludunt, nec libera est: 27. m sic, qui liber est, homo, ibid. n etiam servus nascitur; ib. o & quid peccati, ib. p ne dicam fortunæ. ibid. q Nulla non hora servituti obnoxia; ibid. r testes varii. 28. f Nulla non subiacet peccatis anima. 29. t

IX.

Nobilitas.

Stultum certamen de nobilitate, 31. u quæ par sanguini. ibid. x Clarum genus obscurum est: 32. y quin eò obscurius, quò vetustius; ibid. z ac

semper aliena laus, numquam propria. ibid. a Nec tantum vivendo, quantum moriendo comparatur. 33. b

X.

Fama.

Nomen bonum pecunia nocet, 35. c si falsa deprehenditur: ibid. d si nec bonum facit hominem opinio bona, ibid. e siue aliena, siue propria; ibid. f multò minùs adulatio, 36. g aut fama posthuma: ibid. h sed si falsa est, ib. i gravius officit. ibid. l

XI.

Cibus.

Si stultum, modico vini latice è caseo vermes producere; 38. m insanum est, patrimonium sanitatemq; prodigere ibid. n in epulas omnis generis, 39. o superfluas, ibid. p ut lautius è cadavere tuo vermes alas. 40. q

XII.

Potus.

Accenditur viva calx ut extinguatur: 42. r sic hodie omni modo ibid. f & genere potùs certatur; 43. r non ad extinguendam sitim, ibid. u sed ad accendendam; ibid. x maxime cum tabacum bibitur, & vinum adustum. 44. y

XIII.

Convivium.

Vt in magnifico funere 46. z omnia pompam spectant, non animam: ib. a sic in splendido convivio, 47. b quod procul dubio fastidium parit, ib. c querelas, ib. d obloquia, ib. e damna; 48. f nec pauperi pater. ibid. g Omnia fame dantur, non fami, aut anima. ibid. h

XIV.

XIV.

Comessatio.

Multa sunt, & mala fatuorum insania: 50. i plures & peiores comessatorum. ibid. l. Fatuus utrem sordibus strangulat, ibid. m. comessator stomachum. ib. n. Fatuus amphoram se credit, 51. o. comessator dolium. ibid. p. Fatuus aquam pro vino bibit, ibid. q. comessator mortem pro salute. ibid. r. Fatuus iratus in corpus suū sedit, ibid. f. comessator in animam. 52. t. Fatuus ollam procat, ibid. u. comessator feminam ollā nigram magis, & candidam putat ac ferrosam. ib. x. Fatuus belluis se assimilat, 53. y. assimilat & comessator. ib. z. Vterque se victum paleā credit indissolubiter. ibid. a. Vterque Regem se arbitratur. ibid. b. Fatuus denique naves omnes suas putat, 54. c. comessator verò domum in navim conversam Agrigenti. ibid. d.

XV.

Vestis.

Gloria de vestibus, 59. c. est gloria de stigmatibus: ibid. f. insolens tamen ubique vestium studium, ibid. g. insolens varietas. ib. h. in pileis, 60. i. in collaribus, ibid. l. in thoracibus, ibid. m. in manicis, ibid. n. in caligis, 61. o. in tibialibus, ibid. p. in calceis, ibid. q. quin & pretio certatur; ibid. r. & infame infamiā hac non gloriarī. 62. f.

XVI.

Odores.

Pascit coquum culinā odor, 64. t. sed inaniis. ibid. u. Pascunt etiam ef-

feminatos odoramenta: ibid. x. sed vanè magis, ibid. y. & vitiosè, ib. z. & putidè. 65. a. Laudat in Magdalenā non odores Christus, ibid. b. sed pietatem. 66. c. Deo impensè laudabiles sunt. ibid. d. Si absint, non querendi; ibid. e. si affluunt, non respuendi, sed modici. ibid. f.

XVII.

Symphonia.

Stultus est, qui aquis nomen inscribere nititur. 68. g. Magna quidem vis musica ibid. h. multis illam reddit gratissimā, 69. i. paucis odiosam; ibid. l. sed stultior tamen est, qui musicam perditē amat: ibid. m. fallit enim innoxie, quæ sit aquis inscriptio; ib. n. musica verò blandiendo perdit: 70. o. nec facilius coexistunt in aëre soni, quàm characteres in fluctibus. ibid. p. Testis ipsa notarum notio; ibid. q. testis triplex temporis differentia; ibid. r. testis ipsa symphonia ratio. ibid. f.

XVIII.

Choreæ.

Ala Mercurium levè esse docent: 73. t. sic & levem esse trosculū, docet ib. u. saltandi gratia, ibid. x. species, ib. y. genus ipsum, 74. z. ridiculum prorsus, ibid. a. periculosum, 75. b. parum honestum. ibid. c.

XIX.

Otium.

Quies immodica vitiosa, 77. d. & ubique noxia, ibid. e. ut in veru & horologio, sic in homine: ibid. f. omne vitium complectitur; ibid. g. nec curas tollit, sed auget. 78. h. Somnus immodicus glirium delicia,

*cia, ibid. i brutus potius, quàm hu-
manus; ib. l quasi mors ipsa; ib. m
nec necessarius, nisi modicus. 79. n
Sed abutimur omnibus. ibid. o*

XX.

Lusus.

*Mala clepsidra jactura; 81. p peior
temporis. ibid. q Nihil masculum,
nihil honestum ibid. r in chartis
lusoriis, ibid. s in lusu pile, ibid. t
aleæ, & latrunculorum; ibid. u sed
vana omnia. 82. x Succensit Ale-
xander tempus etiam artificiosè
perdenti; ibid. y Plinius Major o-
tiosè obambulant. ibid. z Quanto
magis corripiendi lusores tempori-
perdæ; ibid. a quo nihil carius. 83. b
Quanta igitur insania, de temporis
jacturâ gloriari; ibid. c quod salu-
ti indultum, ibid. d & postea re-
quisitum, fortè deerit? ibid. e*

XXI.

Alca.

*Fallit usura, fallit alea; 85. f & quod
donat, repetit cum fœnore: ibid. g
infelix est omnibus, ibid. h etiam
peritissimis. ibid. i Perdit patri-
monium, 86. l libertatem, ibid. m
famam, ibid. n corpus, ib. o ani-
mam, 87. p quin & Deum perdere
nititur. ibid. q Multis vitiis ob-
noxia, ibid. r divinis humanisq;
legibus prohibita. ibid. f*

XXII.

Equi.

*Nulla non navis periculosa, 90. t nul-
lus non equus, ibid. u cujus cujas
sit, ibid. x omnium vitia, & peri-
cula. ibid. y Quin equitatio ipsa
periculosa: 91. z testes equi parici-*

*dæ; ib. a chari tamen, & cari, 92. b
etiam ad amentiam usque, ibid c
& quasi idololatriam. ibid. d*

XXIII.

Venatio.

*Venator, ut cancer, prado & prada:
95. e hinc Actæoni similis. ibid. f
Vanus illius labor, ib. g & noxius
fama, 96. h corpori, ibid. i tempo-
ri, ibid. l censui, ib. m menti. ib. n*

XXIV.

Famuli.

*Servi, ut vermes; 100. o hipomum in
se maximè beneficum erodunt ac
destruunt, ibid. p illi Dominum:
ibid. q produnt omnia, ib. r pro-
digunt, 101. s arroduct. ib. t Qua-
les quales sint, ibid. u peiores sunt
hostibus; ib. x initio apti & prom-
pti ad omnia, ibid. y postea ad ni-
hil: 102. z & tamen nos perdimus,
ut illos alamus. ibid. a*

XXV.

Dominus.

*Non omni malo liber est, qui summo
caret: 104. b nec omni molestiâ,
qui maximâ; ibid. c etiam scabies
molesta est. 105. d Sic & bonus
Dominus molestus est, ibid. e etsi
minùs quàm malus; ibid. f quia
se suaq; servo eripit, ibid. g & li-
bertatem tollit; 106. h quod maxi-
mè sensibile: ibid. i libertas enim
unicum & summum hominis bo-
num. ibid. l*

XXVI.

Tituli.

*Regales schedula inania sunt nomina,
109. m quia ludicras & breves
dignitates denotant. ibid. n Sic &
tituli*

tituli omnes, quia breves & quasi ludicros honores designant : 110. o testis Senatus Romanus, seu PP. CC. ibid. p testis Consul, ibid. q testis Imperator : ibid. r ludicros inquam & vanos. 111. f quia nec dominium conferunt, ibid. t nec aptitudinem : testes medici, ibid. u causidici, 112. x Doctores artium, ibid. y Poëta laureati. ibid. z

XXVII.

Divitiæ.

Mulier est malum necessarium; 115. a sic & pecunia malum est, ibid. b omne malum complectens; ibid. c & possessorum suum reddit cacum, ibid. d servum, ib. e stultum, ib. f pauperem, 116. g malum. ibid. h Hinc divitiis à vitiis nomen; 117. i & merito; quia possessor his offendit Deum, proximum, seipsum. ib. l & tamen necessariae sunt. ibid. m

XXVIII.

Domus.

Vt carcer quilibet satis latus, sed non sat latus; 119. n ita quævis domus ibid. o satis lata, ibid. p quia & tumultus sufficit, ibid. q sed non sat lata; ibid. r quia nec palatia ipsa miseriae excludunt. ibid. s Testis Tullius, Tarquinius, Iulius Caesar : ibid. t testis Nero, qui in angustissimâ domo ibid. u plenus angustis. 120. x Maxima domus maximis obnoxia periculis, 121. y sumptibus, ibid. z & curis. ibid. a

XXIX.

Picturæ.

Vt avaro gratum est vitri polygoni mendacium, 124. b ita pictura stu-

dioso naturæ mendacium : ibid. c gaudet enim injuriâ, ibid. d gaudet mendacio; eò magis, quod magis imponit; ibid. e eò minus, quod minus. 125. f Naturæ mendaciū gratas reddit omnes veterum picturas, ibid. g & etiam modernas : 126. h nec errorem hunc aut tempus, aut auctor excusat. ibid. i

XXX.

Bibliotheca.

Epule pictæ visui sunt, non usui, 129. l quales quondam Heliogabali : ib. m sic insolens Bibliotheca ibid. n fastidio & cruci potius est, quam usui. 130. o quia librorum necessariū ignorantiam parit, ibid. p & confusionem, ib. q non doctrinâ. 131. r

XXXI.

Amici.

Vt cereo nimium amicus papilio, mox hostis fit; 133. f ita homini homo. ibid. t Nemo multos hic habet amicos : ibid. u vix unus unicum, 134. x nedum asiduum 135. y & constantem; ibid. z cùm ob rationes amicitie inita, ibid. a tum ob varietatē fortune, 136. b tum denique ob libertatem correptionis. ibid. c ac ipsum amicitie studium. ibid. d

XXXII.

Inimici.

Utor perit ut perimat, sicut bombus, 138. c quia perdit fortunas, 139. f quas patientia comparat, ibid. g imò sensum communem; ib. h quia hominē stultum efficit ultio, 140. i & brutis similem, ibid. l & pejo-rem; ibid. m quin perdit & corpus

& animam. 141. n Vltor apibus,
& muro ruenti similis. ibid. o Nec
excusat ultionē consuetudo; 142. p
quia ultio magis repugnat, ibid q
quā indulgentia, nature, 143. r
rationi, ibid. f honesto, 144. t &
utili. 146. u Testis Sapientius. ibid. x
Adde, quod amicum parat indul-
gentia, 147. y & hostem tollit, ib. z
nec, ut illa, p̄nitudini est obnoxia.
ibid. a

XXXIII.

Pater.

Si ex claro igne fumus obscurus nasci-
tur, 149. b multò facilius ex claro
patre obscurus & degener filius;
ibid. c iuxta experientiam, ibid. d
maximè in Londinensibus. 150. e
Et sanè si adoptio degenerat, ibid. f
quid ni nativitas? ibid. g Exempla
degenerantium. ibid. h Imò paren-
tum claritas obscuros reddit filios.
152. i

XXXIV.

Frater & soror.

Omnes prolem desiderant, 154. l quia
proles quasi redivivus parentum
vultus: ibid. m sed ut nulli vultus
formā, sic nullæ proles naturā pla-
nè similes. ibid. n Fratrum rara
concordia. 155. o Exempla frater-
næ discordiæ, ibid. p apud Actium,
ibid. q in Macedoniā, 156. r Ro-
mæ, ibid. f Constantinopoli, ibid. t
in Hispaniā, ib. u in Poloniā, ib. x
Britanniā, ibid. y Italiā, ibid. z
Turciā, ibid. a Indiā. ibid. b Nec
melior sororum gratia: ibid. c quin
ipsa pietas, 157. d somnium, ibid. e
votum inter fratres discordiam

parit. ibid. f Vera fratrum foro-
rumq̄, concordia ibid. g aut rara,
aut nulla. ibid. h

XXXV.

Amor.

Vagus amor hedera similis in multis:
159. i maximè quod, ut illa, am-
plexu omnia vitiat: ibid. l sic vaga
libido perdit omnia bona, ibid. m
fortuna, ibid. n anima, 161. o cor-
poris. ibid. p

XXXVI.

Vxor.

Ut conditum saccharo semen zedoar,
dulcis amaror est, 164. q ita viro
uxor, ibid. r partim dulcis, ibid. f
partim amara; ibid. t sive nobilis,
165. u sive plebeia; ibid. x sive di-
ves, ibid. y sive pauper; ibid. z sive
formosa, ibid. a sive turpis; ibid. b
sive libens, ib. c sive invita; 166. d
sive facunda, ibid. e sive taciturn-
a; ibid. f sive blanda, ibid. g sive
austera; ibid. h sive sterilis, ibid. i
sive fecunda; ib. l sive erudita, ib. m
sive rudis. ibid. n Nullum dulcius
matrimonio B. Virginis, & S. Iose-
phi, ibid. o ex parte B. Virg. 167. p
B. Iosephi, ibid. q & Dei ipsius; ib. r
& tamen quā Iosepho in princi-
pio amarum fuit? ibid. f

XXXVII.

Filia formosa.

Nil vitro fragilius: 170. t nihil item
filiā præsertim formosā. ibid. u Sic
probat ipsum mulieris nomen; ib. x
sic Graci, ibid. y Ægyptii, Chinen-
ses, Hebræi. 171. z Nec obstat custo-
dia: ibid. a quin voluntariè ruit
femina, ibid. b ut probatur exem-
plis

plis diversarum, ibid. c. atque adeo fragilior vitro, praesertim formosa: 173. d. quia forma naufragium est, ibid. e. tyrannus, ib. f. vernix, ib. g. calamina, ibid. h. regnum male custoditum, ibid. i. quod omnes omnibus modis ambiunt. 174. l.

XXXVIII.

Filia nupta.

Vt auget verruca sublata verrucas, 176. m. sic filia, quā se pater per nuptias exonerat, onera, ibid. n. si re aconomia sit, ibid. o. siue formosa, ibid. p. siue perfida marito, ib. q. siue fidelis, 177. r. siue indotata, ib. f. siue benè dotata, 178. t. siue malè, ibid. u. siue mediocriter; ibid. x. maximè si aut ipsa moritur, aut maritus. 179. y.

XXXIX.

Nepotes.

Vt cauterium incertum solamen est & certus labor: 181. z. sic frequens nepos, ibid. a. frequens labor, & cura, ac incertum solamen ibid. b. ratione morbi, ibid. c. vestis, ibid. d. nutricis, 182. e. custodis, ibid. f. gerula, ibid. g. aetatis, ibid. h. conditionis. 183. i. Testis Lædelinus. 184. l. Imò & ratione ipsius spei, ibid. m. virtutis, natura, 185. praesertim puellarum culpa. ibid. n.

XL.

Præceptor.

Vt non arguit doctus equis doctum asinum, 187. o. sic nec insignis magister insignem discipulum: 188. p. quia nihil cura sine naturā. ibid. q. Testis Ciceronis filius, 189. r. testis asinus Ammonii, ibid. f. testis filius

Herodis Attici, ibid. t. testis Iustianus, ibid. u. testis compositus Seneca Nero. 190. x. sed bonus magister malo discipulo infamia est. ibid. y.

XLI.

Patronus.

Optandū, ut omnes intelligant, quā falsa sit de ingenti patrono gloria. 192. z. Vt extollitur à monte pygmaeus, & magnū se credit; ib. a. sic extollitur à patrono cliens, & idem sibi persuadet. ibid. b. uterque tamen naturā humilis & tantū favore sublimis; 193. c. nec alterutrum sublimitas maiorem efficit, sed minorē potius, ibid. d. & ruinae magis expositum. ibid. e. Imò qualis qualis sit cliens, ib. f. quod major patronus, eò minor ipse est. 194. g. Minimus hominum maximo suppedaneo indiget. ibid. h. Quid, quod parit vertiginem & lapsū sublimitas? ibid. i. quia fastidiosa Magnatum amicitia. 195. l. & amulis obnoxia. ibid. m. Testes quamplurimi Principum familiares, ibid. n. omnes tandem miserè lapsi. ibid. o.

XLII.

Dignitas.

Vt machina, Augustana similis, magno molimine, 197. p. & quasi ascensu descensuq. continuo, ibid. q. aquam ex humili in sublime tollit, ibid. r. ut repente precipitet. ibid. f. sic nova dignitas hominem è vulgo, 198. t. labore non exiguo, ibid. u. & continuo quasi ascensu, ibid. x. aut potius descensu evchit, 199. y. ut mox deturbetur vitio vel alieno,

vel suo. *ibid.* z *Testes varii*: 200. a *Dionysius*, *ibid.* b *Belisarius*, *ib.* c *Demetrius*, *ibid.* d *Lyfimachus*, 201. e *Quintus Cepio*, *ibid.* f A. *Vitellius*, *ibid.* g *Hircanus*, *ib.* h *Iustinianus*, *ibid.* i *Henricus VI. Anglia Rex*, *ibid.* l *Ioannes XIII. Pontifex*, 202. m *Comes Effexius*, *ib.* n *Marchio Ancraeus*. *ib.* o Vel etiam fortuna culpâ, *ibid.* p quæ ludum hunc amat, *ib.* q teste nomine suo, 203. r teste rotâ *VVillegisii*, *ibid.* f & *Sesostris*, *ibid.* t omnibusq; fortuna titulis. *ibid.* u

XLIII.

Imperium.

Vt fax & focus, dum aliis lucendo profunt, sibi officiunt; 206. x sic Imperator *ib.* y lucendo aliis, *ib.* z sibi nocet, 207. a & ardendo aliis, ipse consumitur. 208. b *Testis Imperii conditio*, *ibid.* c moderator, 209. d cura. *ibid.* e

XLIV.

Classis.

Puerilis rhombus, & navium classis, 211. f venti ludibrium sunt. *ibid.* g *Classis Xerxis numerosissima*, *ib.* h *Batavi frequentissima*, *ibid.* i *Hispani potentissima*, 212. l ratione multitudinis navium, *ibid.* m & magnitudinis, *ibid.* n ratione tormentorum, *ibid.* o militum, *ib.* p nautarum, 213. q commeatus, *ib.* r armorum, 214. f magnâ ex parte tempestate periit, vento facta ludibrium. *ibid.* r

XLV.

Exercitus.

Infanum, de numerofo exercitu glo-

riari. 216. u *Vt pestis omnia destruit*, *ibid.* x sic numerosus exercitus. *ibid.* y *Pestis multas urbes & gentes depopulata est*, 217. z *plures exercitus*. *ib.* a *Testis vel sola Belgica*, *ibid.* b *vastata ex integro*, 218. c & *depopulata*, *ibid.* d etiam sub initium turbarum, 219. e *nec dum post*. *ibid.* f *Quot millibus Ostenda sola steterit etiam victori*, 220. g *quot urbes alie*. *ib.* h *Quin etiam pestis damna, belli damna sunt*. *ibid.* i

XLVI.

Victoria.

Alienis plumis gloriatur Horatii cornicula, 222. l *alienâ laude victor*. *ib.* m *Victoria, si arte parata*, *ib.* n *multum ad alios pertinet*, *ibid.* o *nihil ad victorem*: 223. p sic etiam si Marte, *ibid.* q *nihil ad victorem*, *ibid.* r *sed plurimum ad militem*, 224. f & *fortunam*. *ibid.* r

XLVII.

Votorum summa.

Votorum summa, 227. u *ut tenuissima carbasus, longi laboris opus est*, & *brevis usus*; *ibid.* x *quâ nulla in rebus omnibus constantia*. *ibid.* y *Sic Carolus V. exemplo suo docuit* 228. z & *sententiâ*. *ibid.* a *Sicut carbasus brevissimi usus longissimo labore paratur*: 229. b sic & *votorum summa*; 230. c *at mox tollitur*. *ibid.* d *Testis Marius*, *ib.* e *testis dives Evangelicus*. *ib.* f *Adde, nec votorum quidem summam hic dari*. *ibid.* g

XLVIII.

XLVIII.

Flos vitæ.

*Flos vitæ, 232. h. ut flos arboris, defluit
ultrò; ibid. i non item fructus. ib. l
Citiùs perit adolescentia, ibid. m
quàm maturior ætas. 233. n Mors
illi vicina, etsi remota videatur.
ibid. o*

XLIX.

Ætas integra.

*Ætas integra aut plena 235. p minùs
dici potest, quàm luna: ibid. q quia
semper illi aliquid deest, ibid. r
propter assiduam temporis incon-
stantiam, 236. s cuius nulla pars,
ut præsens, designari potest. ibid. t*

L.

Vita longæva.

*Defuncto iuvene longævus senex infe-
licior. 238. u Duos inter reos ulti-
mò superstes infelicior est, ibid. x
quia mortis timor morte pejor.
ibid. y Hinc in penam reorum pes-
simus ultimò plectitur. ibid. z Sic
defuncto iuvene superstes senex
magis miser est, 239. a quia conti-
nuò mortem spectat & expectat,
ibid. b quam evadere non potest,
sicut reus potest: ibid. c & quia se-
nectus ipsa miseria est, ibid. d. imò*

*& vita ipsa. ibid. e Hinc & mili-
tia dicitur, ibid. f quâ nulla major
miseria. ibid. g Pagnant hîc enim
in se 240. h & in hominem om-
nia, ibid. i sive anima, ibid. l sive
corporis, ibid. m sive fortunæ bo-
na; 241. n leges ipsæ, ibid. o conju-
ges, ibid. p socii, ibid. q filii, 242. r
parentes, ibid. s amici; ibid. t ho-
mo cum artibus, ibid. u laboribus,
ibid. x paupertate, ibid. y divitiis,
ibid. z morbis, ibid. a morte, ib. b
affectibus atque aded secum. 243. c
Imo verò humana omnia, aded
misera & vana, ut nihil sint. ib. d
Epilogus.*

*Patent itaq, vanitatis fraudes 245. e
& facinora; ibid. f & adhuc tole-
ratur? ibid. g Pænas aternas me-
retur, 246. h juxta Dei decretum;
ibid. i nec adhuc punitur? ibid. l
Mala fecit facitq, innumera; ib. m
nec adhuc vel coacta vel sponte
exulat? ibid. n maxime cum vi-
deat patère scelera sua, 247. o di-
versis locis & temporibus perpe-
trata? ibid. p Suadetur, ut sponte
exulet: 248. q sed non audit. ibid. r
Sistitur itaque judicanda Iusti-
tia. ibid. s*

CATALOGVS AVCTORVM,

quorum in hoc opere sententiæ,
aut historiæ.

A Curcia.	Chrysoftomus.
Ælianus.	Cicero.
Aldrovandus.	Cornelius à Lapide.
Alexander ab Alex.	Crantzius.
Antoninus.	Dauroutius.
Apollodorus.	Democritus.
Aristoteles.	Dio Cassius.
Athenæus.	Drexelius.
D. Augustinus.	Dubravius.
Ausonius.	Eginardus.
D. Bernardus.	Erasmus.
Beyerlinck.	Foulloucius.
Biblia.	Fulgosius.
Bidermannus.	Gellius.
Boëtius.	Giraldus.
Briffonius.	Guicciardinus.
Cælius.	Halicarnassæus.
Carneades.	Haræus.
Cartagena.	Hermannus Hugo.
Cato.	Hieronymus.
Caußinus.	Hippocrates.

Home-

Homerus.
Horatius.
Hugo à S. Victore.
Innocentius.
Ioannes de Serres.
Iosephus.
Iunius.
Iuvenalis.
Lactantius.
Laërtius.
Livius.
Ludovicus Melfus.
Lycosthenes.
Majolus.
Manilius.
Mariana.
Martialis.
Marulus.
Mejerus.
Mirandula.
Natalis.
Nonnius.
Olaus Magnus.
Ostiensis.
Ovidius.
Paschasius.
Pausanias.

Petrarcha.
Peucerus.
P. Ant. Ferrarius.
Platina.
Plautus.
Plinius.
Plutarchus.
Polydorus Virgilius.
Quinctilianus.
Reydanus.
Richterius.
Sabellicus.
Salianus.
Salomon de la Broûe.
Salustius.
Sanderus.
Saxo.
Scribanus.
Seneca Tragœd.
Seneca Philosophus.
Sigonius.
Strada.
Suetonius.
Textor.
Theophrastus.
D. Thomas.
Thorius.

Tre-

Trebellius.
Trigautius.
Valderama.
Valerius Maximus.
Varro.
Vbaldus.

Vignerius.
Virgilius.
Volaterranus.
Ziglerus.
Zonaras.

SYLLABVS

Rerum & sententiarum.

A

 Bimelech septuaginta fratres impiè occidit. 156

Ablavio amicitia Constantinii noxia fuit. 195

Abſalon filius Davidis degener. 150

Achilles muſicâ delinitus ad mentem rediit. 68

Acinus Anacreonti vitam ademitt. 19

Actæon cur ad nuda virginis conſpectum ex homine in cervum converſus, & à canibus propriis laceratus ſingatur. 95

Adam protoplaſtes Cainum filium degenerem habuit. 150

Ægyptii puellis calceos negabant. 171

Aër ex otio peſtilentiâ corripitur. 77

Agareni alcâ ludentes primò ignominia, deinde ſupplicio afficiunt. 87

Agrigentini comeſſatores ebrii domum in navem eſſe commutatam arbitrantur. 54

Albertus Auſtriacus, quamvis victor, ad unam Oſtendâ circiter 72000. milites amiſit. 220

Alcærenus fratrem Archèſilaum crudeli odio inſectatus fuit. 156

Aleator quidam blaſphemus à diabolo abripitur. 87

Alexander Rex à Timorbeo Mileſio Muſicâ aliquoties ad iracundiam concitatus fuit. 69

otioſè tempus perdenti merito indignatus fuit. 82

mortuis equis tumulos condidit. 92.

à ſolo Lyſippo fictus, à ſolo Apelle pictus, & à ſolo Pyrgorele ſculptus fuit. 125

Alexius Conſtantinopolitanus fratrem Iſaacium crudeli odio inſectus fuit. 156

Alvaro familiaritas cum Ioanne Rege exitio fuit. 195

Amici à Solone calculis ſupputatoriis comparati. 135

Amicitia quid Auguſtino. 132.

Amicitia Principum brevis. 195

Amicum querere, quàm hoſtem tollere, melius. 147

Amyiſis Polycratis amicitia renuntiavit. 136.

Anacreon acino extinctus fuit. 19

Ancreo Henrici IV. Galliarum Regis favor exitialis fuit. 195. 202

Androcida opera immortalitate donata. 125

Angelorum labor otium. 77

Angelus Accaciolus injuriam Coſmo Medico illatam alapâ vindicaturus, ab ipſo Coſmo reprimitur. 140.

Angli, occaſione necis Caroli VII. vindicanda, in Galliam irrumpunt. 139

à Philippo Bono ad id erant inſtigati. ibid.

Anima proditor otium. 77

Animus corporeis rebus expleri non poteſt. 64

Ansbertus Cameracensis Episcopus
Landelinum nepotem educat. 184
Antigonus Deos, ut se ab simulatis
amicis servarent, precabatur. 134
fratrem Aristobulum crudeli odio
infectatus fuit. 156
Antisthenes quendam, quod tibicen
esset, improbum esse judicavit. 69
Antoninus tot in aleâ vitia, quor
puncta, esse ait. 87
degenerem filium habuit Commo-
dum. 150
Antoninus Verus vivo equo aureum
simulacram condidit. 92
Antonius Cleopatra amore actus mul-
ta impia facinora designavit. 162
Apelles solus Alexandrum pinxit. 125
Apibus similes, qui injurias ultum
eunt. 141
Aqua ex otio putrescit. 77
Arbor Milonem detinuit, & feris la-
cerandum dedit. 19
Archelaus à fratre Alcarenò crudeli
odio habitus fuit. 156
Aristagoras degener Aristarchi filius.
 150
Aristarchus degenerem filium Arista-
goram habuit. ibid.
Aristidis opera immortalitate dona-
ta. 125
ars agro ejus vivam quasi mortem
affinxit. 126
degenerem filium Lyfimachum ha-
buit. 150
Aristobulus à fratre Antigono crude-
liter odio habitus fuit. 156
Arlotti Florentini nobile apophthe-
gma. 142
Arium hostis otium. 77
Asia odoramentorum inventrix. 64

Athena gravi peste attenuata. 217
Atheniensis sis, an Serapius, nil re-
fert, si Athenienses virtute præ-
vertas. 25
Attalo Alexandri amicitia exitiosa
fuit. 195
Attilus Regulus à Carthaginensibus ca-
ptus, crudeliter trucidatus fuit. 28
Avarus offendit Deum, proximum,
seipsum. 117
Augusti in odoramentorum usu mo-
destia. 66
filium Tiberium degenerem ha-
buit. 150
Iuliam servare aded non potuit
quin vitaretur. 171
Aurea, domus Neronis, cur sic appel-
-lata. 120
Aurei panes in convivii luxui adhi-
bentur. 48
Aures in servis non obedientis, sed ex-
plorantis emblemata. 100
Aurum quibus cognominibus à S. Au-
gustino appelletur. 115
Ausonii carmen in eos qui copiosas bi-
bliothecas instruunt. 131

B

B *Alarchi opera immortalitate do-*
nata. 125
Barcinonenses quomodo aleatores re-
presserint. 86
Batavi multas naves naufragiis ami-
serunt. 211
Classē Hispanicā oppugnaverunt. 214
Belgarum in vestium varietate luxus
acerbè perstringitur. 59.60.62
Belgio quanta mala bellum intulerit.
 218.219
Belisario familiaritas Iustiniani exi-
tio fuit. 195.200.

Benè facta, potissima patria laus. 24
 Beukelarius in culinis depingendis excelluit. 126
 Biblis amore acta, lacrimis periit. 161
 Bosschius in spectris inferorum depingendis excelluit. 126
 Botrus à Zeuxide tam affabrè factus, ut volacres deceiverit. 126
 Bravo, Hispanus aleator, divinitus puniitur. 87
 Breugelius in salibus & agrestibus depingendis excelluit. 126
 Brillius in ruribus depingendis excelluit. ibid.
 Bucephalus quanti constiterit. 92

C

Cæli dolor otium. 77
 Cæsar in curiâ interemptus. 119
 Cain Adami protoplasti filius degener. 150
 Cairum peste propemodū eversa. 217
 Calamina aluminis genus, quod naturâ suâ ignem provocat. 173
 Caligula Imp. ut haberet unde alere luderet, ditiores Gallorum trucidari iussit. 87
 propter scelera publicâ sepulturâ indignus habitus. 151
 Cameracenses tela humano usui aptissima. 3
 Caninius à Dione, ob unius diei Consulatum, suggillatur. 110
 Caracalla fratrem Getam matris in sinu occidit. 156
 Caries ligno ex otio inascitur. 77
 Carneades formam ait esse regnum malè custoditum. 173
 Caro est anima, quod rebellis uxor marito. 15
 Caroli V. egregiè facta. 228

Carolomannus ab equo periit. 91
 Carolus VII. Francia Rex trucidatus. 139
 necis ejus vindicanda occasione Angli in Franciâ irruerunt. ibid.
 Ludovicum II. filium habuit planè à se degenerem. 150
 Casimirus Sandomiria Dux, inflicta sibi alapam patienter tulit. 139
 ad Polonia regnū sublimatur. ib.
 Catilina perniciosus fuit Republica Romana. 5
 Cauterii instar, publicâ ignominia iniusti, vestium luxur est. 59
 Chabrias degenerem filium habuit Ctesippum. 150
 Chamus Noëmi filius degener. ibid.
 Charitas, prætextus divitum in luxuriosis conviviis. 48
 Chilpericus à Sigeberto fratre summo pere odio habitus fuit. 156
 Chineses puellis natis statim pedes enervabant. 171
 Cicero Iunior Cratippum præceptorum habuit. 189
 Ciceronis in Vatiniū jocus. 110
 Claritas non nascendo sed vivendo aut moriendo acquiritur. 33
 Claudius Imp. filium Neronem degenerem habuit. 150
 Clinias Philosophus Musicâ delinitus ad mentem rediit. 68
 Commiseratio soli homini à naturâ concessa. 143
 Cōmodus degener Antonini filius. 150
 Constantini Magni tres filii, Constantinus, Constans, & Constantinus, vitiosissimi. 151
 Corporis sanitas multos in exitium adduxit. 15

ejus formâ perversè ad libidinem
 abutimur. 79
 Corpus humanum, sepulchrum est. 22
 Cortracenses tela humano usui aptis-
 sima. 3
 Cosinus Medicus à Senatore quopiâ
 atrocem injuriam patitur. 140
 sapiens ejus apophthegma. ibid.
 Cracus à Lecho fratre summè odio
 habitus fuit. 156
 Cratippus Ciceronis Iunioris prae-
 ptor fuit. 189
 Crispus Catilinum ab ingenio laudat,
 ab ingenio malo vituperat. 5
 Ctesippus degener Chabria filius. 150
 Cupiditas Evæ omne malum in mun-
 dum invexit. 104
 Curarum prodromus otium. 77

D

Dæmonum praesidium, otium. 77
 David suâ citharâ Saulem Re-
 gem furibundum sedatiorem red-
 didit. 69
 filium Absalonem degenerem ha-
 buit. 150
 Demetrius Nicator fortuna ludi-
 brium. 200
 Demetrius Polyorcetes Thessali mere-
 trici ducenta & quinquaginta ta-
 lenta dedit. 160
 fortunæ ludibrium fuit. 200
 Democritus nil temporis jacturâ da-
 mnosius esse dixit. 83
 Demosthenes coram Philippo in me-
 dio orationis obmutuit. 7
 Diabolorum supplicia omnibus hu-
 manis calamitatibus longè lon-
 giùs antecellunt. 104
 Dionis in Caninium, unius diei Con-
 sulem, jocus. 110

Dionysius naves equos ligneos appel-
 lat. 90
 Dionysius tyrannus Platonem viginti
 minis vendidit. 136
 Dives omnis cacus est. 115
 à diyo dictus. 116
 Dominus, durum & superbum no-
 men. 107
 Domus Neronis quàm laxa fuerit. 119
 Duella sex mensium spatio in tractu
 Lemovicensi 120. Nobiles sustule-
 runt. 141
 in Galliâ decennii tēpore 18000.
 ibidem.

E

Ebrioform & fatuorum ingenio-
 sa comparatio. 50.51
 Echenais, semipedalis pisciculus, na-
 vem plenis velis euntem sistit. 18
 Elephas à mure sibi timet. ibid.
 Eloquentiâ perversè ad discrimen ab-
 utimur. 79
 Embryo matris utero clausus, sapē
 priùs moritur, quàm in lucem eda-
 tur. 233
 Equus Trojanus, non equus sed navis
 fuit. 90
 Esavus filius Isaaci degener. 150
 Essexius Comes fortuna ludibrii. 202
 Europa odoramentis ex Asiâ venienti-
 bus corrupta. 65
 Exequiarum pompa, non anima sed
 ostentationi instruitur. 46
 Exilium irrogatum rerum novarum
 inventoribus à Græcis. 59
 tibicinibus ab Henrico III. Imp. 69
 Explorantis emblemata, aures in ser-
 vis. 100
 Ezechias Rex Manassen filium dege-
 nerem habuit. 150

Fabius

F

Fabius Maximus pilo extinctus fuit. 19
 Fabius Populus ab equo periit. 92
 Fames laeta, vermium penus. 40
 Familia sentina otium. 77
 Famulorum iniqua conditio. 105. 106
 Ferrex Porregem fratrem summo odio infectatus fuit. 156
 Ferrum, dum otiosum est, rubigine ambeditur. 77
 Florus in humani corporis fabrica depingenda excelluit. 126
 Forma corporis perverse ad libidinem abutimur. 79
 Fortuna dicta quasi Fortuna à Ver-
 to. 203
 cur vitrea pile insistat. ibid.
 non ipsa liberum facit, sed virtus. 29
 Fortuna sublimis, dum animos auget,
 hominem imminuit. 194
 Franciscus I. Gallia Rex à Carolo V.
 in praelio Ticinensi captus. 228
 Franciscus Barbarus memoria jactu-
 ram passus fuit. 7
 Franciscus Gonzaga Hugolinum fratrem
 summo odio infectatus fuit. 156
 Franciscus à Pino Ordolpho fratre
 summo odio habitus. ibid.
 Franciscus Sforza Mediolanensis Dux,
 Princeps omni virtutum genere
 excellens. 151
 Fredericus Torisimundum fratrem tru-
 deli odio infectatus fuit. 156
 Fustigatio irrogata tibicinibus apud
 Ponticos. 69

G

Gallia, necis Caroli VII. vindi-
 canda occasione, ab Anglis
 invaditur & occupatur. 139

Gallorum ditiores à Caligula truci-
 dari iussi, ut eorum divitias in
 aleam expenderet. 87
 Gallus suo cantu leonem terret. 18
 Germani olim tessera & alca dediti-
 simi. 86
 Germanicus Imp. Romanis & Barba-
 ris vivus & mortuus invisus fuit.
 151
 Geta à Caracalla fratre matris in si-
 nu occisus. 156
 Gloria sua, quam patria, clarum esse,
 melius est. 25
 Gloriarum de vestium splendore, est glo-
 riari de cauterio per Ada pecca-
 tum inusum. 62
 Graeci novarum rerum inventores exi-
 lio multarunt. 59
 Guiscardus à Sigismunda Tancredi
 Salernitani Principis filia ad stu-
 prum sollicitatus fuit. 172
 à Tancredo interfectus fuit. ibid.
 Gulosi brutis vivis comparantur. 78

H

Habitatio fusior non propterea
 latior. 119
 Hannibal in ipso bellorum calore odo-
 ramentis usus. 65
 Heliogabalus cerceos eburneosq; cibos
 convivis apposuit. 129
 Henricus Imp. III. tibicines exilio mul-
 tabat. 69
 Henricus IV. Gallia Rex uno die 100.
 duellatoribus veniam impertit.
 141
 Henricus VI. Anglia Rex fortuna lu-
 dibrium. 201
 Heraclitus Lydius coram Severo Imp.
 memoria errore contigit. 7
 Herodes Atticus coram Antonino Imp.
 memo-

memoria errore contigit. 7
filium habuit stupidissimum. 189
Hippocrates equitationē noxiam esse ait. 91
Hippolytus ab equo periit. ibid.
Hippomene Limonem custodire non potuit quin vitaretur. 171
Hircanus fortuna ludibrium. 201
Hirudo importuni amici symbolū. 136
Hollandica tela usui humano aptissima. 3
Homicida plerique miserè & ipsi percutunt. 141. 142
Honor plerisque exitialis. 198
Hostes domestici, famuli. 101
Hostiensis sedecim alea vitia enumerat. 87
Hugolinus Gonzaga à fratribus suis Ludovico & Francisco summo odio habitus fuit. 156
Humana cuncta sunt fluxa & instabilia. 227
Hyphis præ amore laqueo periit. 161

I

I*eroam degener Salomonis Regis filius.* 150
Ignorantia magister otium. 77
Ildebertus à Sigeberi patris virtute degener fuit. 150
Immortalitatis cupiditas omnibus innata. 154
Ingenii nox otium. 77
Ingenio perversè ad fraudes abutimur. 79
Inimicum veniā quàm odio prosequi equius. 144
Inopia pater otium. 77
Inventores rerum novarum à Græcis exilio, à Scythis morte multabantur. 59

Ioakim degener Iosia Regis filius. 150
Ioannes XIII. Pont. fortuna ludibrium. 201
Ioannes Cornarius Casimiro Sendomiria Duci alapam impingit. 139
Ioannes Galeacius Mediolanensium Dux, homo vitiosissimus. 151
Iocus Dionis in Caninium ob unius diei Consulatum. 110
& Ciceronis in Vatinius. ibid.
Ioël Samuelis filius degener. 150
Ioram Turca sex fratres impiè è medio sustulit. 156
Iosias Rex Ioakimum filium degenerem habuit. 150
Iracundi brutis vivis comparatur. 78
Isaacius ab Alexio fratre summo odio habitus. 156
Isaacius Esavum filium degenerem habuit. 150
Ismenius optimum tibicinē aluit. 69
Italus quidam ad amentiam equorum studiosus fuit. 92
Iulia ab Augusto aded servari non potuit quin vitaretur. 171
Iurisperiti plerique solo titulo tales. 112
Iustinianus Imp. fortuna ludibriū. 201
Iustitia divina meminisse, optimum genus memoria. 9

L

L*abor amatur, si iusta quies amatur.* 77
Labori quies necessaria, qualis. 79
Lacedæmones olim odoramenta editis ab urbe suā arcuerunt. 64
Lacedæmonii seditiosè Terpandri musicā permulsi & sedati. 68
Landelinus ab Ansberto Cameracensi Episcopo educatur. 184
ad

ad latrocinia se confert. ibid.
Leander amore actus submersus fuit.

161

Lechus Cracum fratrem crudeli odio
infectatus est.

156

Leo galli cantu terretur.

18

Lex Barcinonensium in aleatores.

86

Libertas omnibus, etiam bestiis, est
gratissima.

106

Libidinosi brutis vivis comparantur.

78

Libido è choreis nascitur.

75

Licinius ab equo perit.

91

Lignum ex otio cariem contrahit.

77

Liminei fratres quare se mutuo occi-
derint.

157

Limo ab Hippomene custodiri non po-
tuit quò minus vitaretur.

171

Lingua murici similis.

12

ejus volubilitas probis improbisq;
communis est.

11

Ludovicus II. Gallia Rex à Carolo pa-
tre planè degener.

150

Ludovicus Gonzaga Hugolinū fratrem
summo odio infectatus fuit.

156

Lues Venerea unde primum orta.

159

Lunatici quomodo à Medico Medio-
lanensi curati.

96

Lydia mulieres ex meretricio opulen-
tiam sibi dotem acquisiverunt.

160

Lyfimachus degener Aristidis filius.

150

Lyfimachus fortuna ludibrium.

201

Lyfippus solus Alexandrum finxit.

125

M

M*Abometes Turcarū Imp. octo-*
decim fratres impiè è medio
sussulit.

156

Mavius fratre per errorem occiso se-
ipsum interimit.

155

Magdalena Christum odoribus super-

fudit, & quales ii fuerint, nimirum
pietatis.

65.66

Manasses degener Ezechia Regis filius.

150

Manfuetudo Casimiri Sendomiria

Ducis ad Polonia regnū eum subli-

mat.

139

Marius triduanus tantum Impera-
tor.

110

fortune ludibrium.

230

Matrimonii duo lati dies, primus &
ultimus.

164

Maximus Imp. cum Maximo filio à
militibus trucidatus.

217

Medici plerique Doctorum titulo gau-
d. n. & plerique potius mortem
quam sanitatem procurant.

112

Medicus quidam Mediolanensis quo-
modo lunaticos curavit.

96

Memoria situs, otium.

77

Meretrices quam sordide.

159

Messala Corvinus memoria jacturam
passus fuit.

7

Militibus gregariis potior victoria
obtentæ laus & gratia debetur,
ducibus adscribitur.

222

Milo ab arbore detentus, à feris lace-
ratus fuit.

19

Milvus sponso factus obviis boni con-
minū augurium.

165

Misericordia divina meminisse, opti-
imum genus memoria.

9

Morborum fomes otium.

77

Mors ex continuo otio sequitur. ibid.

ejus imago somnus.

78

surripit quæ sors contulit.

230

vita semper imminet.

233

Mors irrogata rerum novarum in-
ventoribus à Scythis.

59

Moscovia gravi peste attenuatur.

217

Mulieres Lydiae ex meretrice opulentam sibi dotē acquisiverunt. 160
 Murates Turca quinque fratres è medio sustulit. 156
 Murorum ruinis similes, qui injurias ultum eunt. 141
 Mus elephanto est terrori. 18

N

Narcisso amicitia Claudii exitialis fuit. 195
 Naves à Dionysio equi lignei vocantur. 90
 Nero quàm laxam domum habuerit. 119
 à Claudii parentis virtute degeneravit. 150
 Senecam præceptorem habuit. 190
 vitiorum omnium sentina fuit. ib.
 Nicephorus veniam à Saprício rogians, martyrii gloriam promeruit. 145
 Nobiles 120. sublari sex mensium spatio in tractu Lemovicensi ex vindicta cupiditate. 141
 18000. per Galliam decennii tempore. ibid.
 Noëmus Chamum filium degenerem habuit. 150
 Numinis odium otium. 77

O

Olivisci omnium, præ recordatione Dei, optimum genus est memoria. 9
 Opinio rem non mutat. 35
 Optimorum corruptio pessima. 36. 40
 Orator verus, nisi vir bonus, esse non potest. 12
 Orbilius memoria jacturam passus fuit. 7
 Orphei musica fabulosa. 68

Otio ad vitium perversè abutimur. 79
 Otto III. Imp. VVillegisium ex humili loco ad sublimem dignitatem elevavit. 203

P

Palatia Regum præ pauperum turguriis labore & dolore scatent. 119
 Palladi cur serpens appositus à Phidiā. 170
 Panes aurei in conviviis luxui adhibentur. 48
 Pannus ex otio tineis invaditur. 77
 Paralus degener Periclis filius. 150
 Parrhasii opera immortalitate donata. 125
 tam affabrè velum fecit, ut ipsemet eo deceptus fuerit. 126
 Peccatorum meminisse, optimum genus memoria. 9
 Perennio familiaritas Commodi noxia fuit. 195
 Pergamena bibliotheca supra ducenta codicum millia habuit. 130
 Pericles degenerem filium Paralum habuit. 150
 Pestis quanta mala. 216. 217
 Petrus Paulus Rabenius omnia, in quibus alii excelluerunt singuli, fingere se posse ostendit. 126
 Phariseus Magdalenā, Christum odoribus perfundentem, improbè accusat. 65
 Phidias cur testudinem ad Veneris pedes effinxerit. 170
 cur ad Palladis statuam serpentem. ibid.
 Philibertus Auriacus alex & ludo detritissimus. 86
 militum stipendia ludo decoxit. ib.
 Philippi

Philippi II. in ferendâ fortuna ad- sitate modestia.	224	Porrex à Ferrege fratre summo odio habitus fuit.	156
Philippus Bonus ebrium in plageâ in- ventū miro invento deludit.	53.54	Potu perverse ad ebrietatem aburi- mur.	79
Philippus Bonus, ut cadem Caroli VII. vindicaret, Anglos contra Gallos concitavit.	139	Principes multi in Musicam immensas pecunias expenderunt.	69
Philippus filium, quod artificiosè ca- neret, reprehendit.	69	ditiores, ferè pauperiores.	203
Philippus Macedo parricidii inter fi- lios suos fratres iudex fuit.	156	Prochrys amore acta telis periit.	161
Philistio risu extinctus fuit.	19	Protogenis cani spumam fortuna af- finxit.	126
Phocas degener Phocionis filius.	150	Prolomeus quadraginta librorū mil- lia habuit.	130
Phocion degenerem filium Phocam habuit.	ibid.	Pudicitia hostes, chorea.	75
Phraates Turca triginta fratres cru- deliter neci dedit.	156	ejus leno otium.	77
Phryne meretrix non nisi mille dra- gmis se prostituebat.	161	Puella apud Ægyptios non calceaban- tur.	171
Pilus Fabio Maximo vitâ ademit.	19	apud Chineses eis pedes enerva- bantur.	ibid.
Pinus Ordelaphus Franciscū fratrem summo odio infectatus fuit.	156	Pyrgoteles solus Alexandrum sculpsit.	125
Piramus amore actus proprio ense periit.	161		
Plato aleam à demone inventam esse ait.	87		
à Dionysio tyranno viginti minis venditus fuit.	136		
Plautiano familiaritas Severi noxia fuit.	195		
Plinius Major nepotem otiosè obam- bulantem reprehendit.	82		
Plutarchus formam calamina com- parat.	173		
Pontici tibicines morte plectebant.	64		
Pontii filia ab ejus pedagogo Saturnio prodata fuit.	171		
Populi nonnulli fato quodam dege- neres à paternâ virtute filios gene- rant.	150		

Q

Quintus Cepio fortuna ludibriū.
201
Quintus Fabius Maximus ob scelera
à patre exheredatus. 151

R

Rationem vitæ actæ qui non ali-
quando exigendam arbitra-
tur, sese decipit. 111
Regum palatia præ pauperum tuguriis
labore doloreq; scatent. 119
Regum misera conditio. 207
Rerum novarum inventores à Græcis
exilio, à Scythiis morte multaban-
tur. 59
Rhea à Staphylo aded servari non
potuit quin vitiaretur. 171
Rhodope ex meretricio multas sibi
comparavit opes. 160
Rifus Philistionem extinxit. 19
Robore

Robore ad injurias perversè abuti-
mur. 79
Roma gravi peste attenuatur. 217
Romani olim odoraamenta edictis ab
urbe arcuerunt. 64
Rota unde insigniis Archi-episcopatus
Moguntinensis inserta. 203
Rubenius. vide, Petrus Paulus Ru-
benius.
Rubigo ferrum otiosum ambedit. 77
Ruffus, Cyrilli Ierosolymitani nepos, ob
aleam damnatus fuit. 87
Rusticus ebrius in plateâ inventus, à
Philippo Bono Flandria Comite
miro invento deluditur. 53. 54

S

Sabellicus degeneres Severi Imp.
liberos perstringit. 149
Sabini, ob ereptam eis à Romanis li-
bertatem, afflictissimi. 106
Salomon Rex Ieroboamum filium de-
generem habuit. 150
Samuel Propheta filium Ioëlem de-
generem habuit. ibid.
Sapricius, ad martyrium ductus, Ni-
cephoro tamen veniam roganti in-
dulgere recusans, Christum negat. 145
Saturnius, prodente padagogo, Pontii
filiam stupravit. 171
Saul Rex furibundus citharâ Davidis
sedatior redditus. 69
Scheltorf Germanus, aleator blasphemus, à diabolo abreptus fuit. 87
Scientia omnis ex demonstratione per
causas proximas dependet. 4
Scientiâ perversè ad superbiam abu-
timur. 79
Scortatio hominem ad quavis scelera
disponit. 161
Scythæ rerum novarum inventores

morte multarunt. 59
Secundus formam pudicitiaë naufragium esse ait. 173
Sejano Tiberii amicitia exitiosa fuit. 195
Senectus est morbus & mors. 239
Sepulchrû vivi hominis est orium. 77
Serenus Samonicus supra sexaginta
librorum millia habuit. 130
Seriphius sis, an Atheniensis, nil re-
fert, si Athenienses virtute præ-
vertas. 25
Serpens cur Palladi à Phidiâ apposi-
tus. 170
Servus ed quis est miserior, quod feli-
cior liber fuit. 28
Seneca præceptor Neronis fuit. 190
Sesostriis fortune suæ continuè memor
fuit. 203
Severi Imp. degeneres liberi à Sabellico
perstringuntur. 149
Sigebertus Austrasius Ildebertum fi-
lium à paternâ virtute degenerem
habuit. 150
fratrem Chilpericum crudeli odio
insectatus est. 156
Sigismunda Tancredi Principis Sa-
lernitani filia ultrò virum ami-
biit. 171. 172
veneno, interempto ab ejus patre
amasio, sibi vitam eripit. 172
Sirenum cantus fabulosus. 68
quare cantu suo viatoribus nau-
fragium inferre dicantur. 160
Socrates formam tyrannidem esse
dixit. 173
Solon amicos calculis supputatoriis
comparavit. 135
Sophistica subtilitas inutilis est ad ve-
ram sapientiam. 3

Staphylus

*Staphylus Rheam servare nequirit quò
 minus vitia retur.* 171
*Stephanus tum primùm Christum vi-
 dit, cùm hostibus suis veniam in-
 dultit.* 145
Sterilitas terra ex otio nascitur. 77
*Sua quàm patriæ gloriâ clarum esse,
 melius est.* 25
*Subtilitas sophistica inutilis est ad
 veram sapientiam.* 3
*Supplicia, quibus diaboli addicti, om-
 nibus humanis calamitatibus lon-
 gè longius antecellunt.* 104

T

TAbacum sitis est incentivum. 44
*Tancredus Salernitanus Prin-
 cept Guiscardum filia sua amasum
 oberuncat.* 172
*spirantis adhuc cor filia in phialâ
 mittit.* ibid.
Tarquinius in Regiâ transfossus est.

119

*Tela Cameracenses, Cortracenses &
 Hollandica humano usui aptissi-
 me.* 3
*Telephoro Lysimachi amicitia exi-
 tiosa fuit.* 195
Tempore nil carius. 83
*Terpander musicâ suâ seditiosorū ani-
 mos sedavit & permulser.* 68
Terra otiosa sterilitatē contrahit. 77
Testudo ad Veneris pedes cur posita.

170

*Themistocles quid obijcienti sibi pa-
 triæ ignobilitatem responderit.* 25
Theodoricus Rex ab equo periit. 91
*Theophrastus nil temporis jacturâ
 damnosius esse dixit.* 83
*Theffalis ex meretricio à Demetrio
 Polyorcete ducenta & quinquæ*

ginta talenta obtinuit. 160
*Thomæ Moro Henrici VIII. Angliæ
 Regis favor exitialis fuit.* 195
*Tiberius Augusti Imp. filius à paternâ
 virtute degener fuit.* 150
*Tibicines improba vitæ esse, Antisthe-
 nes judicavit.* 69
*ab Henrico III. Imp. exilio, à Ponti-
 cis fustigatione mulctati. ibid.*
*Timotheus Milesius Alexandrum Mu-
 sicâ aliquoties ad iracundiam con-
 citavit.* 69

Tineæ pannum otiosum invadunt. 77
*Torismundus à fratre Frederico sum-
 mo odio habitus fuit.* 156
Tullius in Regiâ fulmine ictus fuit. 119
*Tyemo Germanus, aleator blasphemus,
 à diabolo abreptus fuit.* 87
Typographorum dubia fors. 11
*Tyrannio Grammaticus olim supra
 tria librorum millia habuit.* 130

V

*VAlentinianus à sociis proditus
 fuit.* 217
*Valerianus à Persis captus, in servi-
 tute extabuit.* 28
*Valerudine bonâ ad voluptates per-
 versè abutimur.* 79
*Varietate potius nil aliud acquiritur,
 quàm una sitis ex alterâ.* 43
*Varro nil temporis jacturâ damno-
 sius esse dixit.* 83

Vatinius à Cicerone suggillatur. 110
Vbaldus Mathematicus insignis. 197.

198

*Vberum nuditas, feminis Belgis usita-
 ta, perstringitur.* 60
*Velum à Parrhasio tam affabrè fa-
 ctum, ut artificem suum ipsum
 deceperit.* 126

Veneræ

Venerea lues unde primum orta. 159
Veneri cur testudo ad pedes posita.

170

Venia hostibus benignè impendenda.

144.145

Vestitu perverse ad pompam abuti-
mur. 79

Vetustas nimia rebus claritatem eri-
pit. 30

Vindicta cupiditas sæpè fortunas per-
dit. 139

& hominem ratione privat. *ibid.*

140

in Lemovicensi tractu sex mensium
spatio 120. Nobiles sustulit.

141

in Galliâ decennii tēpore 18000.

ibid.

omnes perdidit, neminē venia. 147

Vinum adustum est sitis incentivū. 44

Virtus verè liberum facit. 29

Virtutis exilium otium. 77

Vita à fine æstimatur. 28

Vita acta rationem qui non aliquan-
do exigendam arbitratur, sese de-
cipit. III

Vitellius fortuna ludibrium. 201

Vitiorum hospitium otium. 77

Vitium ex nimio otio nascitur. *ibid.*

Voluntatis pestus otium. *ibid.*

Voluptas non habitat in arduo. 209

Vrbium magnarum incommoda. 25

Vredemannus in opticis depingendis
excelluit. 126

Vromius in navigiis depingendis ex-
celluit. *ibid.*

Vsum rerum habemus, non domi-
nium. III

Vsura nulla felix. 85

W

W Illegisus Moguntinus Archi-
episcopus ex humili loco ad
dignitates evectus. 203

X

X Erxis classis instructissima ventis
agitata perit. 211

Z

Z Eno Zitticus nullius rei homines
majore inopiâ, quàm tempo-
ris, laborare dixit. 83

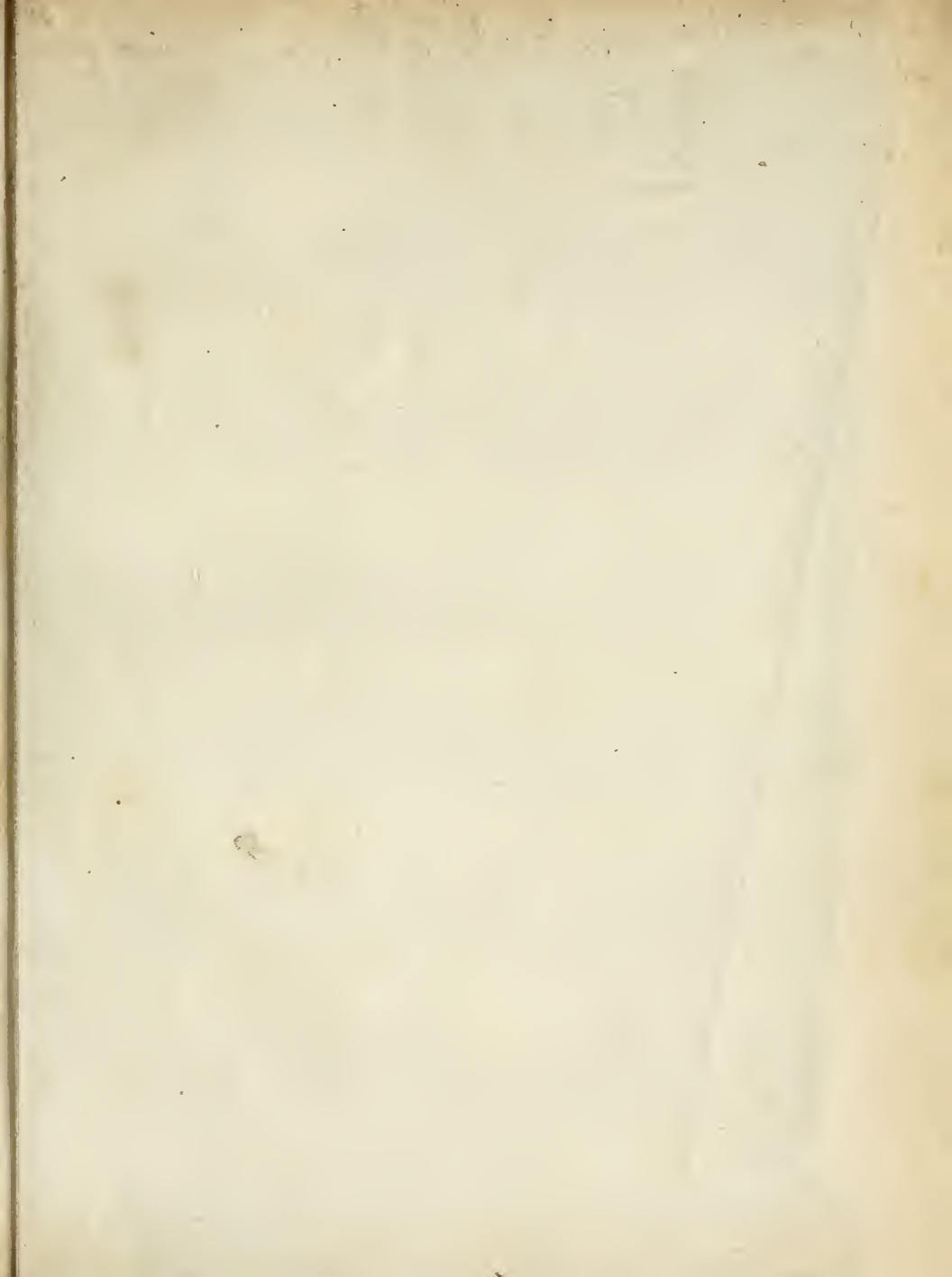
Zeuxidis opera immortalitate dona-
ta. 125

tam affabrè botrum fecit, ut volu-
cres decepti fuerint. 126

SPHALMATA NONNULLA TYPOGRAPHICA.

	Erratum.	Emendatio.
fol. 9. lin. 7.	obliviscitur	obliviscere
12. lin. 10.	clarum	claram
18 in marg.	bellicæ	belluæ
33. marg.	maximè sed	sed maximè
53. lin. 23.	iis cā	
54. lin. 21.	Nyctileo	Nyctileo
60. lin. 19.	certò certè	
61. lin. 16.	strophei	strophii
<i>ibid.</i> lin. 20.	mutuli	mutili
64 lin. 7.	naveam	nauseam
79. l. 16.	exclamabatis	exclamabitis
84. lin. 2.	fallax	felix
117. 10.	Innocentiam	Innocentium
140. 12.	vapularet	vapulasset

150. lin. 11.	plurium	plurimum
151. lin. 4.	iniquissimi	iniquissimè
	prodigii	prodigum
159. lin. 19.	sartum	saxeum
171. lin. 16.	Hippomene	Hippomenes
177. lin. 13.	eliminatam	eliminatum
202. lin. 13.	certè fieri	
203. lin. 10.	Pox	Por
211. lin. 16.	rebelli	collatur
<i>ibid.</i> lin. 23.	sororum	fororum
218. lin. 11.	facies	faceb
222. lin. 21.	nihil inde	nihil-ne
224. 12.	disfimilitudinis	disfimilitudine
<i>ibid.</i> lin. 17.	illa	illæ

WILLIAM SALLOCH
Pines Bridge Road
Ossining, N.Y. 10562

